

ยุทธศาสตร์ของไทยที่เป็นผลกระทบจากยุทธศาสตร์ของจีน
ในทะเลจีนใต้ต่ออาเซียน

โดย

พลโท ชัชชัย ภัทรนาวิก
ผู้บัญชาการศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายสากล
ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายสากล
กองบัญชาการกองทัพไทย

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 59
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2559 - 2560

คำนำ

งานวิจัยฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ของสาธารณรัฐประชาชนจีน (จีน) ในทะเลจีนใต้ต่ออาเซียนและเพื่อศึกษายุทธศาสตร์ของไทย โดยทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางสังคมที่เกิดขึ้นกับประเทศในอาเซียนที่เกี่ยวข้องกับจีนและจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์ของไทยที่เป็นผลกระทบจากยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้ต่ออาเซียน รวมทั้งข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการนำไปใช้หรือนำไปศึกษาต่ออย่างองค์ความรู้ต่อไป

ผู้วิจัยรู้สึกสำนึกในพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ และที่ปรึกษาของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ที่กรุณาให้คำแนะนำอันมีค่า เพื่อให้งานวิจัยนี้สำเร็จตามความประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ในขณะเดียวกันต้องขอขอบคุณผู้บังคับบัญชาที่ให้โอกาสในการเข้ารับการศึกษารายงานวิจัยฉบับนี้จะเสร็จสมบูรณ์ไปไม่ได้ หากปราศจากกำลังใจและการสนับสนุนจากครอบครัวและเพื่อนร่วมงานของผู้วิจัย

พลโท

(ชัชชัย ภัทรนาวิก)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 59

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญแผนภาพ	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
วิธีดำเนินการวิจัย	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	5
คำจำกัดความ	6
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
แนวความคิดเกี่ยวกับความมั่นคง	9
แนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติ	11
ทฤษฎีเกี่ยวกับยุทธศาสตร์	12
แนวทางการวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศ	14
การดำเนินยุทธศาสตร์ของจีน	16
สถานการณ์ข้อพิพาทในทะเลจีนใต้และยุทธศาสตร์ประเทศอาเซียน	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27
กรอบความคิดของการวิจัย	28
บทที่ 3 การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้ต่อกลุ่มประเทศอาเซียน	29
ยุทธศาสตร์ของจีน	29
ผลกระทบที่เกิดขึ้นและปัญหาที่พบ	31
ท่าทีของกลุ่มประเทศอาเซียนต่อความมั่นคงและการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ	32
สรุปยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้ต่อกลุ่มประเทศอาเซียน	38

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาและยุทธศาสตร์ของไทยต่อผลกระทบจากยุทธศาสตร์ ของจีนในทะเลจีนใต้ต่ออาเซียน	41
วิเคราะห์ปัญหา	41
การกำหนดยุทธศาสตร์ของจีน	43
การกำหนดยุทธศาสตร์ของไทยต่อผลกระทบที่เกิดขึ้น	45
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	48
สรุป	48
ข้อเสนอแนะ	49
บรรณานุกรม	51
ภาคผนวก	54
ผนวก ก การปฏิสัมพันธ์ที่สำคัญระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนกับจีนและ ประเทศมหาอำนาจที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2557– พ.ศ. 2560	55
ผนวก ข แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์	77
ผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	78
ประวัติย่อผู้วิจัย	79

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1-1 วิธีดำเนินการวิจัย	5
2-1 การอ้างสิทธิของพื้นที่เหนือบริเวณทะเลจีนใต้ของจีน	25
2-2 กรอบแนวคิดของการวิจัย	28

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากกรณีข้อพิพาทที่เกิดจากการอ้างกรรมสิทธิ์ความเป็นเจ้าของเหนือพื้นที่ต่าง ๆ ในบริเวณทะเลจีนใต้ระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีน (จีน) สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (ฟิลิปปินส์) สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (เวียดนาม) สหพันธรัฐมาเลเซีย (มาเลเซีย) เนการาบรูไนดารุสซาลาม (บรูไน) และสาธารณรัฐไต้หวัน (ไต้หวัน) ซึ่งเป็นการอ้างสิทธิ์ทับซ้อนกันจนกลายเป็นปัญหาความขัดแย้งที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาค

พื้นที่ทะเลจีนใต้ มีทั้งแนวปะการังและเกาะเล็ก ๆ รวมถึงหมู่เกาะสแปรตลีย์ (Spratly) และหมู่เกาะพาราเซล (Paracel) ซึ่งเป็นน่านน้ำที่มีความสำคัญด้านยุทธศาสตร์ทางทะเล เนื่องจากเป็นเส้นทางเดินเรือพาณิชย์ที่สำคัญ อีกทั้งยังเป็นเส้นทางขนส่งพลังงาน โดยเฉพาะน้ำมันดิบที่ส่งมาจากอ่าวเปอร์เซียผ่านมหาสมุทรอินเดีย ช่องแคบมะละกาและทะเลจีนใต้ก่อนส่งต่อไปยังประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งญี่ปุ่น เกาหลีใต้และไต้หวัน กว่าร้อยละ 80-90 ก็เดินทางผ่านทะเลจีนใต้จากการขุดพบน้ำมันบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลจีนใต้ที่ไม่อยู่ในพื้นที่พิพาททำให้หลายประเทศคาดการณ์ว่าบริเวณพื้นที่ทะเลจีนใต้จะเป็นแหล่งที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรทั้งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติจำนวนมาก

จีนอ้างสิทธิ์อธิปไตยเหนือพื้นที่ทะเลจีนใต้ ตามบันทึกประวัติศาสตร์สมัยราชวงศ์ฮั่นเมื่อ 2,000 ปีก่อน รวมถึงเอกสารแผนที่ซึ่งได้มีการประกาศใช้เมื่อปี พ.ศ.2457 ที่ระบุว่า จีนเป็นเจ้าของน่านน้ำทะเลจีนใต้ทั้งหมด และในปี พ.ศ.2494 จีนได้ประกาศแผนที่เส้นประจำนวน 9 เส้น (9-Dash Line/9-Dotted Line) แสดงความเป็นเจ้าของหมู่เกาะและบริเวณน่านน้ำดังกล่าว (พงษ์ศักดิ์ สมบุญ, 2557: 54-55)

เวียดนามอ้างสิทธิ์ตามประวัติศาสตร์ของตนและของฝรั่งเศสในช่วงที่ตกเป็นอาณานิคม และได้กำหนดเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone: EEZ) 200 ไมล์ทะเลจากประเทศของตนตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทางทะเล พ.ศ. 2525 (ค.ศ.1982) (United Nations Convention on the Law of the Sea : UNCLOS 1982) ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ของหมู่เกาะสแปรตลีย์และหมู่เกาะพาราเซล เมื่อปี พ.ศ.2520 รวมทั้งเปลี่ยนชื่อเรียกจากทะเลจีนใต้เป็น “ทะเลตะวันออก”

ในขณะที่ฟิลิปปินส์ก็ได้อ้างสิทธิ์ตามกฎหมายที่มีประเทศตั้งอยู่ใกล้หมู่เกาะสแปรตลีย์มากที่สุด และเมื่อปี พ.ศ.2521 รัฐบาลมะนิลาได้ประกาศอ้างสิทธิ์อย่างเป็นทางการ และได้กำหนดเขตเศรษฐกิจจำเพาะตาม UNCLOS 200 ไมล์ทะเล และเปลี่ยนชื่อเรียกจาก “ทะเลจีนใต้” เป็น “ทะเลฟิลิปปินส์ตะวันตก”

ไต้หวันอ้างสิทธิ์จากเหตุผลทางประวัติศาสตร์เช่นเดียวกับจีน เนื่องจากในอดีตขณะที่ไต้หวันยังไม่ได้แยกตัวออกจากจีน โดยอ้างว่า ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นได้มอบเกาะสแปรตลีย์ให้ไต้หวันดูแล ซึ่งในขณะนั้นเรียกว่า “จีนคณะชาติ”

ส่วน มาเลเซียและบรูไนอ้างสิทธิ์จาก UNCLOS ที่มีข้อกำหนดให้สิทธิอธิปไตยแก่รัฐชายฝั่งในการขยายเขตไหล่ทวีป (Continental Shelf) ออกจากชายฝั่งได้ไม่เกิน 350 ไมล์ทะเลจึงเกิดปัญหาการทับซ้อนแห่งสิทธิอธิปไตย

สถานการณ์ในห้วงเวลาที่ผ่านมา ประเทศที่อ้างสิทธิ์เหนืออธิปไตยเหนือทะเลจีนใต้บางประเทศได้มีการเผชิญหน้ากันหลายครั้งแต่เป็นเพียงกองกำลังกลุ่มเล็ก ๆ ทั้งนี้ การปะทะที่มีความรุนแรงเกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2517 โดยจีนบุกโจมตีและยึดหมู่เกาะพาราเซลจากเวียดนาม และในปี พ.ศ. 2531 กองทัพเรือจีนและเวียดนามได้ปะทะกัน บริเวณแนวปะการังจอห์นสัน (Johnson Reef) ใกล้หมู่เกาะสแปรตลีย์ ส่งผลให้เรือของเวียดนามจมหลายลำและทหารเรือเสียชีวิตกว่า 70 นาย ต่อมาในปี พ.ศ.2540 กองทัพเรือฟิลิปปินส์ได้สั่งให้เรือของจีนออกจากบริเวณหมู่เกาะปะการังสการ์โบโรห์ (Scarborough Shoal) และฟิลิปปินส์ได้ปักธงชาติพร้อมทั้งปักหมุดแสดงอาณาเขตที่เกาะดังกล่าว (ดูลยวัฒน์ เชาว์ดี, 2556: 4-6)

ในปี พ.ศ.2541 กองทัพเรือฟิลิปปินส์จับกุมลูกเรือจีนใกล้บริเวณหมู่เกาะปะการังสการ์โบโรห์ ปี พ.ศ.2550 เรือรบจีนขับไล่เรือประมงเวียดนามออกจากบริเวณหมู่เกาะสแปรตลีย์ อีกทั้งได้จมเรือประมงเวียดนาม 3 ลำในเดือนธันวาคม พ.ศ.2555 เรือประมงจีนได้ตัดสายเคเบิลตรวจคลื่นความเคลื่อนไหวของเรือเวียดนามในขณะที่เรือของเวียดนามกำลังปฏิบัติการสำรวจหาแหล่งน้ำมันในทะเลจีนใต้และเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม พ.ศ.2557 เรือประมงเวียดนามชนกับเรือของจีน ทำให้เรือประมงเวียดนามจมใกล้แท่นขุดเจาะน้ำมันของจีนในทะเลจีนใต้ ส่งผลให้เกิดความเสียหายและเพิ่มความตึงเครียดขึ้นในภูมิภาค

ในขณะที่สหรัฐอเมริกาได้พยายามเข้าแทรกแซงในข้อพิพาททะเลจีนใต้โดยอ้างว่าแต่ละปี หนึ่งในสามของการค้าขายผ่านเส้นทางทะเลจีนใต้เป็นการค้าขายกับสหรัฐอเมริกา จึงอ้างเหตุที่ต้องเข้ามาดูแลผลประโยชน์ของตน อีกทั้งการประกาศนโยบายหวนกลับสู่เอเชีย โดยให้ความสำคัญและพยายามสร้างบทบาทในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมากขึ้น เนื่องจากสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของโลกที่เปลี่ยนไปตลอดจนการสกัดกั้นการแผ่อิทธิพลของจีน จึงมีความจำเป็นต้องสร้างความสมดุลให้เอื้อต่อการเสริมสร้างบทบาทต่อภูมิภาคนี้ ซึ่งความเคลื่อนไหวของสหรัฐอเมริกาที่สำคัญยิ่งคือ การส่งนาวิกโยธิน พร้อมยานพาหนะ เรือรบ และอากาศยานมาประจำการที่ฐานทัพเรือของออสเตรเลีย ในปี พ.ศ.2556 นอกจากนั้นสหรัฐอเมริกา ยังมีความพยายามที่จะยกระดับความสัมพันธ์ทางทหารกับเวียดนามโดยเฉพาะการกลับมาใช้ท่าเรือที่อ่าวคัมรานห์ (ฐานทัพเดิมของ สหรัฐอเมริกา ในช่วงสงครามเวียดนาม) ที่สหรัฐอเมริกามองว่าเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญแห่งหนึ่งของภูมิภาค

การที่จีนได้เข้ามามีอิทธิพลและอ้างสิทธิ์ในพื้นที่บริเวณทะเลจีนใต้ ได้ส่งผลกระทบต่อตรงกับประเทศฟิลิปปินส์ เวียดนาม มาเลเซีย และบรูไน ซึ่งเป็นประเทศสมาชิกของอาเซียน ประกอบกับเมื่อไม่นานมานี้ ฟิลิปปินส์ได้ชนะคดีที่ยื่นฟ้องจีนต่อศาลระหว่างประเทศ โดยศาลอนุญาโตตุลาการถาวรได้ชี้ขาดว่าจีนไม่มีสิทธิทางประวัติศาสตร์ในการอ้างสิทธิ์เหนือทะเลจีนใต้เกือบทั้งหมดตามแผนที่เส้นประ 9 เส้น แต่รัฐบาลจีนยืนยันไม่ยอมรับอำนาจศาล จึงทำให้สถานการณ์ความมั่นคงในกลุ่ม

ประเทศอาเซียนมีความร้อนแรงขึ้น แนวโน้มของสถานการณ์ความขัดแย้งในทะเลจีนใต้จึงยังคงเป็นประเด็นที่อ่อนไหว และเป็นปัญหาที่ยังไม่สามารถหาข้อยุติได้ในระยะเวลาอันใกล้ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความตึงเครียดในภูมิภาคต่อไป

สำหรับประเทศไทยแล้ว แม้จะไม่ได้มีข้อพิพาทโดยตรงในน่านน้ำทะเลจีนใต้ แต่สถานการณ์ดังกล่าวก็กระตุ้นเตือนประเทศไทยให้เห็นความสำคัญของทะเล และเตรียมพร้อมในฐานะประเทศกลุ่มสมาชิกอาเซียน ผลประโยชน์ทางทะเลนั้นยิ่งใหญ่มหาศาลและเป็นแรงขับให้หลายประเทศปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์มุ่งไปที่การหาและปกป้องผลประโยชน์ทางทะเล ประเทศไทยเองก็มีขีดความสามารถในการหาผลประโยชน์ทางทะเลเช่นกัน เนื่องจากประเทศไทยเองก็มีชายฝั่งทะเลที่ยาว และมีทางออกทางทะเลอยู่ถึงสองด้าน นอกจากนี้ไทยเองก็มีศักยภาพในการออกไปหาผลประโยชน์ทางทะเลในน่านน้ำสากลเช่นกัน (สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ, 2560)

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่เคยปฏิบัติงานด้านความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย จึงเห็นความสำคัญที่จะทำการศึกษายุทธศาสตร์ของจีนที่มีต่ออาเซียนเพื่อเป็นแนวทางให้ประเทศไทยได้นำไปใช้ในการประกอบการพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ของ สาธารณรัฐประชาชนจีน (จีน) เทียบทะเลจีนใต้ต่ออาเซียน
2. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ของไทย เกี่ยวกับการดำเนินการของผลกระทบจากยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้ต่ออาเซียน

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยแบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านพื้นที่ ขอบเขตด้านประชากร และขอบเขตด้านเวลา ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา เน้นการวิจัยเฉพาะเฉพาะนโยบาย ยุทธศาสตร์ บทบาท ท่าที ตลอดจนการดำเนินยุทธศาสตร์ของจีน ซึ่งได้เข้ามามีอิทธิพลและอ้างสิทธิ์ในพื้นที่บริเวณทะเลจีนใต้และประเทศ กลุ่มประเทศที่ได้รับผลกระทบโดยตรงผลการดำเนินการดังกล่าว การวิเคราะห์การดำเนินยุทธศาสตร์ดังกล่าวของจีน ทฤษฎีดุลแห่งอำนาจ (Balance of Power) อันเป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากสำนักสังคมนิยม (Realist School) และแนวทางยุทธศาสตร์ของไทยต่อกรณีดังกล่าว ซึ่งจะศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์เรียบเรียงนำเสนอจากข้อมูลที่สามารถเปิดเผยได้เท่านั้น

ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยนี้ครอบคลุมพื้นที่การอ้างสิทธิ์ในบริเวณทะเลจีนใต้ ซึ่งมีประเทศที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน (จีน) สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (ฟิลิปปินส์) สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (เวียดนาม) สหพันธรัฐมาเลเซีย (มาเลเซีย) เนการาบรูไนดารุสซาลาม (บรูไน) สาธารณรัฐไต้หวัน (ไต้หวัน) และอาเซียน

ขอบเขตด้านประชากร การวิจัยครั้งนี้มีประชากรที่ใช้ในการวิจัยโดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญในประเทศไทยที่มีบทบาทเกี่ยวข้อง และผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 ราย

ขอบเขตด้านเวลา การวิจัยครั้งนี้ทำการวิจัยและเก็บข้อมูลในช่วง ระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2560 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2560 (รวมระยะเวลา 5 เดือน)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักเพื่อศึกษานโยบาย ยุทธศาสตร์ ผลการดำเนินการของเงินได้เข้ามามีอิทธิพลและอ้างสิทธิ์ในพื้นที่บริเวณทะเลจีนใต้ และเปรียบเทียบกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ ผลการดำเนินการของประเทศที่ได้รับผลกระทบโดยตรง คือ ฟิลิปปินส์ เวียดนาม มาเลเซีย บรูไน และประเทศสมาชิกของอาเซียน โดยมีรายละเอียดการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล จำแนกเป็นข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ดังนี้

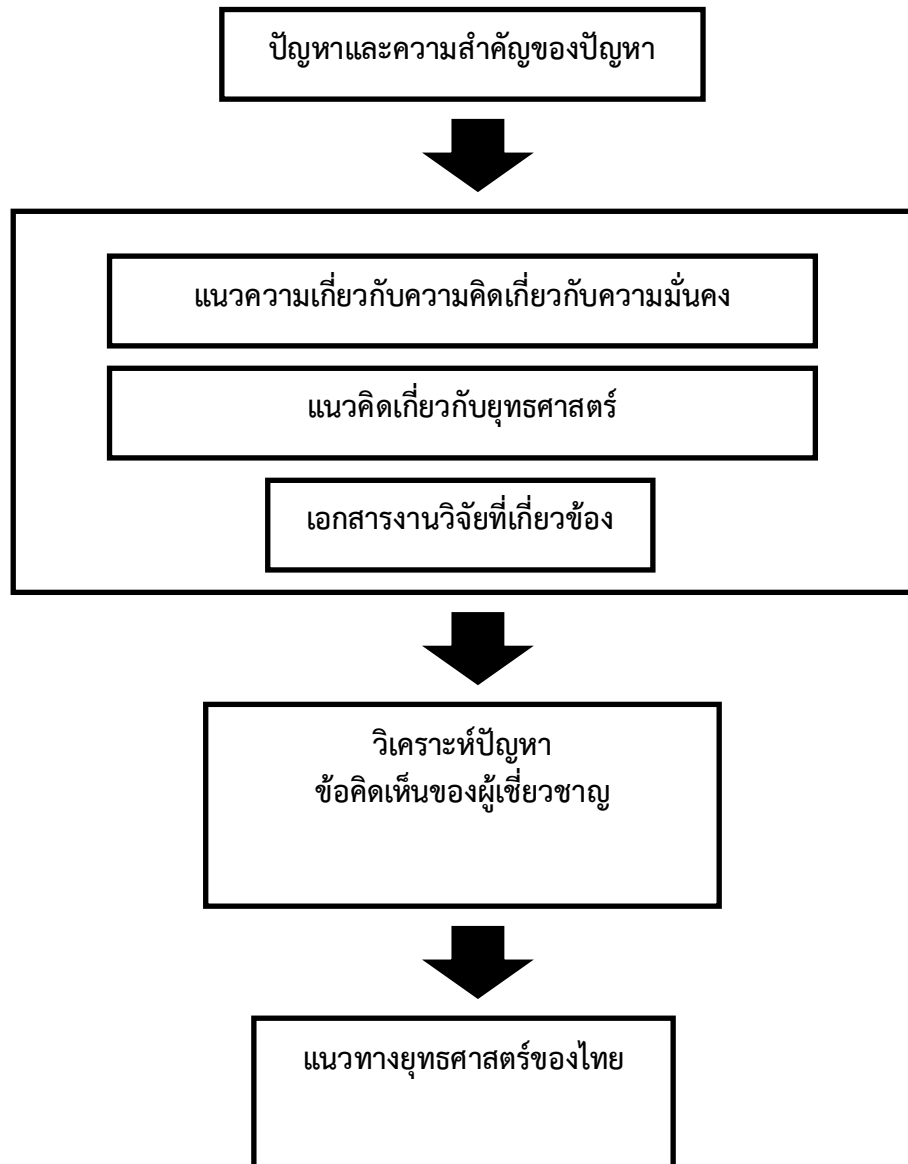
1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลบุคคล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 ราย

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร รายงาน วารสาร หรือหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ผู้อื่นหรือหน่วยงานอื่นได้เก็บรวบรวมข้อมูลไว้แล้ว จากแหล่งค้นคว้าที่สำคัญในห้องสมุดของหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนการสืบค้นจากแหล่งข้อมูลออนไลน์ (Website)

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบและจัดกระทำข้อมูลที่ได้มาเพื่อให้เกิดความเป็นระบบระเบียบ ทำการจำแนกข้อมูลและจัดระบบตามประเด็นที่กำหนดไว้ จากนั้นผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและแหล่งข้อมูลทุติยภูมิด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จำนวน 3 ปี ตั้งแต่ ปี 2557 –2560 โดยพิจารณา 5 มิติ คือ มิติด้านสังคม (Social) มิติด้านเทคโนโลยี (Technology) มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) มิติด้านเศรษฐกิจ (Economic) มิติด้านการเมือง (Politic)

ทั้งนี้ สามารถสรุปขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย ดังแผนภาพที่ 1-1

แผนภาพที่ 1-1 วิธีดำเนินการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงยุทธศาสตร์ของสาธารณรัฐประชาชนจีน (จีน) ในทะเลจีนใต้ต่ออาเซียน
2. ทำให้ทราบถึงยุทธศาสตร์ของไทยที่มีต่อผลกระทบจากยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้ต่ออาเซียน

คำจำกัดความ

ความมั่นคงแห่งชาติ	หมายถึง	<p>ภาวะที่ประเทศปลอดภัยจากภัยคุกคามต่อเอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขต สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ ความปลอดภัยของประชาชน การดำรงชีวิตโดยปกติสุขของประชาชน หรือที่กระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติหรือการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รวมทั้งความพร้อมของประเทศที่จะเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ อันเกิดจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ</p>
ยุทธศาสตร์ชาติ	หมายถึง	<p>กระบวนการที่มีการจัด และใช้เครื่องมือจากพลังอำนาจแห่งชาติทุกด้าน เพื่อให้บรรลุผลประโยชน์แห่งชาติ การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ในห้วงระยะเวลา และสถานการณ์แวดล้อมทั้งภายใน และต่างประเทศจึงมีความสำคัญที่จะทำให้ประเทศมีขีดความสามารถที่จะรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ได้อย่างเป็นรูปธรรม และเป็นไปในทิศทางที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือมีปัญหาข้อขัดข้องน้อยที่สุด</p>
ยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้	หมายถึง	<p>ดังนั้นยุทธศาสตร์ชาติจึงไม่ใช่สิ่งที่จะกำหนดขึ้นมาได้เองตามความต้องการ หรือความคิดเห็นโดยปราศจากหลักการที่เป็นขั้นตอน สามารถตรวจสอบและอ้างอิงได้ด้วยเหตุและผล</p>
การอ้างสิทธิทางทะเล	หมายถึง	<p>แนวคิด การดำเนินการและใช้พลังอำนาจแห่งชาติทุกด้านของจีน เพื่อให้บรรลุผลประโยชน์แห่งชาติของจีนในทะเลจีนใต้</p> <p>การที่แต่ละประเทศสามารถอ้างสิทธิเหนืออาณาเขตนอกชายฝั่งบริเวณที่เป็นไหล่ทวีปของประเทศนั้นๆ ได้ ทั้งนี้อนุสัญญาสหประชาชาติปี 2525 (ค.ศ.1982) ว่าด้วยกฎหมายทางทะเล ซึ่งได้กำหนดแนวทางต่างๆ เกี่ยวกับสถานภาพของหมู่เกาะต่างๆ เขตไหล่ทวีป เขตทะเลปิด และขอบเขตน่านน้ำ บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับกรณีของทะเลจีนใต้ไว้ ดังนี้</p>

มาตรา 3 ซึ่งบัญญัติว่า “ทุกรัฐมีสิทธิกำหนดเขตน่านน้ำทางทะเลของตน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน 12 ไมล์ทะเล”

มาตรา 55-75 นิยามแนวความคิดของเขตเศรษฐกิจเฉพาะ (Exclusive Economic Zone: EEZ) ซึ่งหมายถึง พื้นที่ที่อยู่ในรัศมี 200 ไมล์ทะเล ถัดจากน่านน้ำของประเทศนั้นๆ โดยประเทศหรือรัฐชายฝั่งของเขตเศรษฐกิจเฉพาะ จะมี “อำนาจอธิปไตยในการสำรวจและใช้ การอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งมีชีวิตหรือสิ่งไม่มีชีวิต ในบริเวณน่านน้ำเหนือพื้นทะเลบริเวณนั้น รวมทั้งพื้นทะเลและชั้นดินใต้พื้นทะเลบริเวณนั้นด้วย...”

มาตรา 76 นิยามคำว่าเขตไหล่ทวีปของประเทศหนึ่งๆ ว่า เป็นบริเวณที่ “ประกอบด้วยพื้นทะเลและชั้นดินของพื้นที่ใต้ผิวน้ำ ที่ครอบคลุมบริเวณ ที่ถัดจากน่านน้ำของประเทศนั้นๆ ไปตลอดแนวที่ทอดยาวตามธรรมชาติ ของเขตแดนทางบกของประเทศ จนถึงสุดขอบทวีปหรือจนถึงระยะ 200 ไมล์ทะเล...” บทบัญญัตินี้มีความสำคัญเนื่องจาก มาตรา 77 กำหนดให้แต่ละประเทศสามารถใช้ “อำนาจอธิปไตยเหนือเขตไหล่ทวีปเพื่อวัตถุประสงค์แห่งการสำรวจพื้นที่ดังกล่าวและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่นั้น”

มาตรา 121 ซึ่งกำหนดว่าบริเวณโคดหิน หินโสโครก ที่ไม่เอื้อต่อการตั้งถิ่นอาศัยของมนุษย์ หรือไม่สามารถดำรงชีพในเชิงเศรษฐกิจของตนเองได้อย่างยั่งยืน จะไม่สามารถกำหนดเป็นเขตเศรษฐกิจเฉพาะหรือเขตไหล่ทวีปได้

ดังนั้น การกำหนดเขตเศรษฐกิจเฉพาะตามบทบัญญัติดังกล่าว ก่อให้เกิดความเป็นไปได้ ที่จะมีการอ้างสิทธิเหนือพื้นที่ ที่คาบเกี่ยวกันในบริเวณที่เป็นกึ่งทะเลเปิด เช่นทะเลจีนใต้ เพราะประเทศใดก็ตามที่สามารถให้ประชากรของตนตั้งถิ่นฐานบนเกาะต่างๆ ในภูมิภาคแถบนี้ได้ ก็จะสามารถอ้างสิทธิเพื่อขยายเขตน่านน้ำของตนออกมาได้ ทำให้เกิดการ

ปะทะกันระหว่างผู้อ้างสิทธิหลายประเทศในแถบ
ทะเลจีนใต้ เมื่อต่างฝ่ายต่างพยายามที่จะจัดตั้งถิ่น
ฐานบนเกาะต่างๆ (ส่วนใหญ่จะเป็นกองกำลังทหาร)
เพื่อมิให้ขัดต่อบทบัญญัติของมาตรา 121 ในการอ้าง
สิทธิเหนือบริเวณนั้น ๆ ของตน

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยยุทธศาสตร์ของไทยที่เป็นผลกระทบจากยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้ต่ออาเซียน ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยทฤษฎี แนวคิด การพิจารณากำหนดยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ โดยครอบคลุมรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แนวความคิดเกี่ยวกับความมั่นคง
2. แนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติ
3. ทฤษฎีเกี่ยวกับยุทธศาสตร์
4. แนวทางการวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศ
5. การดำเนินยุทธศาสตร์ของจีน
6. สถานการณ์ข้อพิพาทในทะเลจีนใต้และยุทธศาสตร์ของประเทศอาเซียน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดของการวิจัย

แนวความคิดเกี่ยวกับความมั่นคง

ความหมายของความมั่นคงแห่งชาติ (National Security)

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ (2553: 3-7) ได้นิยามความหมายของความมั่นคงแห่งชาติเป็น 2 ลักษณะ หมายถึง ความอยู่รอดปลอดภัย (Survival) และความเจริญก้าวหน้า (Growth) ของชาติ ตลอดจนความเป็นปึกแผ่นแน่นแฟ้นคงทนของชาติ พร้อมทั้งจะเผชิญกับสถานการณ์ทุกรูปแบบได้ในอนาคต และการที่ชาติจะมีความมั่นคงและปลอดภัยจากอันตรายทั้งปวงได้นั้น จะต้องปราศจากสิ่งที่เรียกว่า ภัยคุกคาม (Threats) ทั้งปวง

ความหมายเฉพาะ ความมั่นคงแห่งชาติ หมายถึงการดำรงรักษาไว้ซึ่งเอกราชของชาติ บูรณาภาพแห่งดินแดน สวัสดิภาพของประชาชน การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และการยอมรับนับถือจากนานาประเทศ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ความมั่นคงแห่งชาติ หมายถึงความมั่นคงของแกนทั้ง 3 ได้แก่ ชาติ ซึ่งเกิดจากประชาชนเป็นพื้นฐานที่จะต้องเสริมสร้างให้มีความมั่นคง ไม่แตกแยก และมีจิตสำนึกที่ดี ศาสนาเป็นศูนย์รวมของศรัทธาประชาชนที่ทำให้เกิดความเป็นปึกแผ่นมั่นคง พระมหากษัตริย์ เป็นศูนย์รวมศรัทธาประชาชนทำให้เกิดความเป็นปึกแผ่น ประชาชนคนไทยทุกคนต้องเทิดทูนเหนือสิ่งอื่นใด

กล่าวได้ว่า "ความมั่นคงของชาติ" มีความหมายเดียวกับ "ความมั่นคงของรัฐ" โดยที่รัฐ (State) ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ประชากร ดินแดน รัฐบาล และอำนาจอธิปไตย หากองค์ประกอบใดไม่เข้มแข็งเพียงพอชาติก็จะขาดความมั่นคง

ในอดีต ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของชาติมักให้ความสนใจที่ภัยคุกคามจากภายนอก โดยเฉพาะภัยคุกคามทางทหาร ด้วยเหตุนี้เมื่อก้าวถึงความมั่นคงของชาติ ส่วนมากจึงเป็นที่เข้าใจว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทหารหรือการสงครามโดยตรง ซึ่งอาจเป็นความจริงในอดีตมากกว่าในปัจจุบัน จากการสำรวจความหมายของความมั่นคงของชาติแบบดั้งเดิมสรุปได้ว่า หมายถึงสภาวะการณ์ของชาติภายใต้การนำของรัฐบาลที่มีอำนาจอธิปไตยในการปกครองดินแดนดังกล่าวด้วยตนเอง อยู่ในสภาพที่มีความปลอดภัยจากภัยคุกคามทั้งปวงไม่ว่าจะเป็นการเสี่ยงใด ๆ ความเกรงกลัว ความกังวล และความสงสัย อีกทั้งมีเสรีต่อแรงกดดันต่าง ๆ ซึ่งจะประจักษ์ให้เกิดอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนภายในชาติดำเนินไปได้อย่างอิสระ นอกจากนี้ ยังต้องมีความแน่นอนไม่เปลี่ยนแปลงไปโดยง่าย มีความอดทนต่อแรงกดดันต่าง ๆ ที่มากระทบ และมีขีดความสามารถที่จะพร้อมเผชิญต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (พนารักษ์ ปริดากรณ์, ออนไลน์, 2558)

การให้ความหมายของคำว่า "ความมั่นคงแห่งชาติ" ในแต่ละช่วงเวลาของนักคิดที่สำคัญ จะมีการให้ความหมายและองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้เกิดความมั่นคงที่แตกต่างกันออกไป บางสำนักคิดอาจให้ความสำคัญต่อความมั่นคงที่เป็นรัฐชาติ บางสำนักจะให้ความสำคัญต่อความมั่นคงที่เป็นระดับบุคคล แต่อย่างไรก็ตาม รัฐหรือชาติต้องการดำรงความเป็นอยู่ ต้องการมีเสรีภาพ (Liberty) คือมีอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนของตน มีอิสระต่อแรงกดดันต่าง ๆ มีความมั่นคงปลอดภัย (Security) และมีความผาสุกสมบูรณ์ (Wealth) การที่จะมีสิ่งเหล่านี้ได้รัฐจำเป็นต้องมีพลังอำนาจของชาติ (National Power) ที่เข้มแข็ง หรือภายในรัฐมีศักยภาพที่จะรักษาความอยู่รอดในหลายด้านด้วยกัน เช่น ทรัพยากรมนุษย์ นวัตกรรม องค์ความรู้เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในปกป้องผลประโยชน์ของชาติ (National Interests)

การสิ้นสุดของสงครามเย็นมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดในการจัดการแก้ไขปัญหาความมั่นคงของชาติ โดยเฉพาะแนวคิดที่เป็นความขัดแย้งในเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกันได้เริ่มเลือนหายไป แต่กลับมีปัญหาใหม่ๆ เข้ามาแทนที่ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของชาติ หรือปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นมาจากการพัฒนา ดังนั้นการศึกษาความมั่นคงภายใต้สถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจำเป็นต้องมองหลายด้านหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา การเมือง รวมถึงปัญหาใหม่ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อโลก ไม่ว่าจะเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อม ผู้ลี้ภัยที่ไม่พึงประสงค์ ภาวะโลกร้อน ฯลฯ ล้วนแต่เป็นประเด็นที่อาจส่งผลทางตรงต่อความขัดแย้ง อันจะนำไปสู่การเสื่อมถอยทางเศรษฐกิจ และความไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองในที่สุด

เมื่อจำแนกความมั่นคงออกเป็นมิติต่าง ๆ กล่าวได้ว่าประกอบด้วย ความมั่นคงทางทหาร จะให้ความสำคัญกับ ความพร้อมทางทหารเพื่อป้องกันการรุกราน อาจทำให้เข้าใจว่า การมองในแต่ละมิติ จะให้ความสำคัญหรือให้คุณค่ากับเรื่องใดเป็นหลัก ด้านการเมือง จะให้ความสำคัญกับการมีระบบการเมืองที่มั่นคง มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ จะให้ความสำคัญกับ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูง มีอัตราการส่งออกสูง ประชาชนมีรายได้ต่อหัวสูง และความมั่นคงทางสังคม จะให้ความสำคัญกับ คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน โดยได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง มีระบบสาธารณสุขที่ดี ปลอดภัยไร้ไข้เจ็บ และมีความอยู่ดีกินดี เป็นต้น

สภาความมั่นคงแห่งชาติได้กำหนดภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติไว้กว้าง ๆ 2 ทาง คือ ภัยคุกคามจากภายใน เป็นปัญหาทางด้านการเมืองภายในประเทศ ได้แก่ ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาพื้นที่ด้อยพัฒนา ปัญหาชายแดน ปัญหาทางด้านสังคมและจิตวิทยา และปัญหาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ภัยคุกคามจากภายนอก ได้แก่ ปัญหาความขัดแย้งของสังคมโลก ปัญหากลุ่มประเทศมุสลิม ปัญหาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น ซึ่งพลังอำนาจของชาติที่แข็งแกร่งจะเป็นขีดความสามารถทำให้ประเทศชาติมีความมั่นคง ผ่านพ้นจากภัยคุกคามได้

สำหรับงานวิจัยนี้ ได้กำหนดคำจำกัดความ ความมั่นคงแห่งชาติว่าหมายถึง ภาวะที่ประเทศปลอดภัยจากภัยคุกคามต่อเอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขต สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ ความปลอดภัยของประชาชน การดำรงชีวิตโดยปกติสุขของประชาชน หรือที่กระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติหรือการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รวมทั้งความพร้อมของประเทศที่จะเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ อันเกิดจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ

แนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติ

ผลประโยชน์แห่งชาติ เป็นแนวคิดสำคัญของนักคิดสำนักสภาพจริงนิยม (Realist) เพราะเป็นหลักการเป้าหมายและพื้นฐานของรัฐ-ชาติ อีกทั้งยังเป็นแนวทางที่ผู้นำหรือผู้กำหนดนโยบายในการดำเนินการต่อต่างประเทศ นักวิชาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอาจให้คำจำกัดความ “ผลประโยชน์แห่งชาติ” แตกต่างกันไป (จุลชีพ ชินวรรโณ, 2557: 107) ผลประโยชน์แห่งชาติ คือ “สิ่งที่จัดว่าเป็นความต้องการและความมุ่งหวังของประเทศในการดำเนินความสัมพันธ์กับรัฐอธิปไตยอื่นๆ ที่ประกอบกันเป็นสภาวะแวดล้อมของชาติดังกล่าว” หรือกล่าวได้ว่าเป็นเป้าหมายของการดำเนินนโยบายประเทศ คือ เพื่อให้ได้อำนาจ ดังนั้น อาจนิยามผลประโยชน์แห่งชาติได้ว่าเป็นการได้มาซึ่งอำนาจ หรือหมายถึงสิ่งที่ประเทศนั้นเห็นว่าสมควรต่อการเพิ่มพูน รักษาและปกป้องไว้ ซึ่งอาจเป็นความมั่นคง การอยู่ดีกินดี ค่านิยมหรืออุดมการณ์ที่ยึดถือ เกียรติภูมิ

ดังนั้น ผลประโยชน์แห่งชาติ คือสิ่งที่รัฐต้องการ ปราบปรามและจำเป็น สิ่งเหล่านั้นไม่ได้อยู่ในดินแดนของตนเอง แต่อยู่ ณ ดินแดนอื่น เช่น สินค้า การบริการ ทรัพยากรธรรมชาติ แร่ธาตุ วัตถุดิบ แรงงาน น้ำมัน พลังงานเทคโนโลยี ตลาดการค้า ตลาดการเงิน การลงทุนต่างประเทศ อาวุธ การช่วยเหลือต่างประเทศ หรือความมั่นคง ในการกำหนดนโยบายต่างประเทศ รัฐทุกรัฐต้องคำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติเป็นเป้าหมายสำคัญและต้องทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น

ดังนั้น รัฐต่างๆ จะมีวิธีการหรือเครื่องมือที่นำมาใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางเอาไว้ ซึ่งทุกรัฐไม่ได้มีเครื่องมือพร้อมทุกด้าน ประเทศพัฒนาแล้วจะมีขีดความสามารถด้านเศรษฐกิจ การเมือง และทหารมากกว่าประเทศอื่น จึงมีเครื่องมือที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายมากกว่า ขณะที่ประเทศเล็ก โอกาสที่จะมีเครื่องมือที่จะทำให้เป้าหมายบรรลุจึงมีน้อย จึงต้องอาศัยประเทศอื่นช่วย เช่น ร่วมมือกับประเทศต่างๆ ยืมเครื่องมือของประเทศที่มีพร้อมกว่า

ความสำคัญของผลประโยชน์แห่งชาติ

ผลประโยชน์แห่งชาติ จำแนกได้เป็น 3 ลักษณะคือ สำคัญสูงสุด ยืนยงถาวร เจาะจง เป็นตัวกำหนดนโยบายต่างประเทศ นโยบายเกิดจากการตีความผลประโยชน์แห่งชาติและสร้างเป็นหลักคิดหรือแนวทางเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ดังนั้นจึงไม่มีรัฐบาลใดออกนโยบายที่ขัดแย้งหรือไม่ตอบสนองต่อผลประโยชน์แห่งชาติ อย่างไรก็ตาม ในระดับปฏิบัติแล้วพบว่า การดำเนินนโยบายต่างประเทศหลายอย่างไม่อยู่ในสายตาหรือการรับรู้ของประชาชนทั่วไป แต่อยู่ในกลุ่มเล็กๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นข้อสังเกตว่าการดำเนินนโยบายบางครั้งอาจไม่สอดคล้องกับผลประโยชน์แห่งชาติ ก็เป็นไปได้ (จิระเดช มิลินทแพทย์, ออนไลน์, 2551)

ความสัมพันธ์ระหว่างผลประโยชน์แห่งชาติของแต่ละประเทศ สามารถก่อให้เกิดเป็นความสัมพันธ์หลายรูปแบบ เช่น การร่วมมือกัน การแข่งขันกัน การขัดแย้งกัน การไม่เกี่ยวข้องกัน อย่างไรก็ตาม รูปแบบความสัมพันธ์ดังกล่าว สามารถเกิดขึ้นพร้อมๆ กันในหลายรูปแบบ ดังนั้นประเทศหนึ่งกับอีกประเทศหนึ่งจึงมีความสัมพันธ์กันได้ทั้งความร่วมมือ ขัดแย้ง และไม่เกี่ยวข้องกัน ขึ้นอยู่กับว่าประเด็นปัญหาการปฏิสัมพันธ์ว่าเกี่ยวข้องกันหรือไม่อย่างไร และรูปแบบความสัมพันธ์ไม่คงที่สามารถแปรเปลี่ยนได้เสมอ

ทฤษฎีเกี่ยวกับยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ (Strategy) เป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงระหว่างเครื่องมือหรือวิธีการและวัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy) เป็นกระบวนการที่ได้มาซึ่งเป้าหมายของชาติ ที่มีจะถูกกล่าวถึงในรูปของผลประโยชน์แห่งชาติ (วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2559: 2)

บทบาทของกระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์คือ การแปลผลประโยชน์แห่งชาติให้เป็นวิธีการ หรือเครื่องมือที่จะทำให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ส่วนเครื่องมือหรือวิธีการต่าง ๆ จะถูกกล่าวถึงในรูปของเครื่องมือกำลังอำนาจแห่งชาติได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี การพลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ทั้งนี้ สามารถสรุปความหมายของคำว่า ยุทธศาสตร์และคำที่เกี่ยวข้อง ได้ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ (Strategy) เป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงระหว่างเครื่องมือหรือวิธีการและวัตถุประสงค์

2. ยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy) คือ กระบวนการที่มีการจัดและใช้กำลังอำนาจแห่งชาติทุกด้าน เพื่อให้บรรลุผลประโยชน์ของชาติ

3. ผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interests) คือ เป้าหมายแห่งชาติ เป็นแนวความคิดที่ได้ไตร่ตรองอย่างรอบคอบที่สุด จากบรรดาองค์ประกอบต่าง ๆ ประมวลขึ้นเป็นความต้องการที่สำคัญที่สุดที่ชาติจะขาดเสียมิได้ ทั้งนี้ รวมถึงการคุ้มครองตนเอง ความเป็นเอกราชบูรณภาพแห่งชาติ ความมั่นคงทางทหาร เสถียรภาพทางเศรษฐกิจกับบรรดาความมั่งคั่งทั้งหลายที่จะพึงมี

4. วัตถุประสงค์แห่งชาติ (National Objectives) คือ เป้าหมายแห่งชาติที่จะต้องหาหนทางให้บรรลุถึงในที่สุด โดยกำหนดนโยบายอย่างใดอย่างหนึ่งเข้าหาและจะต้องใช้ความเพียรพยายามตลอดจนต้องนำทรัพยากรต่างๆ ของชาติมาใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์แห่งชาติ

กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์เพื่อการได้มาซึ่งความมุ่งประสงค์ของรัฐบาล

การจัดทำยุทธศาสตร์ชาตินี้ต้องสะท้อนถึงความต้องการของประเทศชาติและประชาชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ดำรงความเป็นธรรมและคำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชน การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติและการกำหนดกลไกเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ การประสานเพื่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ รวมถึงการกำกับติดตาม และประเมินผลยุทธศาสตร์ชาติ จึงเป็นประเด็นที่จำเป็นและมีความสำคัญ ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดทิศทางในการพัฒนาประเทศระยะยาวและมีเป้าหมายในการบริหารราชการแผ่นดิน การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรที่ชัดเจน และนำไปสู่การยกระดับความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืนของประเทศได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558: 5)

กระบวนการเริ่มต้นของการจัดทำยุทธศาสตร์คือ Ends (จุดหมายปลายทาง) Ways (วิธีการ) Means (เครื่องมือ) และ Risk (ความเสี่ยง)

Ends (Objectives) จุดหมายปลายทาง (วัตถุประสงค์): เน้นอธิบายถึง “อะไร” ที่ต้องบรรลุความสำเร็จ จุดหมายปลายทางคือวัตถุประสงค์ที่บรรลุความสำเร็จแล้วจะก่อให้เกิดหรือสนับสนุนต่อการบรรลุผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการ ณ ระดับยุทธศาสตร์ที่จะต้องได้รับการวิเคราะห์และมุ่งสู่ผลประโยชน์ชาติ ทั้งนี้ จุดหมายปลายทางจะถูกกล่าวในลักษณะของกริยา เช่น “ยับยั้งสงคราม” “ส่งเสริมความมีเสถียรภาพใน ภูมิภาค” “ทำลายกองกำลังของฝ่ายข้าศึก”

Ways (Strategic concepts/Courses of action) วิธีการ (แนวความคิด/หนทางปฏิบัติระดับยุทธศาสตร์): เป็นการอธิบายถึงจุดหมายปลายทาง จะบรรลุความสำเร็จโดยใช้ทรัพยากรได้ “อย่างไร” แนวความคิดต้องมีความชัดเจน เพียงพอ เพื่อก่อให้เกิดแนวทางในการวางแผนสำหรับผู้ดำเนินการและทรัพยากรสำหรับแนวความคิดนั้น เนื่องจากวิธีการหมายถึงการปฏิบัติจึงมีลักษณะเป็นกริยา วิธีการเป็นการกล่าวถึง “อย่างไร” ไม่ใช่ “อะไร” ที่มีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์

Means (Resources) เครื่องมือ (ทรัพยากร): เป็นการอธิบายถึงทรัพยากร โดยเฉพาะที่จะถูกใช้ในแนวความคิดเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และไม่ใช่กริยา เครื่องมือเป็นได้ทั้งมีตัวตนและไม่มีตัวตน ตัวอย่างของเครื่องมือที่มีตัวตน ประกอบด้วย กำลัง ประชาชน ยุทธโศภรณ์เงิน และสิ่งอำนวยความสะดวก ทรัพยากรที่ไม่มีตัวตน เช่น ความตั้งใจ กำลังใจ ความกล้าหาญหรือสติปัญญา

Risk / ความเสี่ยง: เป็นการอธิบายถึงช่องว่างระหว่างสิ่งที่ต้องบรรลุและแนวความคิด และทรัพยากรที่เป็นไปได้เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ถ้ามีทรัพยากรไม่เพียงพอหรือแนวความคิดไม่ดีพอที่จะทำให้บรรลุความสำเร็จได้ 100 เปอร์เซ็นต์ในสภาพแวดล้อมที่มีการแข่งขันระหว่างชาติก็แสดงว่า มีความเสี่ยง นักยุทธศาสตร์แสวงหาการลดความเสี่ยงให้เหลือน้อยที่สุดด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์ที่จะสร้างความสมดุลของจุดหมายปลายทาง วิธีการ และเครื่องมือ

แนวทางการวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศ

การวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศโดยมากแล้วมีรากฐานมาจากทฤษฎีระบบ (System Theory) โดยนักรัฐศาสตร์ที่มีชื่อเสียงเช่น David Easton ได้นำมาใช้วิเคราะห์และอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ทั้งทางการเมืองและสังคม

ตามแนวคิดของ David Easton จะพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) ตลอดจนการสะท้อนกลับ (Feedback) (จุลชีพ ชินวรรโณ, 2557: 134)

อย่างไรก็ตาม ในการวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศด้วยทฤษฎีระบบ ผู้วิเคราะห์อาจเลือกวิเคราะห์ประเด็นใดประเด็นหนึ่งใน 4 ประเด็น ดังนี้

1. ผลผลิต (Output) ในที่นี้หมายถึง “นโยบายต่างประเทศ” โดยเป็นการวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศว่ามีลักษณะอย่างไร เปลี่ยนแปลงหรือต่อเนื่องอย่างไร

2. ผลลัพธ์ (Outcome) คือ การวิเคราะห์ “ผล” ของนโยบายต่างประเทศว่าเป็นอย่างไร ส่งผลทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศใกล้ชิดหรือตึงเครียดอย่างไร ลดความหวาดระแวงได้หรือไม่ หรือส่งผลให้เป็นมิตรที่ใกล้ชิดกันอย่างไร

3. ปัจจัยนำเข้า (Input) คือการวิเคราะห์ “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนโยบายต่างประเทศ” ว่ามีปัจจัยใดบ้าง เช่น ปัจจัยทางการเมือง หรือ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ หรือเป็นปัจจัยระหว่างประเทศ

4. กระบวนการ (Process) คือการวิเคราะห์ “กระบวนการในการกำหนดนโยบายของต่างประเทศ” ว่าการตัดสินใจเป็นอย่างไร ใคร หรือกลุ่มใดเป็นผู้ตัดสินใจ

ทั้งนี้ สามารถสรุปลักษณะนโยบายต่างประเทศที่โดดเด่นของประเทศต่างๆ ในโลกโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ผลผลิต (Output) ได้ 6 ประเภท ดังนี้ (จุลชีพ ชินวรรโณ, 2557:135)

นโยบายสันโดษ (Isolation) เป็นนโยบายต่างประเทศของรัฐที่ต้องการอยู่โดดเดี่ยว ไม่คบหาสมาคมกับใคร และไม่ต้องการเกี่ยวข้องกับประเทศอื่นใด อาจหมายรวมไปถึงการไม่สนใจเหตุการณ์ระหว่างภูมิภาคอื่นๆ เช่น ในสมัยหนึ่งที่สหรัฐอเมริกาได้ประกาศ “หลักการมอนโรว์” ซึ่งเป็นนโยบายสันโดษ โดยไม่เกี่ยวข้องกับสหภาพยุโรป เพราะเกรงว่าจะได้รับผลกระทบจากการมีความสัมพันธ์กับประเทศยุโรปเหล่านั้น ความขัดแย้งในยุโรปอาจดึงสหรัฐอเมริกา เข้าสู่สงครามได้

นโยบายเป็นกลาง (Neutrality) เป็นนโยบายต่างประเทศของรัฐที่ประกาศเป็นกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างสงคราม เมื่อเกิดสงครามระหว่างประเทศ หรือ 2 ฝ่าย ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้แต่ละฝ่ายเข้าใจผิด และเข้าโจมตีประเทศที่ประกาศตัวเป็นกลาง การประกาศนโยบายเป็นกลางที่มีประสิทธิภาพต้องได้รับการยอมรับจากประเทศต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศมหาอำนาจ นโยบายเป็นกลางเป็นนโยบายต่างประเทศที่มีพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศรองรับ ซึ่งกำหนดสิทธิและหน้าที่ที่มีผลผูกพันต่างๆ

นโยบายไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (Non-alignment) เป็นนโยบายต่างประเทศของบางประเทศหรือกลุ่มประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศกำลังพัฒนาในช่วงสงครามเย็น ที่ไม่ต้องการเข้าร่วมกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่กำลังขัดแย้งกันในระบบระหว่างประเทศ เป็นการแสดงอิสระในการดำเนินนโยบายโดยไม่ผูกมัดกับฝ่ายใด

นโยบายแสงพันธมิตร (Alliance) เป็นนโยบายต่างประเทศสำหรับประเทศที่กำลังเผชิญภัยคุกคามหรือคิดว่ากำลังถูกคุกคาม จึงดำเนินการเจรจาเป็นพันธมิตรกับประเทศมหาอำนาจ โดยการทำสนธิสัญญาอย่างเป็นทางการในลักษณะ “การป้องกันร่วมกัน” โดยมหาอำนาจที่เป็นพันธมิตรจะให้ความช่วยเหลือทางทหาร และร่วมต่อต้านการโจมตีจากศัตรู

นโยบายเกี่ยวพันอย่างสร้างสรรค์ (Constructive Engagement) เป็นนโยบายต่างประเทศที่ปฏิบัติต่อประเทศหนึ่งประเทศใดที่ถูกประเทศมหาอำนาจหรือประชาคมโลกประณามหรือคว่ำบาตร เนื่องจากนโยบายภายในบางประการ แต่ยังคงจำเป็นต้องติดต่อทางการทูตโดยมีเป้าหมายที่จะเจรจาสร้างสรรค์ หาทางโน้มน้าวให้ประเทศนั้นๆ ปรับเปลี่ยนนโยบายภายในบางประการที่ถูกวิจารณ์จากประชาคมโลก

นโยบายเป็นมิตรรอบทิศทาง (Omni-directional Policy) เป็นนโยบายต่างประเทศที่ต้องการเป็นมิตรกับทุกประเทศทั่วโลกที่มีเป้าหมายทางการเมืองสอดคล้องกัน คือ ส่งเสริมสันติภาพทั้งในระดับโลกและระดับภูมิภาค อีกทั้ง หาทางแก้ไขข้อพิพาทระหว่างประเทศโดยสันติวิธี หากเป็นนโยบายในระดับภูมิภาค เรียกได้ว่า “นโยบายเพื่อนบ้านที่ดี” (Good Neighbor Policy)

อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศจาก “ผลผลิต” (Output) อาจพิจารณาจากลักษณะที่ปรากฏโดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ 1) นโยบายเชิงรุก (Pro-active Policy) หมายถึง นโยบายต่างประเทศที่มีการริเริ่มใหม่ๆ และทันเหตุการณ์ รุกไปข้างหน้า ซึ่งดำเนินการก่อนเพื่อเพิ่มพูนผลประโยชน์ของชาติหรือเพื่อขยายบทบาทของประเทศ 2) นโยบายเชิงรับ (Reactive หรือ Passive Policy) เป็นนโยบายต่างประเทศที่รองรับการริเริ่มของประเทศอื่นๆ เป็นปฏิกิริยาตอบสนองต่อนโยบายของอีกประเทศหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศมหาอำนาจ เป็นการตั้งรับและป้องกันรัฐตนมิให้ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งอาจเนื่องมาจากมีขีดความสามารถต่ำหรือมีข้อจำกัดด้านสมรรถนะ (Capability) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความอ่อนแอทางทหารหรือทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

สำหรับการวิเคราะห์ผลลัพธ์ (Outcome) เป็นการวิเคราะห์ผลของนโยบายต่างประเทศว่าเป็นอย่างไร วิเคราะห์ผลของนโยบายต่อความสัมพันธ์กับอีกประเทศหนึ่ง หรือกลุ่มประเทศและภูมิภาค ทั้งนี้การวิเคราะห์ผลลัพธ์ หรือ ผลกระทบของนโยบายต่างประเทศต้องพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) ว่านโยบายต่างประเทศมีลักษณะ

อย่างไร ก่อให้เกิดผลลัพธ์หรือผลกระทบแบบใด ซึ่งต้องพิจารณาผลลัพธ์ตามระยะเวลาด้วย ทั้งนี้ “เวลา” ในการบรรลุเป้าหมาย แบ่งได้ดังนี้ 1. ผลลัพธ์ระยะสั้น (Short Term) หมายถึง การวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายต่างประเทศว่าก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์หรือไม่ภายใน 6 เดือน-12 เดือน 2. ผลลัพธ์ระยะปานกลาง (Middle Term) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นในระยะ 1-3 ปี และ 3. ผลลัพธ์ระยะยาว (Long Term) หมายถึงผลที่เกิดขึ้นในระยะ 5-10 ปี ขึ้นไป เช่นนโยบายต่างประเทศที่ใช้เครื่องมือทางสังคมและวัฒนธรรม อาจใช้เวลานานกว่าจะเห็นผล

การวิเคราะห์ส่วนนำเข้า (Input) คือการทำความเข้าใจว่าอะไรเป็นสาเหตุ ที่ทำให้รัฐหนึ่งดำเนินนโยบายต่างประเทศลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ตลอดจน “แรงจูงใจ” ให้รัฐดำเนินนโยบายต่างประเทศดังกล่าว ทั้งนี้ ส่วนนำเข้า (Input) หมายถึง สภาพแวดล้อม (Environment) ของกระบวนการกำหนดนโยบาย ซึ่งสภาพการณ์ มี 2 ประเภทคือ 1. สภาพแวดล้อมภายใน หรือปัจจัยภายใน (Endogenous Variable) หมายถึงเหตุการณ์หรือสภาพการณ์ภายในประเทศที่มีอิทธิพลต่อนโยบายต่างประเทศ สภาพแวดล้อมและปัจจัยภายในรวมถึง ปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการทหาร 2. สภาพแวดล้อมภายนอกหรือปัจจัยภายนอก (Exogenous Variable) หมายถึงสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นนอกประเทศหรือในระบบระหว่างประเทศ เป็นกิจกรรมและพฤติกรรมของผู้แสดงบทบาทต่างๆ ทั้งที่เป็นรัฐและมิใช่รัฐ ซึ่งแบ่งได้เป็นระดับโลก และระดับภูมิภาค

สำหรับการวิเคราะห์กระบวนการ (Process) ในที่นี้หมายถึง กระบวนการตัดสินใจ (Decision Making) การวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศว่า เป็นผลของกระบวนการตัดสินใจ อาจวิเคราะห์เป็น 3 กรอบคือ การวิเคราะห์ผลของกระบวนการตัดสินใจภายในองค์กร (Rational Choice) ผลของกระบวนการตัดสินใจภายในองค์กร (Organization Process) และผลของกระบวนการเจรจาต่อรองและประนีประนอมระหว่างหน่วยราชการและองค์กรต่างๆ ของระบบราชการที่เกี่ยวข้องกับการต่างประเทศ (Bureaucratic of Governmental Politics)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า นโยบายต่างประเทศ (Foreign Policy) เป็นการตัดสินใจเลือกของรัฐหรือผู้นำในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้แสดงบทบาทอื่นๆ ในโลก ทั้งที่เป็นรัฐและไม่ใช่อรัฐ และอาจส่งผลกระทบต่อสันติภาพและความมั่นคงของโลก

การดำเนินยุทธศาสตร์ของจีน

แม้ว่าคำว่า Soft Power จะมีการกล่าวถึงมานาน แต่การให้นิยามความหมายของคำดังกล่าวเพิ่งเป็นที่นิยมและใช้กันอย่างแพร่หลายในศตวรรษที่ 90 จากผลงานทางวิชาการของ Joseph Nye ซึ่งได้ให้นิยามของคำว่า Soft Power ว่าหมายถึง พลังอำนาจรูปแบบหนึ่งที่ไม่จำเป็นต้องใช้ในการบังคับหรือใช้มาตรการต่าง ๆ ให้ผู้อื่นกระทำตาม แต่ใช้การสร้างความพอใจในการดึงดูดให้ผู้อื่นปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยการยอมรับอย่างพร้อมใจ (สุรชาติ บำรุงสุข, 2557:1) ในช่วงเวลานั้น หลายประเทศได้นำ Soft Power ไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์ และดำเนินนโยบายต่างประเทศของตนเองมากขึ้น โดยมหาอำนาจหลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ซึ่งครองความเป็นผู้นำในด้านการใช้ Soft Power อย่างไรก็ดีตาม ในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลอย่างรวดเร็ว ทำให้การไหลเวียนของข้อมูลค่านิยม วัฒนธรรม เกิดการแลกเปลี่ยนและเผยแพร่อย่างรวดเร็ว การใช้ Soft Power สามารถกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพและขยายวงกว้างขวางกว่า

ในอดีต หากมีการวางแผนรวมกับการใช้สื่อ เทคโนโลยี และเครื่องมือที่มีอยู่ได้อย่างสอดคล้องและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ จีน นับเป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของประเทศที่ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าสามารถนำ Soft Power มาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้การวางยุทธศาสตร์และการกำหนดนโยบาย โดยเฉพาะด้านการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้จีนสามารถก้าวขึ้นมาเป็นหนึ่งในประเทศมหาอำนาจของโลกในยุคปัจจุบัน

หลังจากหนึ่งทศวรรษแห่งความเสียบสงบ สถานการณ์ความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ก็หวนกลับมาเป็นหัวข้อวิาทะสำคัญด้านความมั่นคงของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกในหลายๆ แง่มุม ความขัดแย้งนี้เปรียบเสมือนบททดสอบความสัมพันธ์ของจีนกับอาเซียนและชาติสมาชิก ซึ่งเป็นความขัดแย้งที่ฝังลึกและสะท้อนถึงความสัมพันธ์โดยรวมและจะกลายเป็นปัญหา หากทั้งสองฝ่ายไม่สามารถจัดการปัญหาทะเลจีนใต้

แม้สถานการณ์ในทะเลจีนใต้จะได้รับความสนใจอย่างมากในระยะหลัง แต่ก็ไม่ใช่เรื่องใหม่ ในช่วงต้นทศวรรษ 1990 มีการคาดการณ์โดยเฉพาะในหมู่นักวิเคราะห์ชาวอเมริกันว่าพื้นที่นี้จะกลายเป็นพื้นที่ขัดแย้งที่ยืดเยื้อในอนาคต โดยที่สถานการณ์ในปัจจุบันอาจคล้ายการย้อนกลับไปสู่ช่วงทศวรรษ 1990 อย่างไรก็ตาม เมื่อได้พิจารณาอย่างถี่ถ้วนมากขึ้น จะเห็นได้ชัดเจนว่าความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญหลายอย่างได้เกิดขึ้นในความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับอาเซียน รวมทั้งในระบบของภูมิภาคนี้ นับตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา ความสัมพันธ์โดยรวมระหว่างสองฝ่ายเป็นไปในแง่บวกและสร้างสรรค์ ไม่เพียงเฉพาะในภาคเศรษฐกิจที่แปรเปลี่ยนโฉมหน้าของภูมิภาคนี้ในหลายแง่มุม จนนับไม่ถ้วน เช่น ในด้านของพลวัตทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคง ความเปลี่ยนแปลงทั้งหมดนี้ย่อมไม่มลายหายไปไหนในปริบท แต่ย่อมส่งผลต่อเนื่องต่อการที่ผู้เล่นต่าง ๆ จะประพฤติปฏิบัติตนต่อกันและกัน รวมทั้งการดำเนินการต่อกันในทะเลจีนใต้ด้วย

จีนได้พยายามมาตลอดที่จะลบภาพลักษณ์ของ “ภัยคุกคามจากจีน” ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ด้วยการปรับเปลี่ยนความนิยมในภูมิภาคโดยอาศัยการใช้นโยบาย Soft Power คู่ขนานไปกับการที่อาเซียนและชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกก็ดำเนินตามยุทธศาสตร์ “การเกี่ยวพันอย่างสร้างสรรค์” ต่อประเทศจีน โดยพยายามดึงจีนให้เข้ามาเกี่ยวพันและร้อยรัดอยู่ภายในระเบียบของภูมิภาค รวมทั้งโน้มน้าวให้จีนยอมรับปทัสถานและแนวการปฏิบัติบางอย่างของภูมิภาคนี้ เช่น การเกี่ยวพันแบบพหุภาคีและ “วิถีอาเซียน”

อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีความเห็นพ้องต้องกันในการนิยามคำว่า Soft Power ที่ใช้ในวาทกรรมหรือความหมายของของจีน อย่างไรก็ตาม อาจนิยามคำว่า Soft Power ได้ว่า “ความสามารถที่จะได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการโดยอาศัยเสน่ห์ดึงดูดใจมากกว่าการข่มขู่หรือการจ่ายเงิน” และ “ความสามารถในการปรับเปลี่ยนความนิยมของอีกฝ่าย” แต่คำนิยามนี้อาจเป็นปัญหาเมื่อนำมาใช้ในบริบทของจีน โดยเหตุผลหลายประการด้วยกัน กล่าวคือ ทรัพยากรอำนาจทางเศรษฐกิจเป็นลักษณะพื้นฐานของอำนาจของจีนและเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จในด้านการทูตและการมีเสน่ห์ดึงดูดใจ (ซึ่งนี่เป็น Hard Power ในทฤษฎีของ Nye) การเป็นผู้นำของจีนเป็นเงื่อนไขที่จีนเห็นว่าเหมาะสมแล้ว เมื่อจีนคิดถึงผลประโยชน์ของการสร้างจีนให้เป็นมหาอำนาจ

ในช่วงต้นทศวรรษ 1990 จีนดำเนินยุทธศาสตร์ใหม่หลังสงครามเย็นโดยเรียกว่านโยบาย “เพื่อนบ้านที่ดี” อันมีเป้าหมายที่จะปรับเปลี่ยนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้เป็นตัวอย่างเด่นที่แสดงถึงยุทธศาสตร์ “การขึ้นสู่มหาอำนาจอย่างสันติ” ของจีน ในขณะที่เดียวกัน อาเซียนเองก็ดำเนินนโยบายรณรงค์เชิงการทูตเพื่อสร้างความเกี่ยวพันมากกว่าโดดเดี่ยวจีน ดังนั้น จึงมีกระบวนการตอบสนองซึ่งกันและกันระหว่างยุทธศาสตร์ “การเกี่ยวพันอย่างสร้างสรรค์” ของอาเซียนกับการใช้นโยบายการทูตแบบ “Soft Power” ของจีนเพื่อแก้ไขทัศนคติที่มองว่าจีนเป็นภัยคุกคาม การฟื้นฟูสัมพันธไมตรี (rapprochement) กลายเป็นอัตลักษณ์ระยะยาวที่เปลี่ยนแปลงโฉมหน้ากระบวนการสำหรับทั้งสองฝ่าย ซึ่งต่างก็ตีความผลประโยชน์ของตนใหม่และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มีต่อกันและกัน การฟื้นฟูสัมพันธไมตรีเป็นพื้นฐานของความเข้าใจว่า เหตุใดจึงมีความพยายามที่จะจัดการความสัมพันธ์ของสองฝ่ายในวิถีทางที่สร้างสรรค์และสันติ และเหตุใดความสัมพันธ์นี้จึงพัฒนาไปในทิศทางเชิงบวก รวมทั้งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับทะเลจีนใต้

เมื่อเวลาผ่านไป โดยเฉพาะตั้งแต่ ค.ศ. 2000 เป็นต้นมา จีนได้ขยับสถานะจากการเป็นผู้มีส่วนร่วมกลายเป็นผู้กระทำเชิงรุกในสภาพแวดล้อมแบบพหุภาคี ธรรมชาติเบื้องหลังของจีนก็คือการเข้าใจจีนและเข้าใจเจตนาที่ดีของจีนจะทำให้ประเทศต่าง ๆ ในเอเชียปรับเปลี่ยนการตระหนักรู้ถึงผลประโยชน์และพฤติกรรมไปในทิศทางที่จีนพึงพอใจ ขณะเดียวกัน การพัฒนาและยอมรับแนวทางพหุภาคีที่ผ่านมา ได้มีการสร้างสถาบันรับรองซึ่งกันไปตามวิถีทางที่อาเซียนพึงพอใจเช่นกัน

การที่จีนยอมรับแนวทางพหุภาคีและการสร้างสถาบันรับรองความสัมพันธ์เชิงสันติ สองประการนี้ก่อให้เกิดกรอบเชิงโครงสร้างที่ประกอบด้วยเวทีประชุม การเจรจา การมีปทัสสถานและแนวปฏิบัติเชิงการทูตที่เป็นที่ยอมรับร่วมกัน การสร้างสถาบันรับรองเป็นส่วนสำคัญในการเกี่ยวพันกับจีนของอาเซียนและช่วยเพิ่มหลักประกันของตนในสันติภาพและเสถียรภาพของภูมิภาค ยิ่งกว่านั้น มันยังช่วยรับรองด้วยว่า “ภัยคุกคามจากจีน” จะไม่กลายเป็นคำพยากรณ์ที่ทำให้คำทำนายกลายเป็นจริงเสียเอง เป้าหมายระยะยาวของการเกี่ยวพันกับจีนเพื่อ “ผูกมัดจีนเข้าสู่สถาบันพหุภาคีของภูมิภาคซึ่งไม่เพียงดึงจีนสู่การดำเนินนโยบายแบบสายกลางเท่านั้น แต่ค่อย ๆ แปรเปลี่ยนพฤติกรรมภายในภูมิภาคของจีนด้วย” 3 ประสบความสำเร็จมาตลอด กล่าวคือ พฤติกรรมของจีนดำเนินไปในทางสายกลางมากขึ้น อีกทั้งจีนเริ่มคุ้นเคยและอนุโลมตามการเกี่ยวพันในเวทีประชุมพหุภาคี ยิ่งกว่านั้น จีนยอมรับ “วิถีอาเซียน” ในฐานะหลักการทางการทูตและเริ่มคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศเพื่อนบ้าน นี่คือการรับรองที่ส่งผลสะท้อนซึ่งกันและกันระหว่าง “นโยบายการทูตแบบ Soft Power” ของจีนกับนโยบาย “การเกี่ยวพันเชิงสร้างสรรค์” ของอาเซียน

ในช่วงเวลาเดียวกันนั้น สืบเนื่องจากความสัมพันธ์ที่ดีและการที่จีนยอมรับแนวทางพหุภาคี รวมทั้งยอมรับการเกี่ยวพันกับอาเซียนอย่างเป็นกลุ่มก้อน ทะเลจีนใต้ที่เคยเป็นพื้นที่ซึ่งนักวิเคราะห์เคยตั้งสมมติฐานกันอย่างกว้างขวางว่าจีนจะประพฤตินอย่างก้าวร้าวและพื้นที่นี้จะกลายเป็นความขัดแย้งยืดเยื้อ แต่กลับปรากฏว่านับตั้งแต่กลางทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา ความขัดแย้งในทะเลจีนใต้กลับลดความเข้มข้นลง ภัยคุกคามสำคัญประการหนึ่งคือการที่จีนประกาศก่อนการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum—ARF) เมื่อ ค.ศ. 1995 ว่า จีนเต็มใจที่จะหารือเกี่ยวกับปัญหาหมู่เกาะสแปรตลีย์ในเวทีพหุภาคี และในสองปีต่อมา ความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ได้รับการบรรจุอยู่ในวาระการประชุม

ของ ARF ด้วย ความคลี่คลายนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการที่นำไปสู่ “ปฏิญญาว่าด้วยแนวปฏิบัติของภาคีในทะเลจีนใต้” (Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea) ใน ค.ศ. 2002

ใน ค.ศ. 2007 สถานการณ์เปลี่ยนไปเมื่อจีนดำเนินนโยบายต่างประเทศที่แข็งกร้าวมากขึ้น รูปธรรมที่เห็นได้ชัดก็คือ จีนแผ่ขยายอิทธิพลทางการทหารมากขึ้น ยื่นกรณการอ้างเขตอำนาจในทะเลจีนใต้ และดำเนินนโยบายแข็งกร้าวมากขึ้นในการบั่นทอนการอ้างสิทธิ์ของรัฐอื่น เหตุผลที่อยู่เบื้องหลังความเปลี่ยนแปลงนี้สืบเนื่องมาจากศักยภาพของจีนที่เพิ่มมากขึ้น ความเชื่อมั่นที่มีมากขึ้น ประกอบกับลัทธิชาตินิยมที่เข้มข้นและความคับข้องใจต่อการแทรกแซงจากภายนอก ความชอบธรรมของนโยบาย Soft Power ของจีนจึงลดทอนลงไปอย่างมากในระยะหลัง ความชอบธรรมนี้ยังลดน้อยถอยลงใน ค.ศ. 2010 เมื่อมีการทำหายทางการเมืองและการทหารระหว่างวอชิงตันกับปักกิ่งจากการที่จีนกล่าวถึงทะเลจีนใต้ว่าเป็น “ผลประโยชน์หลัก” ในลักษณะเดียวกับทิเบตและไต้หวัน รวมทั้งมีปฏิบัติการทางทหารในพื้นที่นี้ด้วย ความตึงเครียดยิ่งเข้มข้นขึ้นเมื่อจีนยืนยันการอ้างสิทธิ์ของตนในเชิงรุกมากกว่าเดิม

เมื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้ กล่าวได้ว่าเกิดจากทั้งแรงผลักดันจากภายนอกเป็นปัจจัยหลัก และส่วนแรงผลักดันจากภายในนั้นเป็นปัจจัยรอง ทั้งนี้แรงผลักดันจากภายนอกที่เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้จีนเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศให้แข็งกร้าวมากขึ้นคือ ความมั่นใจในขีดความสามารถในการเผชิญหน้ากับมหาอำนาจตะวันตก อันเกิดจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจและทางทหารที่รวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สหรัฐอเมริกา ทั้งนี้ปัญหาข้อพิพาทดินแดนที่เป็นผลประโยชน์หลักแห่งชาติของจีน ซึ่งในปัจจุบันมี 4 พื้นที่ ได้แก่ ไต้หวัน ทิเบต จีนเจียง และทะเลจีนใต้ ส่วนปัจจัยภายในที่เป็นปัจจัยรองหรือปัจจัยส่งเสริม เกิดจากพรรคคอมมิวนิสต์จีนต้องการรักษาเสถียรภาพและเอกภาพในการปกครองด้วยการหลีกเลี่ยงมิให้ประชาชนเกิดความไม่พอใจและขาดความเชื่อมั่นต่อพรรคคอมมิวนิสต์ ซึ่งจะเกิดจากการชะลอตัวของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ พรรคคอมมิวนิสต์จึงได้ชูนโยบายชาตินิยม และตั้งแต่ในช่วงทศวรรษที่ 1990 ทำให้เกิดผลกระทบจากประชาชนที่ไม่พอใจหากรัฐบาลปักกิ่งมีท่าทีโอนอ่อนตามต่างชาติ โดยเฉพาะประเทศที่ประชาชนมีความรู้สึกว่าอ่อนแอกว่าจีนอย่างประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ทั้งนี้ แม้จีนจะทำการการปลุกฝังประชาชนด้วยการ “การรณรงค์เรียนรู้การรักชาติ” โดยมีเนื้อหาที่มุ่งเน้นว่าจีนเป็นประเทศที่รักสงบเนื่องจากเคยถูกข่มเหงจากจักรวรรดิตะวันตกในช่วงของการล่าอาณานิคม แต่จากการพัฒนาตั้งแต่ในช่วงทศวรรษที่ 1990 เป็นต้นมา ได้ทำให้ประชาชนมีแนวความคิดว่า “จีนเป็นประเทศที่รุ่งเรืองและมีพลังอำนาจพร้อมที่จะก้าวขึ้นสู่ความเป็นมหาอำนาจ” แนวความคิดนี้จึงกลายเป็นแรงผลักดันรัฐบาลพรรคคอมมิวนิสต์ดำเนินนโยบายที่แข็งกร้าวมากขึ้น (Patriotic Education Campaign) อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในช่วงทศวรรษที่ 1990 จนถึงกลางทศวรรษที่ 2000 นั้นมีลักษณะที่เป็นไปอย่างแน่นแฟ้น และพัฒนาไปอย่างรวดเร็วจากการที่จีนใช้การทูตประเทศรอบด้าน (Peripheral diplomacy: 周边外交) ซึ่งเป็นนโยบายต่างประเทศที่จีนเริ่มใช้ในสมัยประธานาธิบดี เจียงเจ๋อหมินหลังจากเหตุการณ์เทียน-อันเหมิน (Tiananmen incident) เมื่อปี ค.ศ. 1989 เพื่อลดความหวาดระแวงต่อแนวความคิดในช่วงสงครามเย็นว่าจีนคอมมิวนิสต์เป็นภัย

คุกคามต่อประเทศเพื่อนบ้าน โดยจีนได้สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งทางด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจ ซึ่งได้พัฒนาอย่างรวดเร็วหลังจากจีนได้เข้ามาช่วยเหลือวิกฤตเศรษฐกิจตกต่ำในช่วงปี ค.ศ. 1997 จึงทำให้จีนมีอิทธิพลและเป็นที่ยอมรับไว้วางใจมากขึ้น

ศาสตราจารย์ Suisheng Zhao ผู้อำนวยการ Center ChinaU.S. Cooperation แห่งมหาวิทยาลัย Denver ได้เขียนบทความ “Chinese Foreign Policy as a Rising Power to Find Its Rightful Place” ระบุว่า หลังจากสิ้นสุดสงครามเย็น จีนได้ใช้นโยบายสร้างชาติและไม่ขยายความขัดแย้งกับประเทศอื่น ที่เรียกว่า taoguangyanghui (韬光养晦) ซึ่งต่อมาหลังจากเหตุการณ์ เทียนอันเหมินในปี ค.ศ. 1989 จีนต้องการให้ประเทศเพื่อนบ้านลดความหวาดระแวงต่อจีน จึงได้ใช้นโยบายเพื่อนบ้านที่ดี โดยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กล่าวได้ว่าจีนประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากจากการดำเนินนโยบายดังกล่าว ดังปรากฏว่าหลังจากที่จีนได้เข้ามาให้ความช่วยเหลือในวิกฤตเศรษฐกิจเมื่อปี ค.ศ. 1997 นั้น ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับจีนมีความแน่นแฟ้นมากขึ้น แต่หลังจากปี ค.ศ. 2008 จีนได้พัฒนาเศรษฐกิจ จนมีขนาดใหญ่ เป็นอันดับ 2 ของโลก แข่งหน้าญี่ปุ่นและเปลี่ยนแปลงแนวทางการดำเนินนโยบายต่างประเทศไปในทางที่แข็งกร้าวมากขึ้น ทั้งนี้ Suisheng Zhao ระบุถึงสาเหตุที่ทำให้จีนเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศ เป็น 3 ปัจจัย ได้แก่ (Suisheng Zhao, ออนไลน์, 2017)

1. จีนมีความมั่นใจยิ่งขึ้นที่จะเผชิญหน้ากับประเทศตะวันตก และประเทศที่เป็นคู่พิพาทดินแดนทับซ้อน

2. การต่อต้านหรือกีดขวางการพัฒนาของชาติตะวันตกสร้างความไม่พอใจแก่จีน และความไม่แน่นอนในเสถียรภาพของพรรคคอมมิวนิสต์ หลังจากการเติบโตของเศรษฐกิจจีนเกิดภาวะชะลอตัว

3. ความพยายามในการเข้าแทรกแซงปัญหากิจการภายในของจีน เช่น ปัญหาแบ่งแยกดินแดน ปัญหาสิทธิมนุษยชน และปัญหาเสรีภาพของสื่อ เป็นต้น

ปัจจัยสุดท้ายที่ทำให้จีนเปลี่ยนแปลงท่าทีในการดำเนินนโยบายต่างประเทศคือ รัฐบาลพรรคคอมมิวนิสต์จีนหวาดหวั่นต่อเสถียรภาพที่อาจสั่นคลอนจากความไม่พอใจของประชาชน หากการเติบโตทางเศรษฐกิจที่เป็นความภาคภูมิใจของชาติมาตั้งแต่การเปิดประเทศเกิดชะลอตัว จึงทำให้พรรคคอมมิวนิสต์พยายามเสริมสร้างความนิยมและหาเสียงสนับสนุน ด้วยการเพิ่มความแข็งแกร่งในการรักษาผลประโยชน์หลักของชาติ โดยเฉพาะบูรณภาพแห่งดินแดนเพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่กลุ่มชาตินิยม ที่เพิ่มพูนขึ้นของจีน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจจีนประสบความสำเร็จในการเข้าไปมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจโลก และขยายแนวความคิด “ฉันทามติปักกิ่ง” (Beijing Consensus) ให้ได้รับความนิยมทัดเทียมกับฉันทามติวอชิงตัน (Washington Consensus) ผลสำเร็จดังกล่าวทำให้ผู้นำจีนมีความมั่นใจที่จะเผชิญหน้ากับโลกตะวันตกยิ่งขึ้น นอกจากความมั่นใจแล้วจีนไม่พอใจที่โลกตะวันตกพยายามขัดขวางการพัฒนาของจีนใน 2 ประการที่สำคัญ ได้แก่ 1. ความขัดแย้งระหว่างจีนซึ่งเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาตนเองขึ้นมาเป็นมหาอำนาจระดับโลกกับสหรัฐอเมริกา ประเทศมหาอำนาจที่กำลังเสื่อมถอย ซึ่งพยายามใช้นโยบายสกัดกั้นไม่ให้จีนก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจในระดับที่ทัดเทียมกับสหรัฐอเมริกาได้ 2. ความไม่พอใจต่อโลกตะวันตกที่พยายามขัดขวางการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ และผลประโยชน์จากต่างชาติ ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของจีน

ศาสตราจารย์ Stein Tønnesson แห่งสถาบัน Peace Research Institute Oslo (PRIO) ได้เขียนเอกสารประกอบการเสวนา “Recent Development of the South China Sea Dispute and Prospects of Joint Development Regime” ที่จัดขึ้นที่เมืองไต้หวัน สาธารณรัฐประชาชนจีน เรื่อง “China’s National Interests in the South China Sea” (Tønnesson, 2012: 2) เนื้อหาระบุว่า จีนจะแก้ไขปัญหาคือพิพาทในทะเลจีนใต้ด้วยการสร้างความร่วมมือกับประเทศที่เป็นคู่พิพาทในการอ้างกรรมสิทธิ์ โดยสร้างความเข้าใจต่อสิทธิอธิปไตยของประเทศคู่พิพาท ซึ่งจากการวิเคราะห์ของ Tønnesson ได้แยกแยะข้อขัดแย้งในพื้นที่ทะเลจีนใต้เป็น 3 ประการที่สำคัญ ได้แก่ 1. สิทธิในเส้นทางการจราจรทางทะเล (Over Navigational Rights) 2. สิทธิการครอบครองหมู่เกาะ (Sovereignty to Islands) และ 3. การจำกัดพื้นที่ทางทะเล (Maritime Delimitation) อย่างไรก็ตามข้อพิพาทที่สำคัญที่สุดไม่ใช่สิทธิการครอบครองหมู่เกาะ แต่เป็นการจำกัดพื้นที่ทางทะเล โดยกำหนดบริบทของผลประโยชน์แห่งชาติจีนในทะเลจีนใต้ออกเป็น 6 ประการ (จุลสารความมั่นคงศึกษา, 2557: 5) ได้แก่ ประการที่ 1. ผลประโยชน์ด้านบูรณภาพแห่งดินแดนแต่เดิมจีนมุ่งให้ความสำคัญกับ 3 พื้นที่ คือ ไต้หวัน จีนเฉิงและทิเบต ซึ่งเผชิญภัยคุกคามจากกลุ่มแบ่งแยกดินแดนมาอย่างต่อเนื่อง แต่หลังจากปี ค.ศ. 2010 เป็นต้นมา จีนได้ส่งสัญญาณผ่านบทสนทนาของนักการทูตจีนในการติดต่อกับสหรัฐอเมริกาว่า จีนกำลังพิจารณาให้พื้นที่ทะเลจีนใต้เป็นผลประโยชน์แห่งชาติของจีนเช่นเดียวกัน ประการที่ 2. ด้านความมั่นคงทางทหาร ในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา จีนให้ความสำคัญในการเพิ่มแสนยานุภาพทางทหารและปรับปรุงกองทัพให้ทันสมัย สำหรับพื้นที่ทะเลจีนใต้จีนได้เพิ่มจำนวนเรือดำน้ำ สร้างเรือบรรทุกเครื่องบินเพื่อถ่วงดุลอำนาจของประเทศอื่น และมีความพยายามอย่างยิ่งที่จะเพิ่มพูนขีดความสามารถของยุทธโธปกรณ์เพื่อยับยั้งไม่ให้กองทัพของต่างชาติ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาเข้ามาในพื้นที่ทางทะเลของจีนได้ นอกจากนี้ จีนยังได้ดำเนินการทูตพัฒนาความมั่นคงในระดับภูมิภาคด้วยการชู “นโยบายการพัฒนาด้วยสันติ” เพื่อเน้นย้ำ “นโยบายเพื่อนบ้านที่ดี” ซึ่งเริ่มใช้มาตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 ในการแก้ไขปัญหาคือพิพาทพื้นที่ทะเลจีนใต้ จนนำไปสู่การที่จีนได้ร่วมลงนามใน DOC เมื่อปี ค.ศ. 2002 อย่างไรก็ตาม หลังจากปี ค.ศ. 2009 จีนกลับใช้ท่าทีที่แข็งกร้าวยิ่งขึ้น จนนำไปสู่ความขัดแย้งที่ทวีความรุนแรง และส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับอาเซียน เช่น เหตุการณ์ข้อพิพาทแนวหินโสโครกสการ์โบ-โรห์ (Scarborough Shoal) ระหว่างจีนกับฟิลิปปินส์ในปี ค.ศ. 2012 เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งที่ยังคงมีระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะปัญหาคือพิพาทการอ้างกรรมสิทธิ์ในพื้นที่ทะเลจีนใต้ที่ประเทศสมาชิกอาเซียนที่เป็นคู่พิพาทกับจีนถึง 4 ประเทศ ได้แก่ เวียดนาม ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และบรูไน เพราะพื้นที่แห่งนี้ถือเป็นผลประโยชน์ที่สำคัญของประเทศใดก็ตามที่สามารถยึดครองหมู่เกาะในทะเลจีนใต้ได้ จะสามารถประกาศทะเลอาณาเขตออกไปได้อีก 200 ไมล์ทะเล ซึ่งจะได้รับผลประโยชน์ทางด้านทรัพยากรทางทะเลโดยเฉพาะทรัพยากรประมง เนื่องจากพื้นที่แห่งนี้มีพื้นที่ที่สามารถทำการประมงที่มีขนาดใหญ่คิดเป็นอันดับที่ 4 ของโลก โดยมีสัดส่วนการจับสัตว์น้ำคิดเป็นร้อยละ 10 ของปริมาณสัตว์น้ำที่ถูกจับได้ทั่วโลกด้วยปริมาณ 5 ล้านตันต่อปี ตลอดจนมีทรัพยากรน้ำมัน ซึ่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและเหมืองแร่ของจีน ได้คาดคะเนปริมาณน้ำมันในพื้นที่บริเวณทะเลจีนใต้ว่ามีปริมาณ 213 ล้านบาร์เรล ในขณะที่ข้อมูลจากสำนักบริหารสารสนเทศพลังงานของสหรัฐอเมริกาได้คาดประมาณว่า ปริมาณ

น้ำมันทั้งที่ค้นพบแล้วและยังไม่พบในพื้นที่ดังกล่าวมีเพียง 28 ล้านบาร์เรล และประมาณการว่ามีทรัพยากรก๊าซธรรมชาติอยู่ระหว่าง 25.5 – 56.6 ล้านล้านลูกบาศก์เมตร กล่าวได้ว่าลักษณะดังกล่าวเหล่านี้ซึ่งมีความสำคัญทั้งในเชิงเศรษฐกิจและเชิงยุทธศาสตร์ (ปิยะชาติ ชื่นจิต, ออนไลน์, 2556)

ทั้งนี้ จีนได้พยายามดำเนินนโยบายต่างประเทศในลักษณะทวิภาคีต่อประเทศสมาชิกอาเซียนมากกว่าพหุภาคีกับอาเซียน เนื่องจากมีความได้เปรียบด้วยการกดดันด้วยอิทธิพลทางเศรษฐกิจและความมั่นคง จนส่งผลให้เกิดความแตกแยกภายในอาเซียน เช่น การไม่สามารถออกแถลงการณ์ร่วมในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนครั้งที่ 45 ที่กรุงเทพมหานคร ประเทศกัมพูชา เมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2012 ซึ่งเกิดจากความขัดแย้งระหว่างประเทศสมาชิกที่เป็นคู่พิพาทกับประเทศสมาชิกที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับจีน ยิ่งไปกว่านั้นหลังจากปี ค.ศ. 2008 จีนยังได้ใช้นโยบายต่างประเทศที่แข็งกร้าวมากขึ้น ทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียนโดยเฉพาะประเทศคู่พิพาท หวาดระแวงจีนมากยิ่งขึ้น จึงส่งผลให้เกิดความตึงเครียดระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนกับจีนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง บางประเทศจึงตอบโต้จีนด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือกับมหาอำนาจนอกภูมิภาค โดยเฉพาะฟิลิปปินส์ที่พยายามฟื้นฟูความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกา เพื่อถ่วงดุลอิทธิพลของจีน ส่งผลให้พื้นที่ทะเลจีนใต้จึงกลายเป็นเวทีการแข่งขันอำนาจระหว่างจีนประเทศมหาอำนาจในภูมิภาคกับสหรัฐอเมริกา ประเทศมหาอำนาจระดับโลก ซึ่งนอกจากจะสร้างผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างจีน-อาเซียนแล้วยังส่งผลกระทบต่อความร่วมมือกันในระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกันเอง เนื่องมาจากการดำเนินนโยบายต่างประเทศต่ออาเซียนของจีนที่แตกต่างกันอีกด้วย

กล่าวได้ว่า จุดยืนใหม่ที่แข็งกร้าวของจีนไม่ใช่เรื่องที่คาดไม่ถึงจนน่าตระหนกสำหรับอาเซียน (ตรงกันข้ามกับหลายประเทศในตะวันตก) สมาชิกอาเซียนไม่เคยหลงเชื่อนโยบาย “รุกแบบประสานประโยชน์” ของจีนดังที่นักวิเคราะห์บางรายชี้ให้เห็น ในทางตรงกันข้าม สถานการณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับถ้อยคำของ Dewi Fortuna Anwar ที่ว่า สมาชิกอาเซียน “ตระหนักตลอดมาและตลอดไปทั้งข้อดีและอันตรายที่แฝงอยู่ในการดำเนินนโยบายของจีน” และอาเซียนยังคงเชื่อว่า “วิถีในการรับมือกับจีนที่ดีที่สุด คือการเกี่ยวพันและหลอมรวมจีนให้เข้าสู่ระเบียบของภูมิภาคอย่างสมบูรณ์”

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา มีสัญญาณผสมปนเป่ส่งมาจากปักกิ่งในด้านหนึ่งได้มีความเคลื่อนไหวที่พยายามปรับเปลี่ยนท่าทีของจีนให้อยู่ในทางสายกลางมากขึ้น จีนยอมรับแนวปฏิบัติในการนำปฏิญญาว่าด้วยแนวปฏิบัติของภาคีในทะเลจีนใต้ ค.ศ. 2002 มาใช้ ตามคำแนะนำของอาเซียน มีการริเริ่มการรุกรูททางทะเลเพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อโลกถึงเจตนาของจีนในเชิงสันติของจีน ซึ่งรวมทั้งการตีพิมพ์สมุดปกขาวเมื่อวันที่ 6 กันยายน ค.ศ. 2011 เพื่อยืนยันอีกครั้งว่า จีนจะดำเนินตามแนวทางของตั้งเสี่ยวผิงและพับเก็บข้อพิพาทในทะเลจีนใต้เพื่อทำงานด้านการพัฒนาร่วมกัน

ในอีกด้านหนึ่ง จีนก็พยายามสร้างความแตกแยกให้อาเซียน ด้วยการโน้มน้าวกัมพูชา ลาว พม่าและไทยไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวในข้อพิพาททะเลจีนใต้ ความน่าไว้วางใจของจีนยังเป็นสิ่งที่ฟังตั้งคำถาม ยกตัวอย่างเช่น หลังจากการคุมเชิงกันระหว่างฟิลิปปินส์กับจีนที่หมู่เกาะปะการัง Scarborough Shoal ใน ค.ศ. 2012 สุดท้ายจีนก็ไม่ยอมปฏิบัติให้ลุล่วงตามข้อตกลงด้วยวาจาว่าจะถอนทหารออกทั้งสองฝ่าย แต่จีนกลับปิดกั้นปากทะเลสาบบนเกาะหินปะการังเพื่อมิให้ฝ่ายฟิลิปปินส์ย้อนกลับเข้าไปและเพิ่มการลาดตระเวนรอบหมู่เกาะ ซึ่งนี่เป็นเพียงตัวอย่างเดียนเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ได้มีการผลักดันครั้งใหม่ที่จะขยายความร่วมมือและกอบกู้ความไว้วางใจที่สูญเสียบeforeหน้านี้ เมื่อครั้งที่ประธานาธิบดีสีจิ้นผิงและนายกรัฐมนตรีหลี่เค่อเฉียงเดินทางมาเยือนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประธานาธิบดีสีจิ้นผิงเสนอให้ยกระดับการกิจกรรมสัมพันธ์จีน-อาเซียน ด้วยการสร้าง “ชุมชนที่มีจุดหมายปลายทางร่วมกัน” ส่วนนายกรัฐมนตรีหลี่เค่อเฉียงยืนยันว่า จีนกับอาเซียนควรส่งเสริม “ความเป็นเพื่อนบ้านที่ดีและความร่วมมืออย่างเป็นมิตรระหว่างจีนกับกลุ่มประเทศอาเซียน”

ดังนั้น เมื่อพิจารณาในประเด็นของการดำเนินนโยบาย Soft Power ของทั้งสองฝ่ายในระหว่างช่วง ค.ศ. 1989-2007 กล่าวได้ว่า ได้ก่อให้เกิดผลในทางบวกที่จับต้องได้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม ความยั่งยืนระยะยาวของนโยบาย Soft Power ดูเหมือนยังไม่ชัดเจนมากนัก ทุกวันนี้เมื่อเจตนาของจีนถูกตั้งคำถาม ประสิทธิภาพของนโยบายการทูตแบบ Soft Power ของจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ย่อมจำกัดลงแน่นอน ความไว้วางใจที่อุตสาหกรรมสร้างมาถูกทำลายลงไปไม่น้อยนับตั้งแต่ ค.ศ. 2007 จีนตระหนักถึงเรื่องนี้และพยายามเปลี่ยนแปลงเพื่อกอบกู้ความไว้วางใจที่สูญเสียบeforeหน้า ถึงแม้มีความพยายามบ้างแล้ว แต่จะสำเร็จหรือไม่ยังไม่มีคำตอบที่แน่ชัด อย่างไรก็ตาม ด้านนโยบายการเกี่ยวพันของอาเซียนนั้นได้หันไปเน้นความสัมพันธ์เชิงปฏิบัติมากขึ้น โดยเพิ่มน้ำหนักให้แก่การปรับความสมดุลแบบนุ่มนวลหรือหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับจีน อาเซียนเองก็แตกแยกอย่างเปิดเผยเกี่ยวกับการจัดการปัญหาในทะเลจีนใต้ (ระหว่างการแก้ปัญหาแบบพหุภาคีกับทวิภาคี) ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำลายความสำเร็จของการดำเนินนโยบายเกี่ยวพันอย่างสร้างสรรค์ อย่างไรก็ตาม การเกี่ยวพันอย่างสร้างสรรค์ของอาเซียนก่อให้เกิดผลลัพธ์ในระดับรากฐาน กล่าวคือจีนให้การยอมรับและรับรองความเป็นสถาบันของ “วิถีอาเซียน” และการยอมรับสถาบันที่อาเซียนผลักดันยังคงมีอยู่ ซึ่งจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนโฉมหน้าทั้งในเชิงความคิดและในเชิงปทัสฐานที่เกิดขึ้น

สรุปได้ว่า การสร้างความเกี่ยวพันในเชิงบวกโดยอาศัยนโยบายการทูตแบบ soft power ของทั้งสองฝ่ายมีคุณูปการต่อการสร้างความสัมพันธ์ในแง่บวกโดยรวมของภูมิภาคนี้ ซึ่งได้ช่วยสร้างพื้นที่ให้จีน รวมทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หากปราศจากการเกี่ยวพันด้วย soft power ของทั้งสองฝ่าย เอเชียตะวันออกเฉียงใต้อาจมีโฉมหน้าที่แตกต่างจากปัจจุบัน ระเบียบภูมิภาคใหม่ถูกสร้างขึ้นด้วยความพยายามของทั้งสองฝ่ายที่จะปรับพฤติกรรมให้เป็นที่ยอมรับของกันและกัน มีความสัมพันธ์ในระดับปกติต่อกัน จีนยังคงมีส่วนร่วมในสถาบันระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศที่อาเซียนเป็นผู้นำและส่งเสริมแม่แบบที่สร้างขึ้นเป็นคุณค่าที่ยึดถือและเป็นคุณค่าของภูมิภาค

สถานการณ์ข้อพิพาทในทะเลจีนใต้และยุทธศาสตร์ของประเทศอาเซียน

ตั้งแต่กลางทศวรรษที่ 2000 กล่าวได้ว่า จีนได้ดำเนินนโยบายต่างประเทศด้านความมั่นคงที่มีความแข็งกร้าวมากขึ้น จึงทำให้ประเทศที่มีอาณาบริเวณติดต่อกับจีนได้รับผลกระทบจากนโยบายดังกล่าว โดยเฉพาะประเทศที่มีข้อพิพาทกับจีน ซึ่งสำหรับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เข้าร่วมตัวกันเป็นองค์กรระดับภูมิภาค (Regional Organization) และมีความพยายามที่จะสร้างความสัมพันธ์กับจีนในลักษณะพหุภาคี (Multilateral Relation) มาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้จีนซึ่งเป็นประเทศมหาอำนาจในภูมิภาคเอเชียยอมรับกรอบข้อตกลงของอาเซียน แต่หลังจากจีนได้ใช้นโยบายด้านความมั่นคงที่แข็งกร้าวโดยเฉพาะข้อพิพาทการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่ทะเลจีนใต้ (South China Sea Territorial Dispute) ซึ่งมีประเทศสมาชิกอาเซียนหลายประเทศเป็นคู่พิพาท จึงทำให้เกิดผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างจีน-อาเซียน

ปัญหาความขัดแย้งกันนี้ทำให้เกิดความกังวลใจต่อความร่วมมือกันของประเทศในภาคีประเด็นร้อนประเด็นหนึ่งที่สำคัญมากและมีปมขัดแย้งมานานกว่า 20 ปี จวบจนทุกวันนี้คือ เรื่องการอ้างสิทธิเป็นเจ้าของเหนือดินแดนในบริเวณทะเลจีนใต้ ซึ่งเป็นชนวนความริ้วฉานของประเทศในภูมิภาคด้วยกันและกับประเทศพันธมิตรโดยเฉพาะจีน (กมล มหาภิรมย์, 2557: 20)

ทะเลจีนใต้ (South China Sea) นั้นเป็นทะเลเปิดที่เป็นส่วนหนึ่งของมหาสมุทรแปซิฟิก ครอบคลุมอาณาบริเวณตั้งแต่ประเทศสิงคโปร์ไปจนถึงช่องแคบไต้หวัน รวมทั้งอ่าวตังเกี๋ยและอ่าวไทย มีเนื้อที่ประมาณ 3,500,000 ตารางกิโลเมตร บริเวณทะเลจีนใต้เป็นเส้นทางการจราจรทางทะเลที่คับคั่งมาก มีเรือบรรทุกสินค้าขนาดใหญ่ใช้เส้นทางทะเลจีนใต้ จัดเป็นเส้นทางขนส่งทางเรือที่สำคัญ นอกจากนั้น เป็นที่เชื่อว่าใต้พื้นทะเลมีน้ำมันและแก๊สธรรมชาติสำรองขนาดใหญ่ ประเด็นที่เป็นมูลเหตุเบื้องต้นของปัญหาคือเรื่องอาณาเขตของทะเลจีนใต้ ซึ่งอยู่ทางใต้ของจีนแผ่นดินใหญ่และเกาะไต้หวัน อยู่ทางตะวันตกของฟิลิปปินส์ อยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของรัฐซาบฮาร์และรัฐซาราวักของมาเลเซีย และบรูไน อยู่ทางเหนือของอินโดนีเซีย อยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของคาบสมุทรมลายู และสิงคโปร์ และอยู่ทางตะวันออกของเวียดนาม

ผลประโยชน์ในทะเลจีนใต้

บริเวณพื้นที่ทั้งหมดมีเกาะเล็ก ๆ อยู่ประมาณ 200 เกาะ ในแนวหมู่เกาะสแปรตลีย์ (Spratly Islands) และหมู่เกาะพาราเซล (Paracel Islands) หมู่เกาะสแปรตลีย์มีพื้นที่ไม่ถึง 3 ตารางไมล์ แต่มีความสำคัญยิ่งทางด้านยุทธศาสตร์และการเมือง เนื่องจากการอ้างสิทธิเป็นเจ้าของเหนือดินแดนดังกล่าวจะนำไปสู่การอ้างสิทธิเพิ่มเติมในน่านน้ำใกล้เคียง รวมถึงทรัพยากรน้ำมันและก๊าซธรรมชาติมหาศาลใต้ท้องทะเล อีกทั้งโดยส่วนใหญ่การขนส่งน้ำมัน สินค้าต่าง ๆ มายังภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกต้องผ่านทางช่องแคบมะละกาต่อไปยังพื้นที่ส่วนอื่นของทะเลจีนใต้ ก่อนจะขนส่งต่อไปยังประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้ (กรมอาเซียน, ออนไลน์, 2558)

ด้วยเหตุนี้ทะเลจีนใต้จึงมีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ต่อภูมิภาคเป็นอย่างยิ่ง การอ้างสิทธิในเขตทะเลจีนใต้ของหลายประเทศสร้างความขัดแย้งโดยตัวเอง สิ่งที่เป็นปมปัญหาชัดเจนคือในส่วนของ การอ้างสิทธิเหนือสแปรตลีย์และหมู่เกาะพาราเซล ซึ่งความขัดแย้งนี้ยังเชื่อมโยงถึงการอ้าง

สิทธิเหนือทรัพยากรธรรมชาติน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการอ้างสิทธิของพื้นที่เหนือบริเวณทะเลจีนใต้นั้นมีอยู่หลายครั้ง ได้แก่ (กรมอาเซียน, ออนไลน์, 2558)

1. การเผยแพร่แผนที่ทางการของจีนที่แสดงเขตพื้นที่ที่ยังคลุมเครือโดยครอบคลุมบริเวณหมู่เกาะนาทูนาไว้ด้วย ทั้งที่บริเวณดังกล่าวอันเป็นแหล่งก๊าซธรรมชาติขนาดใหญ่ของอินโดนีเซีย ทำให้อินโดนีเซียตอบโต้โดยจัดซ้อมรบทางทหารในบริเวณหมู่เกาะนาทูนาในปี 1996 (พ.ศ.2539)

2. การที่จีนและเวียดนามต่างอ้างสิทธิเหนือแหล่งน้ำมันในพื้นที่นอกชายฝั่งเวียดนามทำให้บริษัทขุดเจาะน้ำมันของทั้งสองฝ่ายไม่สามารถเข้าเจาะสำรวจบริเวณดังกล่าวได้ตามกำหนด นอกจากนี้แหล่งน้ำมัน Dai Hung (หมีใหญ่) ของเวียดนามก็อยู่ในเขตน่านน้ำที่จีนอ้างสิทธิด้วย

3. การที่ฟิลิปปินส์ทำการสำรวจและผลิตก๊าซธรรมชาติและคอนเดนเสทในแหล่งมาลาปายาและคามาโกที่อยู่ใน่านน้ำที่จีนกำลังอ้างสิทธิ โดยจีนไม่เคยทักท้วงมาก่อน

4. แหล่งก๊าซธรรมชาติหลายแห่งของมาเลเซียบริเวณนอกชายฝั่งของเกาะซาราวักอยู่ในน่านน้ำที่จีนอ้างสิทธิ แต่จีนไม่เคยทักท้วงการพัฒนาแหล่งก๊าซเหล่านี้มาก่อน

5. พื้นที่บริเวณอ่าวไทยที่เป็นส่วนหนึ่งของทะเลจีนใต้ เป็นแหล่งก๊าซธรรมชาติอุดมสมบูรณ์แต่ยังไม่มีกำหนดเส้นแบ่งเขตแดนในทะเลจีนใต้ที่ชัดเจน แม้ว่าบริษัทหลายแห่งได้ลงนามในข้อตกลงเพื่อการขุดสำรวจไปแล้ว แต่ยังไม่สามารถเริ่มดำเนินการได้ในบริเวณที่ยังมีข้อพิพาทกันระหว่างกัมพูชากับไทย สำหรับพื้นที่ทับซ้อนระหว่างไทยกับเวียดนามสามารถเจรจาตกลงกันได้ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ค.ศ. 1997 อีกทั้งได้มีการลงนามข้อตกลงความร่วมมือในการสำรวจและพัฒนาในพื้นที่พัฒนาร่วมไทย-มาเลเซีย ในขณะที่ข้อตกลงความร่วมมือในเรื่องนี้ระหว่างมาเลเซีย-เวียดนามมีผลตั้งแต่ 4 มิถุนายน ค.ศ. 1993

แผนภาพที่ 2-1 การอ้างสิทธิของพื้นที่เหนือบริเวณทะเลจีนใต้ของจีน

ที่มา: พงษ์ศักดิ์ สมบุญ, ออนไลน์, 2557.

ทั้งนี้ สาเหตุของการอ้างสิทธิที่ทับซ้อนกันที่เกิดขึ้นนี้ อาจกล่าวได้ว่า แม้โดยหลักการแล้วการอ้างสิทธิฯ ในลักษณะเช่นนี้ จะวางอยู่บนพื้นฐานของหลักการสากลที่อนุญาตให้แต่ละประเทศสามารถอ้างสิทธิเหนืออาณาเขตนอกชายฝั่งบริเวณไหล่ทวีปของประเทศนั้น ๆ ได้ อีกทั้งในอนุสัญญาสหประชาชาติปี พ.ศ. 2525 ได้ระบุถึง กฎหมายทางทะเลของสหประชาชาติ (United Nations Convention on the Law of the Sea) และแนวทางต่าง ๆ เกี่ยวกับสถานะภาพของหมู่เกาะต่าง ๆ เขตไหล่ทวีป เขตทะเลเปิด และขอบเขตน่านน้ำ และบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับกรณีของทะเลจีนใต้ไว้ด้วยเช่นกัน (ดูรายละเอียดกฎหมายทางทะเลของสหประชาชาติ หัวข้ออนุสัญญาสหประชาชาติปี พ.ศ. 2525 มาตรา 3, 55-75, 76, 121 ทั้งนี้ การกำหนดเขตเศรษฐกิจเฉพาะตามบทบัญญัตินี้ดังกล่าวก่อให้เกิดความเป็นไปได้ที่จะมีการอ้างสิทธิเหนือพื้นที่ที่คาบเกี่ยวกันในบริเวณที่เป็นกึ่งทะเลเปิดเช่นทะเลจีนใต้ เพราะประเทศใดก็ตามที่สามารถให้ประชากรของตนตั้งถิ่นฐานบนเกาะต่าง ๆ ในภูมิภาคแถบนี้ได้จะสามารถอ้างสิทธิเพื่อขยายเขตน่านน้ำของตนออกมาได้)

สำหรับท่าทีของอาเซียนต่อสถานการณ์ดังกล่าว การจะคาดหวังให้อาเซียนเป็นตัวกลางในการประสานประโยชน์ยิ่งแทบจะเป็นไปไม่ได้ ทั้งนี้เพราะความเห็นของอาเซียนต่อกรณีทะเลจีนใต้ไม่เคยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมาโดยตลอด การประชุมอาเซียนซัมมิทหลายครั้ง เช่น การประชุมที่กรุงเทพมหานครในปี ค.ศ.2012 ผู้นำอาเซียนก็ไม่สามารถออกแถลงการณ์ร่วมในกรณีข้อพิพาทเหนือหมู่เกาะในทะเลจีนใต้ได้ ยิ่งกว่านั้นความริเริ่มของอาเซียนในจัดทำแนวปฏิบัติในทะเลจีนใต้ (Code of Conduct in the South China Sea: COC) ก็ยังไม่บรรลุผล แม้ว่าจะใช้เวลาเจรจายาวนานกว่าหนึ่งทศวรรษ ท่าทีเช่นนี้ของประเทศในอาเซียนมีสาเหตุจากการพึ่งพาทางการค้า การลงทุนกับจีน ตลอดจน การพึ่งพิงการช่วยเหลือทางการเงินจากจีน ส่งผลให้การ “ขัดใจ” จีนก็ทำได้ยากขึ้น

นอกจากนี้ ในการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา หรือที่เรียกว่า ADMM+ เมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.2015 ที่มาเลเซีย พบว่าที่ประชุมได้ประสบกับความล้มเหลวในการจัดทำปฏิญญาหรือแถลงการณ์ร่วมเกี่ยวกับเรื่องทะเลจีนใต้ โดยมีรายงานข่าวออกมาว่า จีนได้คัดค้านการใช้ถ้อยคำที่กล่าวถึงปัญหาทะเลจีนใต้ โดยเฉพาะการใช้ถ้อยคำที่กล่าวโจมตีจีนในการถมทะเลทำเกาะในทะเลจีนใต้ (ประภัสสร เทพชาตรี, ออนไลน์, 2558)

กล่าวได้ว่า การจัดการกับปัญหาทะเลจีนใต้ไม่ใช่เรื่องง่าย มาตรการเฉพาะหน้าคือ ต้องป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาลุกลามบานปลาย ด้วยการแช่แข็งปัญหา (freeze) ไว้ โดยเฉพาะการยุติความเคลื่อนไหวทางทหารและยุติการตอกย้ำเรื่องอำนาจอธิปไตย สำหรับทางออกของอาเซียนคือ การปฏิบัติกรอย่างจริงจังในการเจรจากับจีนเพื่อแปลง COC ไปสู่การปฏิบัติ นอกจากนั้น อาเซียนควรจะต้องพยายามบริหารจัดการบทบาทของมหาอำนาจ โดยเฉพาะสหรัฐ ซึ่งกล่าวได้ว่ามีบทบาทที่เป็นดาบสองคมต่อสถานการณ์ความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ คือในด้านหนึ่ง อาเซียนก็ต้องการสหรัฐเพื่อถ่วงดุลและป้องปรามจีน แต่ขณะเดียวกันการที่สหรัฐเข้ามาแสดงบทบาทก็ทำให้จีนเกิดความไม่พอใจจนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ปัญหามีความรุนแรงขึ้น ดังนั้น การแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งในทะเลจีนใต้จึงต้องอาศัยความพยายามของทุกฝ่าย ในการใช้ความอดกลั้น ในการประคับประคอง ไม่ให้ปัญหาลุกลามบานปลายไปมากกว่านี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บงสุข สิงห์ณรงค์ (2553: ก) ศึกษาเรื่อง การเสริมสร้างความมั่นคงในทะเลจีนใต้ พบว่า สภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงในทะเลจีนใต้ อาจเปลี่ยนแปลงไปได้ทั้งในทางบวกและทางลบ ขึ้นอยู่กับปัญหาต่างๆ ที่เป็นแรงผลักดัน โดยมีรัฐบาลที่เกี่ยวข้องและประเทศมหาอำนาจเป็นผู้ดำเนินบทบาทต่อปัญหานั้นๆ การเสริมสร้างความมั่นคงในทะเลจีนใต้อาจมีแนวปฏิบัติหลายหนทาง โดยเสนอให้ใช้การสร้างกลไกความร่วมมือระดับประเทศและภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่ม ASEAN ผ่านเวที ASEAN WPNS และ ReCAAP ต่อปัญหาและภัยคุกคามทางทะเลจีนใต้ ตลอดจนการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการเมือง เศรษฐกิจ และการทหาร เป็นรูปธรรมผ่านเวที ASEAN ในลักษณะของความมั่นคงร่วม (Cooperative Security) จะสามารถลดมูลเหตุของปัญหาที่จะนำไปสู่ความขัดแย้ง ทั้งจากปัญหาภายในและภายนอกภูมิภาค พร้อมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งของภูมิภาคในการดำรงอยู่ในสังคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี ในส่วนของประเทศไทยที่เป็นตัวแสดงนำหนึ่งในเวทีต่างๆ ของ ASEAN จึงควรใช้โอกาสนี้ในการสนับสนุน ผลักดัน ตลอดจนริเริ่มแนวทางใหม่ๆ ในการลดความขัดแย้ง และเสริมสร้างความมั่นคงในทะเลจีนใต้ให้เป็นรูปธรรม โดยทิศทางของการรวมความร่วมมือที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่จะต้องสอดคล้องกับผลประโยชน์ของชาติทางทะเลที่กำหนดไว้

สมเกียรติ ศรีประเสริฐ (2555: ก) ศึกษาเรื่อง ยุทธศาสตร์จีนต่ออาเซียน: กรณีศึกษาความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ พบว่า สถานการณ์ของระบบระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ในช่วงศตวรรษที่ 21 ที่อยู่ระหว่างการเปลี่ยนผ่านจากโครงสร้างระบบขั้วอำนาจเดียว (Uni-polar) ไปสู่ระบบหลายขั้วอำนาจ (Multi-polar) เนื่องจากวิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ ค.ศ.2008 ได้สั่นคลอนสภาพความเป็นมหาอำนาจของสหรัฐอเมริกา อย่างมาก ในขณะที่จีนมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจภายในประเทศที่เข้มแข็ง ซึ่งได้เป็นรากฐานสำคัญต่อการผงาดขึ้นมาเป็นประเทศมหาอำนาจในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกของจีน และจีนก็ได้้นำความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจมาสนับสนุนการดำเนินนโยบายความมั่นคงของจีนต่อภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกในศตวรรษที่ 21 ในลักษณะของการดำเนินนโยบายความมั่นคงที่แข็งกร้าว ปรากฏจากการประนีประนอมกับประเทศในภูมิภาคต่อประเด็นปัญหาข้อพิพาททะเลจีนใต้ ทั้งนี้ข้อเสนอแนะต่อบทบาทและท่าทีของอาเซียนในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือทุกประเทศต้องยึดมั่นในหลักการของกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกฎหมายทะเลและสนธิสัญญาอาเซียน ทุกประเทศดำเนินการตามมาตรการสร้างความไว้วางใจระหว่างกัน ซึ่งทุกประเทศเห็นพ้องต้องกันเมื่อ ค.ศ.2002 มีการแสวงหากิจกรรมความร่วมมือในด้านต่างๆ ในทะเลจีนใต้ร่วมกัน และมีการถ่วงดุลทางยุทธศาสตร์และทางทหาร และสำหรับประเทศไทยต้องมียุทธศาสตร์ในการเตรียมความพร้อมด้านความมั่นคงต่อการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนด้วย

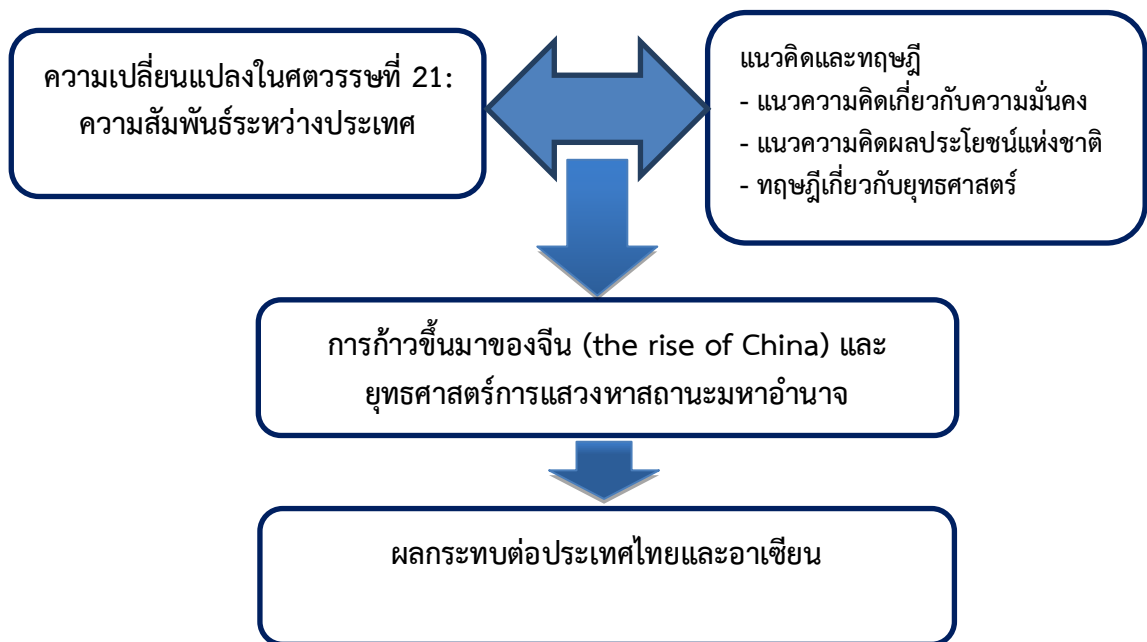
กล่าวโดยสรุปได้ว่า โลกปัจจุบันในศตวรรษที่ 21 เป็นโลกของการเปลี่ยนแปลงที่มีพลวัตและกำลังส่งผลกระทบต่อทุกประเทศ ทุกชุมชน และทุกคน การทำความเข้าใจต่อปรากฏการณ์ต่างๆ ของโลกได้เปลี่ยนแปลงจากการเน้น “การเมืองระหว่างประเทศ” (International Politics) มาสู่ “ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ” (International Relations) มาเป็นความสัมพันธ์ทั่วโลก” (Global Relations) ในยุคปัจจุบัน ดังนั้น การทำความเข้าใจปรากฏการณ์ระหว่างประเทศตามแนวทาง

ปัจจุบันคือ การทำความเข้าใจต่อความเป็นมาและเป็นไป ด้วยการศึกษากาชาทกรรม อำนาจ ระบบ และกระบวนการที่สร้างอัตลักษณ์และความหมายให้ปรากฏการณ์ต่างๆ ทั่วโลก

กรอบความคิดของการวิจัย

ยุทธศาสตร์ของไทยที่เป็นผลกระทบจากยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้ต่ออาเซียน มีกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังแผนภาพที่ 2-2

แผนภาพที่ 2-2 กรอบแนวคิดของการวิจัย

บทที่ 3

การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้ ต่อกลุ่มประเทศอาเซียน

การศึกษาในบทที่ 3 มีความมุ่งหมายเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ของสาธารณรัฐประชาชนจีน (จีน) ในทะเลจีนใต้ต่ออาเซียน ต่อกลุ่มประเทศอาเซียน โดยมีลำดับของการศึกษาดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ของจีน
2. ผลกระทบที่เกิดขึ้นและปัญหาที่พบ
3. ท่าทีของกลุ่มประเทศอาเซียนต่อความมั่นคงและการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ
4. สรุปยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้ต่อกลุ่มประเทศอาเซียน

ยุทธศาสตร์ของจีน

จากการวิเคราะห์เอกสาร The State Council Information Office of the People's Republic of China ของจีน เรื่อง "China's Policies on Asia-Pacific Security Cooperation" โดย ไชยสิทธิ์ ตันตยกุล (2560) ได้นำเสนอถึงความตระหนักของจีนต่อการพัฒนาอย่างมีสันติภาพของภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกในอนาคต โดยจีนพยายามนำเสนอว่าจีนพร้อมที่จะผลักดันกลไกต่างๆ ให้เกิดความมั่นคงผ่านการหารือร่วมกันในการรักษาสันติภาพและเสถียรภาพ รวมทั้งการมีความร่วมมือกันเพื่อการรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของภูมิภาค ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ประการแรก จีนพยายามที่จะส่งเสริมพื้นฐานในการพัฒนาร่วมกันและเคียงข้างกันทางด้านเศรษฐกิจ เพื่อสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเร่งกระบวนการในการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจ โดยใช้วิธีการสร้างเขตเสรีทางการค้าและการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมกันอย่างรอบด้าน สำหรับแนวทางในการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม จะยึดถือแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ ค.ศ.2030 (พ.ศ.2573) กรอบในการทำงานเพื่อเป็นการลดช่องว่างของความแตกต่างจากการพัฒนาระหว่างประเทศต่างๆ ในภูมิภาคนี้ อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในการประสานสอดคล้องในการปฏิบัติ ดังเช่นการที่จีนผลักดันโครงการหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (One Belt One Road) รวมทั้งได้จัดตั้งธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชีย (the Asian Infrastructure Investment Bank: AIIB) และกองทุนเส้นทางสายไหม (the Silk Road Fund)

ประการที่สอง จีนมีความพยายามการทำงานร่วมกันส่งเสริมการสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ และสร้างความเข้มแข็งบนพื้นฐานทางการเมืองเพื่อการรักษาสันติภาพและเสถียรภาพ โดยให้ความสำคัญกับการดำรงไว้ซึ่งการปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาคกันและผลประโยชน์ที่จะได้รับจากความร่วมมือกัน ดังนั้นจีนจะทำงานร่วมกับสหรัฐอเมริกา เพื่อสร้างรูปแบบ

ความสัมพันธ์ของประเทศไทยในการลดความขัดแย้งและไม่เผชิญหน้ากัน มีความเคารพต่อกันและร่วมมือกัน นอกจากนี้ จีนได้พัฒนาความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ กับรัสเซีย อินเดีย และฟื้นฟูความสัมพันธ์กับญี่ปุ่น อาจกล่าวได้ว่าผู้นำจีนมีความมุ่งมั่นที่จะกำหนดภาพอนาคตของจีนในอนาคตให้มีความแตกต่างจากภายในอดีต ดังจะเห็นได้จากการที่จีนได้สร้างการเป็นประชาคมร่วมกับประเทศต่างๆ ในกลุ่มอาเซียน เช่น ความร่วมมือลุ่มแม่น้ำล้านช้าง-แม่น้ำโขง เป็นต้น เช่นเดียวกับความร่วมมือในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกโดยรวม

ประการที่สาม จีนพยายามที่จะเข้ามามีบทบาทในการร่วมแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในอดีต โดยพยายามหาทางออกที่ดีร่วมกัน เพื่อแก้ปัญหาในภูมิภาคโดยใช้กลไกพหุภาคี รวมทั้งกรอบความร่วมมือเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งสำหรับสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ด้วยการมีระบบความมั่นคงร่วมกันหลายฝ่าย และต่อต้านการมีอำนาจแต่เพียงฝ่ายเดียว จีนพยายามที่จะสนับสนุนความร่วมมือที่ใกล้ชิด เพื่อสร้างความไว้วางใจและขยายความร่วมมือในการเจรจาหรือด้านความมั่นคงผ่านกลไกต่างๆ เช่น องค์กรความร่วมมือเซี่ยงไฮ้ (China-ASEAN Ministerial Dialogue on Law Enforcement and Security Cooperation and Center for Comprehensive Law Enforcement and Security Cooperation in the Lancang-Mekong Sub-Region เป็นต้น นอกจากนี้ จีนยังได้สนับสนุนการประชุมว่าด้วยการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์และมาตรการสร้างความไว้วางใจระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชีย (The Conference on Interaction and Confidence-Building Measures in Asia: CICA) เพื่อเป็นกลไกในการเจรจาหรือและความร่วมมือ

ประการที่สี่ จีนพยายามร่วมกันสร้างกฎระเบียบเพื่อพัฒนาความเป็นสถาบันในการรักษาสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาคเอเชีย-โดยยึดถือกฎหมายและกฎบัตรสหประชาชาติมาเป็นบรรทัดฐาน เพื่อแสดงให้เห็นถึงความจริงใจและบริสุทธิ์ใจ โดยจีนได้สนับสนุนการดำเนินกิจกรรม บนพื้นฐานของ กฎหมายระหว่างประเทศ ดังที่จีนร่วมกับอินเดียและเมียนมาในการริเริ่มหลักการพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ 5 ประการ ในปี ค.ศ.1954 (พ.ศ.2497) เป็นต้น นอกจากนี้ จีนและอาเซียนได้ร่วมมือกันในการจัดทำปฏิญญาว่าด้วยแนวปฏิบัติของภาคีในทะเลจีนใต้ (The Declaration on The Conduct of Parties in The South China Sea: DOC) อันเป็นพื้นฐานที่สำคัญการเจรจาโดยถือเป็นระเบียบปฏิบัติอย่างเป็นทางการ (Code of Conduct: COC) ต่อไป

ประการที่ห้า จีนพยายามร่วมกันแลกเปลี่ยนทางการทหารและความร่วมมือที่จะเป็นหลักประกันต่อสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก โดยจีนเข้ามีส่วนร่วมในความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ และยึดหลักการพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ 5 ประการ รวมทั้งการดำเนินการเพื่อความร่วมมือ ในการลดการเผชิญหน้าทางทหาร โดยเฉพาะส่งเสริมการมีกลไกเพื่อสร้างความเชื่อมั่นทางทหารบนพื้นฐานของการเคารพซึ่งกันและกัน ความเสมอภาคกัน การมีผลประโยชน์ร่วมกัน และความร่วมมือเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ร่วมกัน โดยจีนยึดมั่นในการเจรจาหรือเพื่อความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเล ความร่วมมือในการกิจการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ ความร่วมมือในการต่อต้านการก่อการร้ายระหว่างประเทศ การปฏิบัติการเพื่อการบรรเทาภัยพิบัติ ตลอดจนการฝึกและศึกษาทางทหารร่วมกับประเทศต่างๆ

ประการที่หก จีนพยายามที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหาความแตกต่างและข้อพิพาทอย่างถูกต้อง เพื่อดำรงรักษาสภาพแวดล้อมของสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก โดยร่วมกันหาทางออกของปัญหาอย่างสันติ มีการเจรจาหารือ รวมทั้งปรึกษากันด้วยความเคารพและเข้าใจในความแตกต่างซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะหลักพื้นฐานและกระบวนการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายเพื่อความมั่นคงทางทะเลใหม่ ตลอดจนอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทางทะเล เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่า แม้ว่าจีนจะประกาศถึงเจตนารมณ์และความมุ่งมั่นที่จะยึดถือสันติภาพและเสถียรภาพและแสดงให้เห็นถึงความจริงใจที่จะเข้ามามีบทบาทสำคัญกับประเทศอาเซียน โดยเฉพาะในการแก้ไขข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ก็ตาม แต่จีนก็ตระหนักและเข้าใจถึงความหวาดระแวงของประเทศต่างๆ ที่ยังคงมีอยู่ ดังนั้น จีนจึงได้มีความพยายามที่จะถ่ายทอดเจตนารมณ์ชี้แจงถึงจุดยืนและนโยบายของจีนในทุกครั้งที่มีโอกาส

ผลกระทบที่เกิดขึ้นและปัญหาที่พบ

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัย ข่าว และข้อมูลการปฏิสัมพันธ์ที่สำคัญระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนกับจีนและประเทศมหาอำนาจที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาตั้งแต่ ปี 2557 – 2560 (ตามผนวก ก) แสดงให้เห็นว่าผลกระทบที่เกิดจากปัญหาทะเลจีนใต้ที่มีต่อประเทศสมาชิกอาเซียน ทั้ง 10 ประเทศ (เวียดนาม (สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม) ฟิลิปปินส์ (สาธารณรัฐฟิลิปปินส์) มาเลเซีย บรูไน (บรูไนดารุสซาลาม) กัมพูชา (ราชอาณาจักรกัมพูชา) อินโดนีเซีย (สาธารณรัฐอินโดนีเซีย) ลาว (สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว) เมียนมา (สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา) สิงคโปร์ (สาธารณรัฐสิงคโปร์) ไทย (ราชอาณาจักรไทย)) มีความแตกต่างกัน โดยมี 4 ประเทศ ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง คือ เวียดนาม ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และ บรูไน เนื่องจากมีพื้นที่ทับซ้อนกับจีน ทั้งนี้สามารถสรุปผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประเทศต่างๆ ได้ดังนี้

เวียดนาม เป็นประเทศที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ในอดีตเวียดนามเคยมีการปะทะกับจีน บริเวณหมู่เกาะพาราเซล ในช่วงปี พ.ศ. 2517 และ ปี พ.ศ. 2531 จนทำให้มีทหารเวียดนามเสียชีวิต หลังจากนั้นความรุนแรงก็ลดลง จนกระทั่ง ในช่วงปี พ.ศ. 2557 ความตึงเครียดได้กลับมาอีก กล่าวคือ จีนได้เข้าไปทำการติดตั้งแท่นขุดเจาะน้ำมันในน่านน้ำหมู่เกาะสแปรตลีย์อันเป็นพื้นที่ที่มีการพิพาท เวียดนามมีปฏิกิริยาต่อต้านโดยมีการชุมนุมประท้วงต่อต้านจีนขึ้นทั่วเวียดนาม เรือเวียดนามถูกเรือจีนพุ่งเข้าชนในทะเลจีนใต้ เรือลาดตระเวนเวียดนามถูกกองเรือจีนรวม 7 ลำ เข้าปิดล้อมและฉีดน้ำใส่ จากนั้นเรือจีนลำหนึ่งได้พุ่งเข้าชนบริเวณกราบซ้ายของเรือ KN-951 อย่างแรง ทำให้เรือเวียดนามได้รับความเสียหายอย่างหนัก รวมถึงการที่จีนได้ติดตั้งจรวดยิงจากพื้นสู่อากาศบนเกาะวู้ดดี ที่เป็นส่วนหนึ่งของหมู่เกาะพาราเซลที่จีนควบคุมอยู่ ซึ่งเวียดนามเรียกการกระทำของจีนว่า เป็นการละเมิดสิทธิอธิปไตยของประเทศเหนือหมู่เกาะพาราเซล

ฟิลิปปินส์ เป็นประเทศที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ในช่วงปี พ.ศ. 2555 จีนได้ขับไล่เรือประมงของฟิลิปปินส์ไม่ให้เข้ามาทำประมงในบริเวณพื้นที่พิพาท รวมถึงในเวลาต่อมา จีนได้สร้างรันเวย์สำหรับกิจการทางทหารในบริเวณหมู่เกาะสแปรตลีย์ซึ่งถือเป็นการคุกคาม ฟิลิปปินส์พยายามที่จะผลักดันให้ผู้นำอาเซียนออกแถลงการณ์ประณามจีนแต่ก็ไม่เป็นผล ทำให้ฟิลิปปินส์ใช้วิธีการทางกระบวนการยุติธรรมต่อศาลประจำอนุญาโตตุลาการ ภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทางทะเลเพื่อให้ความเป็นธรรมจากกรณีดังกล่าวที่เกิดขึ้น

มาเลเซีย เป็นประเทศที่ได้รับผลกระทบโดยตรงในการอ้างสิทธิความเป็นเจ้าของหมู่เกาะเล็กในบริเวณหมู่เกาะสแปรตลีย์ ที่ผ่านมามาเลเซียไม่ค่อยดำเนินการทางทหารมากนัก จนกระทั่งเมื่อมีนาคม 2559 หลังจากมีผู้พบเห็นเรือประมงจีนแวะเวียนใกล้แนวปะการัง “เซาท์ลูโคเนีย” ที่อุดมด้วยสัตว์น้ำและอยู่ทางใต้ของทะเลจีนใต้ และเกิดเหตุการณ์เรือตรวจการณ์มาเลเซียยังถูกเรือยามฝั่งจีนพุ่งเข้าใส่ด้วยความเร็วสูงและบีบแตรไล่ ทำให้มาเลเซียก็ตัดสินใจส่งเรือของกองทัพเรือไปยังบริเวณดังกล่าว รวมถึงเรียกเอกอัครราชทูตจีนเข้าพบ ทั้งนี้มาเลเซียไม่ยอมรับแผนที่เส้นประ 9 เส้นที่จีนใช้อ้างสิทธิเหนือดินแดน 90% ในทะเลจีนใต้ เช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ที่ไม่ปฏิบัติตามหลักกฎหมายสากล

บรูไน เป็นประเทศที่ได้รับผลกระทบโดยตรงแต่เรียกร้องเพียงแนวปะการังใต้น้ำเท่านั้น ทั้งยังไม่แสดงตนว่าเป็นภัยคุกคามของจีน

อินโดนีเซีย แม้ว่าจะไม่ใช่ประเทศที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการอ้างสิทธิในทะเลจีนใต้ แต่ในช่วงปี 2559 ที่ผ่านมามีปัญหาเรือประมงจีนรุกรานน้ำในเกาะ NATUNA อันเป็นพื้นที่เศรษฐกิจจำเพาะของอินโดนีเซีย ทำให้อินโดนีเซียมีการตอบโต้ทางทหารโดยมีการปรากฏตัวของผู้นำประเทศในบริเวณพื้นที่ รวมถึงมีการฝึกซ้อมรบบริเวณเกาะ NATUNA ซึ่งถือเป็นการตอบโต้ที่สำคัญ

สำหรับประเทศอื่นๆ ในอาเซียนที่ไม่ได้ได้มีกรณีพิพาทโดยตรงกับจีนต่อกรณีดังกล่าว และกล่าวได้ว่า ตลอดเวลาที่ผ่านมาไม่ได้มีส่วนได้ส่วนเสียเรื่องการพิพาทในทะเลจีนใต้ ได้แก่ ไทย กัมพูชา ลาว เมียนมา และสิงคโปร์

ท่าทีของกลุ่มประเทศอาเซียนต่อความมั่นคงและการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ

เวียดนาม เป็นประเทศเดียวในอาเซียนที่แสดงท่าทีที่ชัดเจนว่ามีความขัดแย้งกับจีน ภายหลังจากความตึงเครียดที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2557 โดยทั้งสองประเทศต่างปรับท่าทีและมีความพยายามที่จะพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกัน มีการแลกเปลี่ยนการเยือนของเจ้าหน้าที่ระดับสูงเพื่อลดระดับความตึงเครียด ทั้งนี้เวียดนามมองว่าไม่มีประโยชน์ที่จะดำเนินการขึ้นเด็ดขาดให้กระทบความสัมพันธ์โดยรวมกับจีน จึงทำให้ทั้ง 2 ฝ่ายพยายามที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่ดี มีการจัดตั้งคณะทำงานร่วมกันเพื่อจัดการกับประเด็นที่มีความอ่อนไหว แต่อย่างไรก็ตามเวียดนามก็ยังคงมีความพยายามที่จะเสริมแสนยานุภาพทางทหารโดยเฉพาะกำลังทางเรือ ทำให้เวียดนามเป็นประเทศที่มีขีดความสามารถของกองเรือดำน้ำที่ดีที่สุดในภูมิภาคอาเซียน รวมถึงมีความพยายามที่จะผูกมิตรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศรัสเซียและสหรัฐอเมริกา ดังจะเห็นได้จากความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกา เมื่อครั้งที่ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาเยือนเวียดนาม ช่วงพฤษภาคม พ.ศ. 2559 และการที่

สหรัฐอเมริกาได้ยกเลิกมาตรการห้ามขายอาวุธยุทโธปกรณ์ให้แก่เวียดนามโดยเป็นส่วนหนึ่งของการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับเวียดนามให้ใกล้ชิดแน่นแฟ้น ซึ่งก่อนหน้านี้ เวียดนามได้ไปพึ่งพิงการจัดหาอาวุธจากรัสเซีย ทั้งการจัดหากระสุนปืน Kilo 6 ลำ และ บ.ขับไล่ Sukhoi จากรัสเซีย การตัดสินใจของสหรัฐอเมริกา ครั้งนี้ บ่งบอกถึงการให้ความสำคัญอย่างมากกับการดำเนินนโยบาย “Rebalancing” ของสหรัฐอเมริกาในการคงบทบาทของสหรัฐอเมริกา ในภูมิภาค ควบคู่กับการเร่งปรับปรุงขีดความสามารถทางทหารของชาติพันธมิตร เพื่อให้สามารถรับมือกับความท้าทายในทะเลจีนใต้ คาดว่า สหรัฐอเมริกาและเวียดนาม จะขยายความร่วมมือทางทหารภายใต้ “Joint Vision Statement” ที่มีภาระบ่งชี้การร่วมกันผลิตยุทโธปกรณ์ ซึ่งถือเป็นมิติใหม่ของความร่วมมือ และน่าจะช่วยเสริมขีดความสามารถทางทหารของเวียดนามในการจัดการกับความท้าทาย นอกเหนือจากการจัดหาอาวุธจากรัสเซีย ทั้งนี้ คาดว่าเวียดนามจะดำเนินนโยบายอย่างระมัดระวัง เพื่อให้ให้กระทบต่อผลประโยชน์ของตนในทะเลจีนใต้ อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือระหว่างสหรัฐอเมริกา กับเวียดนาม อาจกระทบต่อดุลอำนาจทางทหารในภูมิภาค และอาจสร้างความกังวลต่อประเทศในภูมิภาค รวมถึงไทย หากเวียดนาม สามารถเสริมสร้างอำนาจทางทะเลให้เข้มแข็งขึ้น

เวียดนามแสดงความยินดีกับคำวินิจฉัยของ PCA แต่เมื่อพฤศจิกายน พ.ศ. 2559 มีรายงานว่า เวียดนามปรับปรุงทางวิ่งสนามบินทหาร โดยขยายจาก 762 เมตร เป็น 1,005 เมตร บนเกาะแห่งหนึ่งในหมู่เกาะ Spratly ปัจจุบันเวียดนามดำเนินการปรับปรุงสภาพภูมิประเทศใน 27 เกาะ ซึ่งนับว่าได้เข้าครอบครองเกาะเป็นจำนวนมากที่สุดในบรรดาประเทศที่อ้างสิทธิ์ในทะเลจีนใต้นอกจากนั้น เมื่อ สิงหาคม พ.ศ. 2559 มีรายงานว่า ในห้วงไม่กี่เดือนก่อนหน้านั้น เวียดนามได้ติดตั้งเครื่องยิงจรวดเคลื่อนที่ใน 5 เกาะของหมู่เกาะ Spratly โดยเครื่องยิงจรวดดังกล่าวอาจเป็นส่วนหนึ่งของระบบปืนใหญ่อัตโนมัติ “Extra” ที่เวียดนามจัดหาจากอิสราเอลเมื่อ กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 ซึ่งโจมตีได้หลายเป้าหมายพร้อมกัน ทำให้เวียดนามมีขีดความสามารถโจมตีสนามบินทางทหารของทะเลจีนใต้ เวียดนามยังร่วมมือกับสหรัฐอเมริกา โดยเมื่อ กันยายน พ.ศ. 2559 ทั้งสองประเทศร่วมกันจัดฝึก Naval Engagement Activity (NEA) ที่ท่าเรือ Tien Sa เมืองดานัง ในหัวข้อที่ไม่เกี่ยวกับการรบ

จากการที่เวียดนามมีข้อพิพาทกับจีน ทำให้เวียดนามต้องเร่งสร้างขีดความสามารถทางทะเล ด้วยการปรับปรุงเรือดำน้ำระบบแฉ่งเต๋ออันถัย ระบบควบคุมบังคับบัญชา ระบบสื่อสาร คอมพิวเตอร์ การข่าวกรอง การเฝ้าตรวจและลาดตระเวน ซึ่งหากเกิดการตกลงซื้อขายยุทโธปกรณ์กับสหรัฐอเมริกา ย่อมเป็นการยกระดับขีดความสามารถในการรักษาความมั่นคงทางทะเลของเวียดนาม ให้เกือบเทียบเท่าพันธมิตรอื่นๆ ของสหรัฐอเมริกา อาทิ ญี่ปุ่น ไต้หวัน เป็นต้น ซึ่งน่าจะทำให้เวียดนามมีสมุททานุภาพที่เข้มแข็งขึ้น และอาจส่งผลกระทบต่อดุลความมั่นคงทางทะเลในอนาคต กล่าวโดยสรุป เวียดนาม ได้พัฒนาความสัมพันธ์ทางการทหารกับประเทศตะวันตกมากยิ่งขึ้น และน่าจะเป็นสัญญาณให้กับประเทศตะวันตกที่เป็นพันธมิตรของสหรัฐอเมริกา ดำเนินความสัมพันธ์ทางทหารกับเวียดนามมากขึ้น เวียดนามพยายามที่จะเสริมสร้างขีดความสามารถของกองทัพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขีดความสามารถของกองกำลังทางเรือ ตามแผนการพัฒนากองทัพและรักษาความมั่นคงทางทะเล ดังนั้น เวียดนามน่าจะยังไม่เปลี่ยนท่าทีในการอ้างอธิปไตยเหนือหมู่เกาะสแปรตลีย์ และหมู่เกาะพาราเซล

ฟิลิปปินส์ แม้ว่าผลการตัดสินเกี่ยวกับการพิพาทในทะเลจีนใต้กับจีนของศาลระหว่างประเทศจะเป็นประโยชน์ต่อฟิลิปปินส์ แต่ฟิลิปปินส์ก็เข้าใจดีว่าหากยังยืนกรานที่จะขยายผลในเรื่องนี้ นอกจากจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศแล้วยังอาจก่อให้เกิดสงครามได้ จึงพยายามที่จะหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าโดยตรงในเรื่องความขัดแย้งในพื้นที่พิพาท โดยใช้วิธีการทางการทูตภายหลัง จากที่ผู้นำทั้งสองประเทศได้มีการพูดคุยกันทำให้บรรยากาศและความตึงเครียดลดลง ดังจะเห็นได้จากในเวลาต่อมา ทางการเงินได้อนุญาตให้เรือประมงฟิลิปปินส์เข้าไปจับปลาในบริเวณน่านน้ำที่มีการพิพาทได้เป็นการลดความรุนแรงของปัญหาในช่วงนี้ แต่อย่างไรก็ตาม ฟิลิปปินส์ก็ทราบดีว่าในอนาคตข้างหน้าจะต้องมีการพูดคุยในเรื่องนี้อีกกับจีนเพียงแต่ว่า ณ เวลานั้นยังทำไม่ได้ ซึ่งรัฐบาลฟิลิปปินส์สามารถวางบทบาทได้ดี ดังจะเห็นได้จากถ้อยแถลงของ รมว.กต.ฟิลิปปินส์ ที่ระบุว่า มีประชุมคณะมนตรีภายใต้การนำของประธานาธิบดี โรดริโก ดูเตอร์เต ซึ่งเข้ารับตำแหน่งเมื่อ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2559 มีมติให้เจรจาร่วมกับรัฐบาลจีนเร็วที่สุดหลังการประกาศคำวินิจฉัยของ PCA โดยฟิลิปปินส์ยินดีจะแบ่งผลประโยชน์ในการร่วมมือกันสำรวจแหล่งก๊าซธรรมชาติและทรัพยากรประมงภายในอาณาเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (EEZ) ที่ทับซ้อนกัน และภายหลังการตัดสิน นาย Duterte ไม่กล่าวถึงชัยชนะของฟิลิปปินส์ในที่สาธารณะ จนกระทั่งเมื่อ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2559 วันหลังคำตัดสิน โดยระบุว่า สงครามไม่ใช่ทางเลือก แต่เป็นการพูดคุยหารืออย่างสันติ ซึ่งนาย Duterte ได้ส่งอดีตประธานาธิบดี ฟิเดล รามอส (Fidel Ramos) ในฐานะผู้แทนพิเศษ ไปเจรจาเรื่องทะเลจีนใต้กับจีน

ต่อมา ระหว่าง 19-21 ตุลาคม พ.ศ. 2559 ประธานาธิบดี Duterte เดินทางเยือนจีน และเปิดเผยว่า ได้หารือเรื่องพื้นที่ความขัดแย้งบริเวณ Scarborough Shoal พร้อมกับแสดงความเชื่อมั่นว่า ชาวประมงฟิลิปปินส์จะสามารถกลับไปทำการประมงในพื้นที่ดังกล่าวได้ “ภายในเวลาไม่กี่วัน” แม้ต่อมาเมื่อ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2559 รายงานว่ากลุ่มเรือประมง 8 ลำ เดินทางเข้ามาทำประมงในพื้นที่สันดอน Scarborough Shoal โดยไม่ปรากฏการขั้ไล่ของเรือยามฝั่งจีน และเมื่อ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2559 โฆษกฟิลิปปินส์แถลงว่า ไม่พบเรือยามฝั่งจีนในพื้นที่ดังกล่าวแล้ว อย่างไรก็ตาม เมื่อ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2559 โฆษก กท.ฟิลิปปินส์ ยืนยันว่า เรือยามฝั่งจีนยังคงลาดตระเวนในพื้นที่ดังกล่าว แต่ไม่เข้าขัดขวางการทำประมงของเรือประมงฟิลิปปินส์ ด้าน กต. จีน ปฏิเสธที่จะให้คำอธิบายเรื่องดังกล่าว ที่สุดแล้ว แม้ไม่ปรากฏความชัดเจนจากรัฐบาลจีน แต่การที่เรือประมงฟิลิปปินส์สามารถกลับเข้าทำประมงในพื้นที่ที่ทั้งสองประเทศมีความขัดแย้งจนทำให้ฟิลิปปินส์ยื่นเรื่องให้ PCA วินิจฉัย ย่อมชี้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศมีแนวโน้มในทางที่ดีขึ้น น่าสังเกตว่าท่าทีของฟิลิปปินส์ของประธานาธิบดี Duterte ในปัจจุบันตรงกันข้ามกับประธานาธิบดีคนก่อนที่มีท่าทีแข็งกร้าว ซึ่งเป็นผลให้เกิดความผ่อนคลายสถานการณ์ตึงเครียดในทะเลจีนใต้ลงได้ระดับหนึ่ง

นอกเหนือจากฟิลิปปินส์ ความเคลื่อนไหวของสหรัฐในทะเลจีนใต้ แม้จะประกาศตัวว่าเป็นกลางแต่การดำเนินการที่ผ่านมากลับตรงกันข้าม โดยนอกเหนือจากการจัดตั้ง ฐานทัพในฟิลิปปินส์และการยกเลิกการห้ามซื้อขายอาวุธกับเวียดนามแล้ว สหรัฐอเมริกา ยังทำการทำหายจีนโดยตรง โดยในห้วงปี พ.ศ. 2559 เรือรบสหรัฐอเมริกา เดินทางเข้าพื้นที่ที่จีนอ้างสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ โดยผ่านปฏิบัติการเสรีภาพในการเดินเรือ (Freedom of Navigation – FONOP) 3 ครั้ง

มาเลเซีย เป็นประเทศเป็นหนึ่งในประเทศที่อ้างสิทธิในทะเลจีนใต้ แต่ที่ผ่านมามาเลเซียดำเนินนโยบายที่ไม่เผชิญหน้ากับจีน และคำนึงถึงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างมาเลเซียกับจีนเป็นหลักสำคัญ แต่หลังจากที่ทางการมาเลเซียตรวจพบเรือประมงจีนจำนวนมากพร้อมด้วยเรือหน่วยยามชายฝั่งของจีนจำนวน 2 ลำ เข้ามาในน่านน้ำรัฐซาราวักบริเวณ Luconia Breaker เมื่อ 29 มีนาคม พ.ศ. 2559 มาเลเซียเริ่มใช้มาตรการแข็งกร้าวมากขึ้นในกรณีพิพาททะเลจีนใต้ รวมถึงการรุกล้ำน่านน้ำของจีน โดยเมื่อ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2559 มาเลเซียได้จัดตั้งฐานปฏิบัติการส่วนหน้าใกล้กับน่านน้ำที่มีข้อพิพาท รวมถึงให้ความร่วมมือกับสหรัฐอเมริกา ในด้านการข่าวกรองและยกระดับสมรรถนะหน่วยยามชายฝั่ง ซึ่งคาดว่ามาเลเซียจะใช้มาตรการที่ได้เด็ดขาดมากขึ้นกับกรณีการรุกล้ำน่านน้ำ ด้วยการกระชับความสัมพันธ์ทางทหารกับสหรัฐอเมริกา เพื่อคานอำนาจกับจีนและรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงของประเทศ มาเลเซียรู้ดีว่าจะไม่สามารถแย่งชิงพื้นที่ในทะเลจีนใต้ในส่วนของจีนแสดงสิทธิ์ได้มากนัก ปัจจุบันมาเลเซียได้พึ่งพาการค้าการลงทุนของจีนและความช่วยเหลือจากจีนเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากจีนได้เข้ามาให้การช่วยเหลือมาเลเซียหลายด้านโดยเฉพาะการซื้อกองทุน 1MDB ทั้งยังมีการซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์จากจีนซึ่งถือได้ว่าเป็นเรื่องใหม่ของมาเลเซีย และปัจจุบันจีนถือได้ว่าเป็นคู่ค้ารายสำคัญอันดับหนึ่งของมาเลเซีย ทั้งนี้มาเลเซียได้มีการร่วมกับประเทศสมาชิก Five Power Defense Arrangement (FPDA) ประกอบด้วย อังกฤษ มาเลเซีย สิงคโปร์ ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ จัดการซ้อมรบทางทะเลประจำปี ภายใต้รหัส Exercise Bersama Lima 16 ในพื้นที่ทะเลจีนใต้ โดยมีมาเลเซียเป็นเจ้าภาพ อันเป็นการเสริมสร้างสมรรถนะและความสัมพันธ์ระหว่างกองทัพ โดยเป้าหมายที่สำคัญที่สุดของการซ้อมรบร่วมคือ การแสดงแสนยานุภาพทางทหารเพื่อเตือนหรือข่มขวัญศัตรู หรืออีกนัยหนึ่ง การซ้อมรบร่วมเป็นเครื่องมือทางการเมืองที่สำคัญทางยุทธศาสตร์ (Strategic Signaling) ทั้งต่อมิตรและศัตรูถึงความยึดมั่นในพันธะของความสัมพันธ์ทางทหาร ซึ่งในพื้นที่ทะเลจีนใต้ ในห้วง 4 เดือนภายหลัง PCA ประกาศคำวินิจฉัยฯ กิจกรรมทางทหาร โดยเฉพาะการซ้อมรบร่วมรบ ดำเนินไปอย่างเข้มข้น โดยสหรัฐอเมริกา เป็นแกนนำในชั่วหนึ่ง ขณะที่จีนเป็นแกนนำอีกชั่วหนึ่ง โดยที่แกนนำของทั้งสองชั่วพยายามชักนำให้มหาอำนาจภายนอกภูมิภาคเข้ามาเกี่ยวข้องในความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ ดังจะเห็นได้จากการที่จีนจัดการซ้อมรบร่วมกับรัสเซียในทะเลจีนใต้เป็นครั้งแรก และการที่สหรัฐอเมริกา พยายามโน้มน้าวให้ญี่ปุ่นเข้าร่วม ลว. ร่วมในทะเลจีนใต้ ซึ่งญี่ปุ่นปฏิเสธ ที่สุดแล้วความเข้มข้นของกิจกรรมทางทหารดังที่กล่าว บ่งชี้ถึงระดับการให้ความสำคัญต่อปัญหาความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ หรือระดับความตึงเครียดในทะเลจีนใต้

บรูไน แม้ว่าจะมีประเด็นพิพาทกับจีน แต่บรูไนใช้กลไกการดำเนินนโยบาย "การทูตแบบปิดเงียบ" ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งกับจีน โดยนาย ลิม จอง เซค รมว.กระทรวงการต่างประเทศของบรูไน ได้เดินทางไปยังกรุงปักกิ่ง เพื่อหารือกับเจ้าหน้าที่ของทางการจีน ทั้งยังไม่แสดงท่าทีว่าเป็นปฏิปักษ์ต่อจีน

อินโดนีเซีย แม้ไม่ได้ร่วมอ้างกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ แต่ห้วงปี พ.ศ.2559 เกิดปัญหาเรือประมงจีนรุกล้ำน่านน้ำเกาะ Natuna หลายครั้ง โดยเกาะดังกล่าวอยู่ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของอินโดนีเซีย แต่จีนอ้างสิทธิ์บนพื้นฐานของเส้นประ Nine-Dash Line อินโดนีเซียตอบโต้ โดยเมื่อมิถุนายน พ.ศ.2559 ประธานาธิบดี Joko Widodo และ ผบ.เหล่าทัพ ขึ้นเรือรบไปปรากฏตัวบริเวณดังกล่าว ต่อมาเมื่อ ตุลาคม พ.ศ. 2559 อินโดนีเซียจัดซ้อมรบครั้งใหญ่ที่สุดบริเวณเกาะดังกล่าว และเมื่อ พฤศจิกายน 2559 อินโดนีเซียเสนอให้ออสเตรเลียร่วม ลว.ในทะเลจีนใต้ กล่าวได้ว่า ในด้านการทหาร ความสัมพันธ์ระหว่างอินโดนีเซียและจีนอาจไม่ราบรื่น แต่ในทางเศรษฐกิจ อินโดนีเซียยังคงต้องพึ่งพาการลงทุนจากจีน ดังจะเห็นได้จากโครงการรถไฟความเร็วสูงสายแรกของอินโดนีเซียเป็นการลงทุนร่วมระหว่างอินโดนีเซียและจีน

ไทย ยังคงแสดงท่าทีที่เป็นกลางในเรื่องการพิพาทในทะเลจีนใต้ แม้ว่าที่ผ่านมาจะได้รับแรงกดดันจากประเทศคู่พิพาท ประเทศมหาอำนาจในการแสดงบทบาทในทะเลจีนใต้ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ผ่านมาทำให้ไทยให้เห็นความสำคัญของทะเล และต้องเตรียมความพร้อมรับมือในฐานะเป็นประเทศสมาชิกอาเซียน ผลประโยชน์ทางทะเลนั้นยิ่งใหญ่มหาศาลและเป็นแรงขับให้หลายประเทศปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์มุ่งไปที่การหาและปกป้องผลประโยชน์ทางทะเล ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการหาผลประโยชน์ทางทะเล เนื่องจากประเทศไทยเองก็มีชายฝั่งทะเลที่ยาว และมีทางออกทางทะเลอยู่ถึงสองด้าน สามารถออกไปหาผลประโยชน์ทางทะเลในน่านน้ำสากลเช่นกัน หากแต่ประเทศไทยยังขาดการให้ความรู้ เอาใจใส่ และที่สำคัญคือการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางทะเล นอกจากนี้ การที่ประเทศสมาชิกอาเซียนมีข้อพิพาทกับประเทศทั้งในและนอกกลุ่มอาเซียนนั้นย่อมส่งผลถึงประเทศไทยไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ดังนั้นไทยในฐานะหนึ่งในผู้นำอาเซียนจำเป็นต้องพิจารณาสถานการณ์ให้รอบคอบเพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศ ความสำคัญของประชาคมอาเซียน และความสัมพันธ์กับจีนไว้ด้วย

กัมพูชา แสดงจุดยืนที่จะไม่ยอมให้ประเทศอื่นเข้ามาแทรกแซงในทะเลจีนใต้ โดยขอให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปในรูปของทวิภาคี ทั้งนี้ยังให้ความเห็นว่าอาเซียนไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้อง ที่ผ่านมาก็มีกัมพูชาที่มีความพยายามในการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับมิตรประเทศอย่างต่อเนื่อง อาทิ จีน สหรัฐอเมริกา รัสเซีย ฝรั่งเศส เกาหลีใต้และเวียดนาม โดยเฉพาะจีนได้ให้ความช่วยเหลือกัมพูชาทั้งในเรื่องการสนับสนุนทางด้านอาวุธยุทโธปกรณ์ รวมทั้งการศึกษา พร้อมกันนี้ ทั้งกัมพูชาและจีนยังได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางทหารประจำปี พ.ศ.2559 ซึ่งรวมถึงการแลกเปลี่ยนการเยือน ตลอดจนการพัฒนากองทัพในด้านต่างๆ ในส่วนของความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกา กัมพูชาอาศัยการฝึกร่วมผสมต่างๆ กับสหรัฐอเมริกา เพื่อกระชับความสัมพันธ์ทางทหาร และนำไปสู่ความช่วยเหลือทางทหารที่สหรัฐอเมริกา จะให้แก่กัมพูชา รวมทั้งแสวงประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา ภายใต้การนำของนายโดนัลด์ ทรัมป์ ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา คนใหม่ ในแง่ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกัมพูชามากที่สุด ส่วนของความสัมพันธ์ทางการทหารกับประเทศในกลุ่มอาเซียน กัมพูชามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเวียดนามมากที่สุด โดยมีการแลกเปลี่ยนการเยือนในระดับต่างๆอยู่เสมอ กัมพูชาที่มีความพยายามที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับจีน โดยอาศัยการดำเนินแผนยุทธศาสตร์ของจีนในการขยายอิทธิพลในทะเลจีนใต้เพื่อแสวงผลประโยชน์จากความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและการทหารให้กับประเทศ

ลาว แสดงจุดยืนที่จะไม่ยอมให้ประเทศอื่นเข้ามาแทรกแซงในทะเลจีนใต้ โดยขอให้การแก้ไขปัญหาคือเป็นไปในรูปของทวิภาคี ทั้งนี้ยังให้ความเห็นว่าอาเซียนไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้อง ที่ผ่านมालาวและเวียดนามมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทั้งสองประเทศเคยออกแถลงการณ์ร่วมในการขยายความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำทั้งสองประเทศ ปรับปรุงกลไกความร่วมมือให้สมบูรณ์มากขึ้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม การศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และอื่นๆ ทั้งสองฝ่ายให้คำมั่นจะสนับสนุนบทบาทซึ่งกันและกันในเวทีสหประชาชาติ อาเซียน และองค์การระดับอนุภูมิภาค ตลอดจนประสานงานกับหน่วยงานระหว่างประเทศในการบริหารและใช้น้ำจากแม่น้ำโขง นอกจากนี้ได้ย้ำถึงบทบาทสำคัญของการรักษาสันติภาพ เสถียรภาพ ความมั่นคงและความปลอดภัยในทะเลตะวันออก (ทะเลจีนใต้) การแก้ไขปัญหากรณีพิพาทในทะเลตะวันออกด้วยสันติวิธีตามกฎหมายสากล รวมทั้งอนุสัญญาของสหประชาชาติเกี่ยวกับกฎหมายทะเล ปี พ.ศ. 2525 และหลักปฏิบัติของ Declaration on the conduct of parties in South Sea (DOC) รวมทั้งการจัดทำร่างหลักปฏิบัติในทะเลตะวันออก (Code of Conduct: COC) สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างลาวกับจีน เป็นไปด้วยดีที่ผ่านมาจีนได้เข้าไปลงทุนและช่วยพัฒนาประเทศ

เมียนมา มองว่าปัญหาความขัดแย้งในทางทะเลอาจเป็นเรื่องที่สำคัญในระดับรองลงมา เนื่องจากเมียนมามีปัญหาในประเทศที่มีความสำคัญและเร่งด่วนกว่า อย่างไรก็ตามจีนถือเป็นคู่ค้าอันดับ 1 ของเมียนมาและให้การช่วยเหลืออย่างมากมาย ที่ผ่านมามีเมียนมามีการพัฒนากองทัพให้มีประสิทธิภาพทั้งด้านกำลังพลและยุทโธปกรณ์เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงภายในประเทศบริเวณแนวชายแดนและทางทะเล โดยจัดซื้ออาวุธจากจีน อินเดียและรัสเซีย เมียนมา ในเรื่องการแสดงความคิดเห็น เมียนมาพยายามรักษาความสมดุลในเรื่องท่าทีในการแสดงออกในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ได้เป็นอย่างดี ด้วยการแสดงให้เห็นถึงความกังวลใจและเรียกร้องให้ทุกฝ่ายใช้ความอดทน ร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาโดยปฏิบัติตามกฎหมายและให้ปฏิบัติตนในลักษณะของความเป็นมิตร

สิงคโปร์ แสดงท่าทีที่สนับสนุนคำวินิจฉัยของ PCA สร้างความไม่พอใจให้กับจีนต่อจุดยืนของสิงคโปร์ในประเด็นข้อพิพาททะเลจีนใต้ ต่อมาเกิดเหตุการณ์ฮ่องกงจับยึดเรือบรรทุกตู้คอนเทนเนอร์ที่มีต้นทางจากสิงคโปร์และปลายทางที่ไต้หวัน ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวถูกมองว่าเป็นการประท้วงจากจีน ต่อมาสิงคโปร์ได้แสดงบทบาทผู้สนับสนุนทางการเงินแก่แผนการหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง ของจีนและความร่วมมือกับจีนโครงการช่วยเหลือ พัฒนาสาธารณูปโภคในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สรุปยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้ต่อกลุ่มประเทศอาเซียน

ภายหลังผลการวินิจฉัยของศาลประจำอนุญาโตตุลาการกรณีการอ้างกรรมสิทธิ์ของฟิลิปปินส์และจีนกรณีพิพาทแย่งชิงกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ เมื่อ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2559 ซึ่งฟิลิปปินส์ได้ยื่นฟ้องไปตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2556 โดยอ้างว่าไม่สามารถใช้ช่องทางทางการทูตและการเจรจาแม้ใช้ความพยายามมาเป็นเวลาถึง 17 ปี คำวินิจฉัยของ PCA ปรากฏเป็นคุณแก่ฟิลิปปินส์ โดยสรุปสาระสำคัญคือ 1. จีนไม่มีสิทธิตามกฎหมายที่จะเรียกร้องบังคับใช้ “สิทธิตามประวัติศาสตร์” ตามที่จีนอ้างเหนือน่านน้ำต่างๆ ซึ่งอยู่เกินเลยข้อจำกัดที่ได้นิยามไว้ในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทางทะเล (UNCLOS) อันเป็นสนธิสัญญา ซึ่งทั้งสองฝ่ายต่างก็เป็นภาคี 2. แผนที่เส้นประ 9 เส้น (Nine Dash Line) ของจีน ปราศจากพื้นฐานรองรับในกฎหมายระหว่างประเทศ 3. แผ่นดิน

ลักษณะต่างๆ ในทะเล ซึ่งเป็นพื้นฐานที่จีนใช้ในการยืนยันอ้างกรรมสิทธิ์ของตนในทะเลจีนใต้นั้น ในความเป็นจริงแล้วไม่ได้เป็นเกาะ ตามที่จีนกล่าวอ้าง 4. จีนละเมิด UNCLOS จากการขัดขวางไม่ให้ฟิลิปปินส์ใช้สิทธิอันชอบธรรมของตนในการทำประมงและในการสำรวจทรัพยากร และ 5. จีนสร้างความเสียหายให้กับสภาพแวดล้อมอย่างไม่สามารถแก้ไขกลับคืนได้

รัฐบาลจีนยืนยันมาโดยตลอดในจุดยืนไม่ยอมรับคำตัดสินของ PCA ซึ่งจีนอ้างว่าไม่มีขอบเขตอำนาจตัดสินคดีนี้ และกล่าวหาว่ารัฐบาลฟิลิปปินส์ว่าละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ จีนแสดงออกถึงท่าทีที่แข็งกร้าวผ่านการซ้อมรบโดยใช้กระสุนจริงของกองทัพเรือจีน เป็นเวลา 7 วัน ระหว่างวันที่ 5-11 กรกฎาคม พ.ศ. 2559 ครอบคลุมพื้นที่ตั้งแต่เกาะไห่หนานฝั่งตะวันออกของประเทศ ไปจนถึงหมู่เกาะพาราเซล ซึ่งเป็นน่านน้ำที่เกิดกรณีพิพาทกับหลายประเทศ ซึ่งก่อนหน้าการประกาศของ PCA จีนเร่งเตรียมความพร้อมด้านการทหารในพื้นที่พิพาททะเลจีนใต้ โดยที่หมู่เกาะ Spratly มีการติดตั้งเรดาร์ที่มีความถี่สูง รวมทั้งประภาคาร บังเกอร์ใต้ดิน ลานขึ้นลงของเฮลิคอปเตอร์ และอุปกรณ์สื่อสารอื่นๆ ซึ่งการติดตั้งเรดาร์ดังกล่าว จะช่วยเพิ่มความสามารถของจีนในการตรวจสอบพื้นผิวและการจราจรทางอากาศ จากช่องแคบมะละกาและช่องทางสำคัญทางยุทธศาสตร์อื่นๆ ส่วนที่หมู่เกาะพาราเซล Paracel จีนติดตั้งเครื่องยิงซีปนาวุธจากพื้นสู่อากาศ ระบบเรดาร์ รวมทั้งประจำการเครื่องบินขับไล่บนเกาะ Woody หรือเกาะหย่งชิง ซึ่งเวียดนามและไต้หวันอ้างกรรมสิทธิ์

ภายหลัง PCA ประกาศคำวินิจฉัย รัฐบาลจีนได้ออกสมุดปกขาว เรื่อง “จีนยืนหยัดแก้ไขข้อพิพาททะเลจีนใต้หรือทะเลหนานไห่กับฟิลิปปินส์ด้วยการเจรจา” อย่างไรก็ตาม จีนอาจมีการประกาศใช้เขตพิสุจน์ฝ่ายป้องกันภัยทางอากาศ (Air Defense Identification Zone- ADIZ) เหนือทะเลจีนใต้ หากถูกคุกคามด้านอธิปไตยรุนแรงขึ้น ทั้งนี้ การกำหนดอาณาเขต ADIZ มีผลทำให้อากาศยานของพลเรือนที่รวมถึงเครื่องบินพาณิชย์ ต้องรายงานตัวและแจ้งสถานะต่อหอบังคับการบินของกองทัพจีนที่ประจำการในบริเวณดังกล่าว ซึ่งก่อนหน้านี้จีนได้ประกาศอาณาเขต ADIZ ในทะเลจีนตะวันออก ทำให้เกิดปัญหาขัดแย้งกับญี่ปุ่น โดยหากพิจารณาความเคลื่อนไหวทางทหารของจีนข้างต้น จะเห็นได้ว่า จีนมีความพร้อมในการยกระดับสถานการณ์ความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ แต่หากไม่มีการสร้างเงื่อนไขใดๆ ซึ่งเป็นการกดดันจีนเพิ่มเติมโดยเฉพาะในทางศักดิ์ศรี เชื่อว่าจีนจะให้

ความสำคัญกับการรักษาสันติภาพทางทะเลเพื่อผลประโยชน์ทางการค้าในทะเลจีนใต้ มากกว่าการนำประเทศเข้าสู่ความขัดแย้งทางทหาร

ด้านความเคลื่อนไหวทางการทหารที่สำคัญของจีนในทะเลจีนใต้ อาทิ การจัดการซ้อมรบทั้งก่อนและหลังการประกาศคำวินิจฉัย PCA (เมื่อ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2559) ระหว่าง 5-11 กรกฎาคม พ.ศ. 2559 ในพื้นที่ ตอ.ของเกาะไต้หวัน (ไหหลำ) จนถึงหมู่เกาะ paracel ในทะเลจีนใต้ และระหว่าง 18-21 กรกฎาคม พ.ศ. 2559 บริเวณตอ./ต.ของเกาะไต้หวัน (ไหหลำ) นอกจากนั้น ยังมี การซ้อมรบประจำปีระหว่างกองทัพเรือจีนและกองทัพเรือรัสเซีย บริเวณนอกชายฝั่งทางด้านใต้ของมณฑลกว่างตุงของจีนระหว่าง 12-19 กันยายน พ.ศ. 2559 โดยหน่วยนาวิกโยธินทำการฝึกยิงโดยใช้กระสุนจริง ฝึกการเดินทะเล การยกพลขึ้นบกและการฝึกโจมตีและการป้องกันเกาะ นอกจากนั้น ยังมีเรือรบ เรือดำน้ำ เครื่องบิน เฮลิคอปเตอร์ และรถหุ้มเกราะของจีนและรัสเซียเข้าร่วม ซึ่งจีนส่งกองเรือที่ดีที่สุดของประเทศ รวมถึงเรือยกพลขึ้นบก Ropucha ซึ่งมีขีดความสามารถต่อต้านเรือดำน้ำ ร่วมซ้อมรบด้วย อนึ่ง กองทัพเรือจีนและรัสเซียจัดการซ้อมรบเป็นประจำทุกปี โดยที่ผ่านมา ได้จัดขึ้นในพื้นที่ทะเลญี่ปุ่น (หรือทะเลตะวันออก) ทะเลจีนตะวันออก และทะเลเหลือง แต่เป็นครั้งแรกที่จัดขึ้นในทะเลจีนใต้ และเป็นการซ้อมรบร่วมกันครั้งใหญ่ที่สุดนับตั้งแต่ทั้งสองประเทศได้มีการจัดฝึกร่วมกันมา ซึ่งอาจบ่งชี้ว่าจีนพยายามนำรัสเซียเข้าร่วมถ่วงดุลอำนาจกับสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เนื่องจากข้อพิพาททะเลจีนใต้เป็นปัญหาความมั่นคงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากที่สุด เนื่องจากมีสมาชิกอาเซียน 4 ประเทศได้แก่ เวียดนาม ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย บรูไน เข้ามีส่วนร่วมในการอ้างกรรมสิทธิ์พื้นที่ในทะเลจีนใต้ แต่ด้วยความเป็นมหาอำนาจของจีนและการแสดงท่าทีในการเข้าครอบครองทะเลจีนใต้ ทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียนที่อ้างสิทธิ์ โดยเฉพาะฟิลิปปินส์ จำเป็นต้องดึงเอาสหรัฐอเมริกา เข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อถ่วงดุลอำนาจกับจีน ด้านจีน ตระหนักดีถึงพลังอำนาจตนที่มีเหนือประเทศในภูมิภาค จึงยืนยันต้องการแก้ปัญหาเกี่ยวกับประเทศอื่นที่อ้างกรรมสิทธิ์บนแนวทางการเจรจาวิภาคีเท่านั้น นอกจากนั้น จีนยังใช้อิทธิพลผ่านการค้า การลงทุน รวมถึงการให้ความช่วยเหลือ ทำให้สมาชิกอาเซียนบางประเทศมีความโน้มเอียงเข้าหาจีน ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่มีส่วนในการอ้างกรรมสิทธิ์พื้นที่หมู่เกาะทะเลจีนใต้ ได้แก่ กัมพูชา ลาว และเมียนมา รวมทั้งบรูไนซึ่งแม้ไม่ร่วมอ้างกรรมสิทธิ์ แต่เมื่อ เมษายน พ.ศ. 2559 บรูไนกลับเข้าร่วมในข้อตกลงกับจีน กัมพูชา และสปป.ลาว ที่ระบุว่า ข้อพิพาททะเลจีนใต้จะไม่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาความสัมพันธ์จีน – อาเซียน ในขณะที่ฟิลิปปินส์ แม้เป็นประเทศที่ยกระดับข้อพิพาทกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ด้วยการยื่นฟ้องจีนในศาล PCA แต่ปัจจุบัน ความสัมพันธ์ระหว่างจีนและฟิลิปปินส์อยู่ในระดับที่ดี ด้านมาเลเซีย ก็ได้รับความช่วยเหลือจากจีนในการซื้อกองทุน 1MDB ทำให้แรงกดดันทางการเมืองที่มีต่อนายกรัฐมนตรีนาจิบ ราซัค (Najib Razak) ผ่อนคลายลง ขณะที่สิงคโปร์มีปัญหาเกี่ยวกับจีนจากการแสดงท่าทีสนับสนุนคำวินิจฉัยของ PCA ส่วนอินโดนีเซียมีความขัดแย้งด้านประมงกับจีนในหมู่เกาะ Natuna ที่สุดแล้ว คงเหลือไทยที่สามารถวางตัวเป็นกลางได้ดีที่สุดในความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ ทั้งนี้ จีนทราบดีว่าอาเซียนจะไม่เข้ามาก้าวภายในการแก้ปัญหากรณีทะเลจีนใต้ ดังจะเห็นได้จากในปี พ.ศ. 2559 อาเซียนไม่ออกแถลงการณ์ร่วมเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของ PCA เนื่องจากประเทศสมาชิกมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน

การศึกษาในบทที่ 3 เพื่อเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ ยุทธศาสตร์ของสาธารณรัฐประชาชนจีน (จีน) เหนือทะเลจีนใต้ต่ออาเซียนต่อกลุ่มประเทศอาเซียน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า

1. สาธารณรัฐประชาชนจีน (จีน) ใช้ยุทธศาสตร์การดำเนินความสัมพันธ์ที่มีความตระหนักต่อการพัฒนาอย่างมีสันติภาพของภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกในอนาคต โดยจีนพยายามนำเสนอว่าจีนพร้อมที่จะผลักดันกลไกต่างๆ ให้เกิดความมั่นคงผ่านการหารือร่วมกันในการรักษาสันติภาพและเสถียรภาพ รวมทั้งการมีความร่วมมือกันเพื่อการรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของภูมิภาค

2. จีนพยายามที่จะส่งเสริมพื้นฐานในการพัฒนาร่วมกันและเคียงข้างกันทางด้านเศรษฐกิจ เพื่อสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเร่งกระบวนการในการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจ โดยใช้วิธีการสร้างเขตเสรีทางการค้าและการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมกันอย่างรอบด้าน สำหรับแนวทางในการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม

3. จีนแสดงออกว่าต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความแตกต่างและข้อพิพาทอย่างสันติ เพื่อดำรงรักษาสภาพแวดล้อมของสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก โดยเฉพาะหลักพื้นฐานและกระบวนการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายเพื่อความมั่นคงทางทะเล

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาและยุทธศาสตร์ของไทยต่อผลกระทบจาก ยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้ต่ออาเซียน

การศึกษาในบทที่ 4 มีความมุ่งหมายเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2. เพื่อศึกษา
ยุทธศาสตร์ของไทย เกี่ยวกับการดำเนินการของผลกระทบจากยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้ต่อ
อาเซียน โดยมีลำดับของการศึกษาดังนี้

1. วิเคราะห์ปัญหา
2. การกำหนดยุทธศาสตร์ของจีน
3. การกำหนดยุทธศาสตร์ของไทยต่อผลกระทบที่เกิดขึ้น

วิเคราะห์ปัญหา

จากการศึกษาความเปลี่ยนแปลงและการปฏิสัมพันธ์ที่สำคัญของประเทศสมาชิก
อาเซียนที่มีต่อประเทศจีนพบว่า ประเทศสมาชิกอาเซียนมีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกับจีนทั้งในทาง
การเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม มาอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงระยะเวลา 3 ปี รวมทั้งยังมีการ
ปฏิสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจ และจากการศึกษาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 ท่าน
เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้ต่ออาเซียน สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้ดังนี้

จีนมีความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าในการสร้างความมั่นคงและขยายขีดความสามารถทาง
เศรษฐกิจของประเทศทั้งทางบกและทางทะเล และไม่ได้จำกัดเฉพาะกาขยายตัวในระดับภูมิภาคแต่ยัง
พยายามที่จะขยายตัวออกสู่ระดับโลกอีกด้วย เนื่องจากจีนเป็นประเทศใหญ่ที่มีประชากรมาก ดังนั้น
การเปิดพื้นที่ของประเทศผ่านการค้า การลงทุน โดยใช้การคมนาคมและการขนส่งจะช่วยให้จีนได้รับ
ประโยชน์อย่างมากมายทั้งยังช่วยแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศที่เริ่มมีการชะลอตัวและเป็นการ
สร้างความมั่งคั่งให้กับประเทศ

ทะเลจีนใต้ก็ถือว่าเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญ เนื่องจากจีนทราบดีว่าทะเลจีนใต้เป็น
เส้นทางการคมนาคมทางน้ำที่สำคัญของโลก อีกทั้งทรัพยากรชายทะเลและใต้ทะเลยังมีอีกเป็นจำนวน
มาก ที่ผ่านมามีจีนพยายามที่จะแสดงจุดยืนในทุกเวทีทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลกเพื่อที่จะแสดง
สิทธิ์ในความเป็นเจ้าของพื้นที่บริเวณทะเลจีนใต้โดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ซึ่งครอบคลุมพื้นที่
เป็นจำนวนมากถึงเกือบร้อยละ 90 ของพื้นที่ทั้งหมด แม้จะถูกคัดค้านจากหลายประเทศรวมถึงผล
การตัดสินของศาลระหว่างประเทศในเรื่องของการใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์มากล่าวอ้างในการ
แสดงสิทธิ์ แต่จีนก็ยังยืนยันกรานว่าไม่ยอมรับผลการตัดสิน

จีนทราบดีว่าการตกลงกันระหว่างประเทศคู่พิพาทในลักษณะทวิภาคีจะทำให้จีนได้รับประโยชน์สูงสุด เพราะไม่ว่าจะเจรจาต่อรองกันในรูปแบบใด หรือวิธีการใดก็ตามจีนก็คงยังเป็นประเทศที่ได้รับประโยชน์สูงสุด ดังนั้นจึงพยายามที่จะผลักดันให้มีการแก้ปัญหาแบบสันติวิธีในรูปแบบการเจรจาหาทางออกร่วมกันโดยไม่ใช้กำลังทหาร เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการแทรกแซงจากประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกา ที่ต้องการเข้ามามีบทบาทในพื้นที่แห่งนี้ใหม่อีกครั้งและสร้างความยุ่งยากให้กับจีน จีนจึงพยายามที่จะใช้พลังอำนาจด้านอื่นที่ไม่ใช่พลังอำนาจทางทหารเพื่อลดระดับความตึงเครียดหรือความขัดแย้งให้เบาบางลง ผ่านการช่วยเหลือในรูปแบบการลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ การช่วยเหลือผ่านกองทุน การธนาคารเพื่อช่วยพัฒนาประเทศแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจให้กับประเทศสมาชิกอาเซียน รวมถึงการให้ความช่วยเหลือทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า จีนมีความสามารถอย่างยิ่งในการใช้พลังอำนาจที่หลากหลายที่ก่อให้เกิดความเชื่อมโยงและสร้างประโยชน์ให้กับจีนได้อย่างลึกซึ้ง

จีนสามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งจากการใช้กำลังทางทหารระหว่างจีน เวียดนาม ฟิลิปปินส์ มาเลเซียได้เป็นอย่างดีด้วยการเจรจาในลักษณะทวิภาคี ทำให้ความร้อนแรงในเรื่องการปะทะหรือการใช้กำลังลดลงไป อย่างไรก็ตาม ประเทศคู่พิพาททั้ง 3 ประเทศต่างมีความพยายามในการเสริมสร้างอำนาจจากนอกภูมิภาคเพื่อสร้างอำนาจต่อรองกับจีนให้กับประเทศของตน โดยการดึงประเทศมหาอำนาจเข้ามาเสริมสร้างพลังอำนาจผ่านความร่วมมือต่างๆ ทำให้ประเทศมหาอำนาจ อย่างสหรัฐอเมริกา รัสเซีย อินเดีย ออสเตรเลีย กลับเข้ามามีบทบาท แม้ว่าในความเป็นจริงประเทศเหล่านี้จะไม่ได้ต้องการให้ประเทศนอกภูมิภาคเข้ามาเกี่ยวข้องก็ตาม จีนพยายามที่จะทำการสื่อสารในทุกรูปแบบ เพื่อชี้ให้เห็นจุดยืนของจีนที่ต้องการที่จะรักษาอธิปไตย โดยอ้างกรรมสิทธิ์เหนือและใต้อาณาเขตของตน ซึ่งจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ผ่านมาทำให้สถานการณ์ในภูมิภาคมีความร้อนแรง ดังนั้นจีนจึงเลือกที่จะเปลี่ยนวิธีการแก้ปัญหาในการจัดการเกี่ยวกับประเด็นอธิปไตยออกไปก่อน

จีนใช้พลังอำนาจในรูปแบบอื่นโดยเฉพาะพลังอำนาจทางเศรษฐกิจมาช่วยแก้ปัญหา โดยเฉพาะความสามารถในด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว เข้ามาปฏิสัมพันธ์สร้างความเชื่อถือและไว้วางใจให้กับประเทศสมาชิกอาเซียนในหลายประเทศ ซึ่งรวมไปถึงการให้การช่วยเหลือในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการให้กู้เงิน การรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรจำนวนมากเพื่อแก้ไขปัญหาพืชผลทางการเกษตรล้นตลาดราคาตก การช่วยเหลือทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการช่วยเหลือเพื่อบรรเทาภัยพิบัติให้กับประเทศสมาชิกอาเซียน

จีนสามารถเจรจาในรูปแบบทวิภาคีได้กับทุกประเทศที่เป็นสมาชิกอาเซียน จนทำให้เวทีอาเซียนไม่หยิบยกปัญหาทะเลจีนใต้เข้าสู่วาระปัญหาของอาเซียนได้ แม้ว่าจะมีประเทศสมาชิกถึง 4 ประเทศที่เป็นคู่พิพาทโดยตรงกับจีนก็ตาม นับว่าเป็นการดำเนินการที่แยบยลและประสบความสำเร็จในการลดระดับความรุนแรงของปัญหาข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ไปได้ ทำให้ประเทศที่เป็นคู่พิพาทต้องปรับเปลี่ยนวิธีการในการแก้ปัญหา โดยต้องหันไปเจรจากับจีนในท้ายที่สุด

สำหรับภาพที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จีนยังคงสามารถที่จะควบคุมทิศทางในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ทะเลจีนใต้ของประเทศจีนได้โดยที่ประเทศคู่พิพาทและประเทศสมาชิกอาเซียนไม่เข้ามาบีบบังคับหรือการรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจในการเจรจา ทั้งนี้จีนพยายามที่จะใช้การเจรจาในรูปแบบทวิภาคีในส่วนที่เป็นปัญหา โดยอาจกำหนดให้มีการแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกันก่อนในพื้นที่ที่มีการพิพาท โดยยังไม่ดำเนินการในลักษณะการครองสิทธิ์ฝ่ายเดียว แต่ในท้ายที่สุด จีนจะเป็นผู้ได้ประโยชน์สูงสุด โดยสามารถครอบพื้นที่ดังกล่าว

การกำหนดยุทธศาสตร์ของจีน

จากผลการศึกษาและข้อค้นพบสำคัญพบว่า จีนมีความมุ่งมั่นในการดำเนินการยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ผู้นำประเทศมีนโยบายที่ชัดเจนในการจัดการกับปัญหาทะเลจีนใต้ โดยให้ความสำคัญกับอำนาจอิทธิพลมากในพื้นที่พิพาท และมีเป้าหมายในเรื่องความเป็นเจ้าของพื้นที่ในทะเลจีนใต้ที่ชัดเจน ไม่ยึดถือกฎหมายระหว่างประเทศ จีนมีความคิดและวิธีการที่ซับซ้อนในการสร้างความมั่นคงและความมั่งคั่งให้กับประเทศอันเป็นรูปแบบเฉพาะที่แตกต่างจากประเทศมหาอำนาจตะวันตก จีนมีความพยายามที่จะฟื้นฟูความยิ่งใหญ่ให้กับประเทศโดยไม่พยายามที่จะใช้ความรุนแรงและก้าวร้าว จีนพยายามที่จะนำเสนอเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ให้ประเทศต่างๆ ได้รับทราบและเข้าใจว่า ในอดีตบรรพชนของจีนมีความยิ่งใหญ่ มีประวัติศาสตร์อันยาวนานได้เคยเดินทางข้ามประเทศไปยังภูมิภาคอื่นๆ ทั่วโลกเพื่อสำรวจ ค่าขาย ทั้งทางบกและทางทะเล จนเป็นที่มาของโครงการ “หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง” (One Belt, One Road) ซึ่งเป็นทั้งโครงการระดับภูมิภาคและระดับโลกที่ใหญ่ที่สุดซึ่งได้มีการเริ่มดำเนินการมาหลายปีแล้ว

จีนสามารถปรับยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้ ซึ่งแต่เดิมเป็นไปในลักษณะแข็งกร้าว โดยปรับเปลี่ยนความขัดแย้งระหว่างประเทศ ให้เปลี่ยนเป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกับประเทศที่เป็นคู่พิพาทได้เป็นอย่างดี หากนำประเด็นข้อขัดแย้งในทะเลจีนใต้ระหว่างจีนและประเทศคู่พิพาทมาพิจารณาไม่ว่าจะเป็นหลักวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือกฎหมายระหว่างประเทศจะพบว่าในการอ้างกรรมสิทธิ์ทับซ้อนกันนั้นจะสามารถพิจารณาได้ 3 ประเด็นคือ ประเด็นที่ 1 หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ประเด็นที่ 2 การรับรองจากนานาประเทศ และ ประเด็นที่ 3 การครอบครองอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ไม่ว่าจะพิจารณาด้วยวิธีใดก็ตาม ก็พบว่า จีนยังคงได้เปรียบทุกประเทศที่เป็นคู่พิพาท ดังนั้นจีนจึงปรับเปลี่ยนวิธีการโดยเลือกที่จะให้ความสำคัญในเรื่องอื่นที่ไม่ใช่เรื่องอธิปไตยไปก่อนเพื่อต้องการแสดงให้เห็นว่า จีนเป็นประเทศมหาอำนาจที่มีความรับผิดชอบ จีนไม่ต้องการครอบครองและสร้างอิทธิพลเหนือประเทศต่างๆ ในภูมิภาคซึ่งจะทำให้ลดความหวาดระแวงและเป็นการถ่วงดุลอำนาจของสหรัฐอเมริกา โดยพยายามที่จะชี้ให้เห็นว่าประเทศจีนมีประชากรเป็นจำนวนมากจึงมีภาระและความจำเป็นที่จะต้องสร้างความมั่นคงอยู่รอดให้กับประเทศ ดังนั้นการผลักดันนโยบาย One Belt One Road ของจีน โดยเชื่อมโยงเครือข่ายเส้นทาง การค้า การลงทุน ทั้งทางบก และทางทะเลเป็นการสร้างประโยชน์ให้กับทุกฝ่ายอันก่อให้เกิดความร่วมมือจากประเทศสมาชิกอาเซียนอย่างมากมายโดยมีรูปแบบและวิธีการของแต่ละประเทศแตกต่างกันไป รวมถึงการให้ความช่วยเหลือต่อประเทศต่างๆ ในรูปแบบของเพื่อนที่มีสถานภาพที่เท่าเทียมกัน

ระหว่างจีนกับประเทศในภูมิภาคอาเซียนซึ่งแตกต่างจากแนวคิดตะวันตกที่มักจะมีเงื่อนไขมาเป็นเครื่องมือในการกำกับการทำงาน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขและความพร้อมของแต่ละประเทศ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าจีนใช้ทุกวิธีการในการผลักดันสนับสนุนให้ยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้สามารถบรรลุผลตามที่ได้มุ่งหวัง

จีนมีความสามารถในการพัฒนาการปฏิสัมพันธ์ในทุกรูปแบบอย่างลึกซึ้งหลากหลายมิติในประเทศสมาชิกอาเซียน ทั้งรูปแบบพหุภาคีและทวิภาคี จีนได้เข้ามามีบทบาทโดยเฉพาะการให้การช่วยเหลือประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างมากมาย ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การค้าการลงทุน รวมถึงการแก้ปัญหาวิกฤติของแต่ละประเทศด้วย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าจีนมีความเข้าใจอาเซียนเป็นอย่างดี และสามารถเลือกใช้บทบาทที่เหมาะสมในการปฏิสัมพันธ์ สร้างความน่าเชื่อถือ และไว้วางใจได้เป็นอย่างดีในลักษณะของหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ ในขณะที่จีนได้ยังคงดำรงความมุ่งหมายทางยุทธศาสตร์ทางทะเลจีนใต้ของประเทศเอาไว้ได้

ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาจีนพยายามที่จะใช้ความเชื่อมโยงในหลายรูปแบบ เพื่อสร้างความชอบธรรมในการแสดงกรรมสิทธิ์ โดยพยายามที่จะสื่อสารให้ประเทศต่างๆ ยอมรับประวัติศาสตร์ของจีน โดยใช้ความได้เปรียบจากความยิ่งใหญ่ของประเทศ พยายามให้มีการตกลงในระดับทวิภาคี ไม่ว่าจะเลือกใช้วิธีการใดก็ตาม จีนจะเป็นฝ่ายที่ได้เปรียบและได้รับประโยชน์สูงสุด จีนพยายามที่จะเข้าไปปฏิสัมพันธ์กับทุกประเทศที่เป็นสมาชิกอาเซียนอย่างลึกซึ้ง ผ่านการลงทุน การช่วยเหลือในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือทางทหาร การช่วยเหลือในการพัฒนาประเทศ การช่วยเหลือในการค้าการลงทุน โดยเฉพาะการให้กู้ยืมเงิน จีนส่งแรงงาน นักธุรกิจ รวมถึงผู้มีความรู้ เข้าไปยังประเทศต่างๆ ผ่านโครงการขนาดใหญ่ของจีน เป็นเพิ่มโอกาสและทำให้คนจีนมีรายได้ และทั้งยังทำให้มีโอกาสในการสร้างความสัมพันธ์กับคนในประเทศที่เข้าไปทำงาน ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีต่อจีนในการสร้างความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับ

จากการที่จีนเข้าไปลงทุนและให้ความช่วยเหลือประเทศต่างๆ ในอาเซียนได้สร้างความเจริญให้กับประเทศเหล่านี้เป็นอย่างมาก ทำให้อาเซียนไม่สามารถทำหน้าที่หรือแสดงบทบาทในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับทะเลจีนใต้ แม้ว่าจะมีประเทศสมาชิกถึง 4 ประเทศที่มีได้รับผลกระทบก็ตาม ซึ่งประเทศเหล่านี้ต่างก็รู้ดีว่าวิธีการที่ดีที่สุดคือการแก้ปัญหาด้วยตัวเองโดยการเจรจาตรง ดังจะเห็นได้จากหลายกรณี ไม่ว่าจะเป็น กรณีที่ฟิลิปปินส์ ขณะคดี แต่ก็ไม่ได้นำเรื่องนี้มาขยายต่อ แต่กับเลือกที่จะเจรจา ในขณะที่เดียวกันก็ยังคงมีความพยายามที่จะดึงประเศมหาอำนาจมีถ่วงดุล

การกำหนดยุทธศาสตร์ของไทยต่อผลกระทบที่เกิดขึ้น

จากการศึกษาพบว่า ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมากรณีพิพาทในทะเลจีนใต้ยังคงดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง แต่ทุกประเทศที่เป็นคู่ขัดแย้งกับจีน ทั้งฟิลิปปินส์ มาเลเซีย เวียดนาม บรูไน ต่างก็ตระหนักดีว่าประเทศจีนเป็นประเทศมหาอำนาจที่มีกำลังและมีบทบาทอย่างมากในระดับโลก ส่งผลให้ประเทศต่างๆ ข้างต้นจึงเลือกใช้สิทธิและการแสดงสิทธิในรูปแบบที่ไม่แข็งกร้าว อันถือเป็นการปรับตัวตามนโยบายที่เปลี่ยนไปของจีน ทั้งนี้จีนก็ยังคงยึดถือสิทธิที่การครอบครองพื้นที่ ในขณะที่เดียวกันทุกประเทศต่างก็พยายามที่จะรักษาอุลอันนาจเพื่อมิให้เสียเปรียบ โดยดึงประเทศมหาอำนาจเข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ดังกล่าว

สำหรับประเทศไทย แม้ว่าจะมิได้เป็นคู่พิพาทหรือมีข้อขัดแย้งในทะเลจีนใต้โดยตรง และมีได้มีพื้นที่ครอบครองในทะเลจีนใต้ แต่เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศที่มีพื้นที่ทะเลอาณาทั้งสองด้านตะวันออกและด้านตะวันตกของประเทศ คิดพื้นที่ทางทะเล 323,488.32 ตร.กม. และมีมูลค่าเศรษฐกิจทางทะเลคิดเป็นเงิน 24 ล้านล้านบาท โดยพื้นที่ดังกล่าวสามารถเชื่อมโยงกับทะเลจีนใต้และทะเลอันดามันได้ ประกอบกับประเทศไทยมีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่เป็นจุดศูนย์กลางของเส้นทางการเดินเรือ และการคมนาคมขนส่งทางทะเลที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก จึงเป็นโอกาสของประเทศไทยในการแสวงหาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลได้มากขึ้น พร้อมกันนี้ หากสามารถบริหารจัดการการใช้ประโยชน์จากเส้นทางคมนาคมทางทะเลดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นการกำหนดบทบาทและยุทธศาสตร์ของไทยต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นในทะเลจีนใต้จึงถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญ โดยเฉพาะการทำความเข้าใจในยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้และยุทธศาสตร์เส้นทางสายไหมทางทะเลของจีนซึ่งมีเป้าหมายสุดท้ายที่ไม่แตกต่างกันแต่ มีรูปแบบวิธีการที่แตกต่างกัน ทั้งนี้พึงระลึกไว้ว่าจีนนั้น ถือว่าบูรณภาพแห่งดินแดน (อาณาบริเวณทะเลจีนใต้รวมอยู่ด้วย) เป็น “แก่นของผลประโยชน์แห่งชาติ” จีนยอมใช้กำลังทำสงคราม เพื่อรักษาบูรณภาพแห่งดินแดน ในขณะที่สหรัฐอเมริกาก็ต้องการกีดกันมิให้จีนพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจ การเมือง และการทหารที่ล้ำหน้ากว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกาต้องการให้เอเชียมีความตึงเครียดอย่างยั่งยืนขนาดควบคุมได้ เพื่อให้อุตสาหกรรมทางทหารของตนเจริญรุ่งเรืองและเพื่อให้การปรากฏตัวทางทหารของสหรัฐอเมริกา ได้รับการต้อนรับจากประเทศที่กลัวการรุกรานของจีนตลอดไปในเอเชีย ดังนั้นยุทธศาสตร์ของไทยต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นควรมีการดำเนินการ ดังนี้

1. การแก้ปัญหาข้อพิพาทพื้นที่บริเวณทะเลจีนใต้ ประเทศไทยควรวางตัวเป็นกลางซึ่งจะทำให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์สูงสุด โดยไม่สร้างความลำบากใจให้กับทุกฝ่าย ทั้งนี้ควรสนับสนุนให้ประเทศที่เป็นคู่พิพาทแก้ปัญหาโดยใช้หลักการเจรจาตกลงกันแบบทวิภาคี อย่างสันติวิธี ภายใต้ความยุติธรรม มองว่าทุกฝ่ายเป็นเพื่อนเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ และไม่ควรถูกสนับสนุนให้มีการตัดสินใจโดยวิธีรุนแรง ดังจะเห็นได้ว่าในปัจจุบัน ฟิลิปปินส์ภายใต้การนำของประธานาธิบดีโรดริโก ดูเตร์เต พยายามที่จะปรับตัวในการจัดการปัญหาที่เกิดข้อพิพาทอยู่กับจีนโดยใช้แนวทางตามที่ได้กล่าวไปแล้ว อีกทั้งจะเห็นได้ว่าแม้แต่ในกรณีของมาเลเซีย และเวียดนาม ซึ่งเคยมีความขัดแย้งก็ได้ดำเนินการแก้ไขและปรับแนวทางในการดำเนินการในทางสันติวิธีมานานแล้ว

2. การกำหนดท่าทีในบทบาทการเมืองระหว่างประเทศ ประเทศไทยต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยใช้ข้อมูลที่เชื่อถือได้มาพิจารณาตัดสินใจในเรื่องสำคัญ โดยพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุด และเกิดผลกระทบน้อยที่สุด รวมถึงการรักษาสัมพันธภาพระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อป้องกันความขัดแย้งในผลประโยชน์พื้นฐาน ทั้งยังต้องให้ความสำคัญกับการรักษาดุลอำนาจระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาและหากเป็นไปได้ ไทยควรพิจารณากำหนดแนวทางในการดำเนินการในรูปแบบที่เป็นสะพานเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกาอันจะทำให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน และช่วยลดปัญหาในภูมิภาคได้ เนื่องจากปัจจุบันสหรัฐอเมริกาได้พยายามกลับเข้ามามีบทบาทในพื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ใหม่อีกครั้ง โดยพยายามที่จะรื้อฟื้นความสัมพันธ์ที่ดี และพัฒนาความร่วมมือกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาค เพื่อผลประโยชน์ของประเทศ และเพื่อเป็นการลดบทบาทคานอำนาจกับจีน ดังเช่น กรณีที่มีความพยายามจากบางประเทศในการผลักดันให้มีการจัดประชุม ASEAN หรือ ARF เพื่อยกระดับการแก้ปัญหาในทะเลจีนใต้ไปสู่ระดับพหุภาคี อันจะทำให้ภูมิภาคเกิดความตึงเครียดอีกครั้งหนึ่ง ดังนั้น สิ่งประเทศไทยควรทำก็คือ การสนับสนุนให้แก่ขบวนการโดยสันติวิธี โดยส่งเสริมให้มีศึกษาวิจัยเพื่อหาหนทางหรือแนวทางที่ดีที่สุดกับทุกฝ่ายในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบและเกิดความสงบสุขอย่างยั่งยืนในภูมิภาค

3. ปัจจุบันอาเซียนและจีนมีความพยายามที่จะผลักดันให้มีการปฏิบัติตามปฏิญญาว่าด้วยแนวปฏิบัติของภาคีในทะเลจีนใต้ (Declaration on The Conduct of Parties in The South China Sea - DoC) และแนวปฏิบัติในทะเลจีนใต้ (Code of Conduct on South China Sea - CoC) เพื่อให้มีกระบวนการที่ชัดเจนในการร่วมกันรักษาสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาคทะเลจีนใต้ ดังนั้นประเทศไทยควรให้ความสำคัญในการศึกษา ทำความเข้าใจ เพื่อให้เกิดทักษะ สามารถนำมามีความและประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้ควรมีการกำหนดให้มีหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพหลักในการศึกษา วิจัย พัฒนา องค์ความรู้อันเกี่ยวกับการสร้างผลประโยชน์ทางทะเล ซึ่งจะเป็นการช่วยเพิ่มโอกาสในการพัฒนาสร้างความเจริญให้กับประเทศ และยังเป็นการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต ทั้งนี้เพราะประเทศไทยก็เป็นประเทศที่มีอาณาเขตทางทะเล และมีการทับซ้อนกับประเทศเพื่อนบ้านเช่นเดียวกัน

4. ประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับสมุทธานุภาพ (Sea Power) หรืออำนาจทางทะเล อำนาจเหนือทะเลมีหน่วยงานที่รับผิดชอบและกำกับดูแลในการใช้กฎหมาย ป้องกัน รักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล ได้อย่างทั่วถึง เพียงพอ ทั้งยังควรส่งเสริมให้มีการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับทะเล การใช้ประโยชน์ในวงกว้างซึ่งจะช่วยให้ประเทศไทยรักษาผลประโยชน์ทางทะเลเอาไว้ได้ ควรให้ความสำคัญกับการศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายสากล กฎหมายระหว่างประเทศเป็นพิเศษ เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยอยู่ภายใต้เศรษฐกิจโลก ที่จะต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ มากมาย ควรปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่ล้าสมัยให้มีความเป็นปัจจุบันและมีความเป็นสากล ควรพัฒนาให้มียุทธศาสตร์ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ซึ่งจะช่วยพัฒนาประเทศและสร้างโอกาสที่ดีให้กับประเทศไทย ทั้งนี้ประเทศไทยสามารถใช้ประโยชน์จากทะเลทั้งเขตทางทะเลของประเทศรวมไปถึงนอกเขตทางทะเลของประเทศ อันได้แก่ 1. น่านน้ำภายใน 2. ทะเลอาณาเขต 3. เขตต่อเนื่อง 4. เขตเศรษฐกิจจำเพาะ 5. ไหล่ทวีป 6. ทะเลหลวง อันเป็นไปตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล

5. ประเทศไทยควรส่งเสริมให้มีการศึกษาเชิงอนาคตเกี่ยวกับความมั่นคงทางทะเล การวิเคราะห์ความซับซ้อน และการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยการพัฒนากลไกความร่วมมือด้านความมั่นคงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลทั้งในรูปแบบทวิภาคีและพหุภาคี โดยให้สถาบันการศึกษาในประเทศเป็นเจ้าภาพในการศึกษาเพื่อลดภาระและสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการ รวมถึงอาจมีการผลักดันให้มีเจ้าภาพรับผิดชอบในรูปแบบการตั้งคณะทำงานเพื่อลดข้อจำกัดและงานธุรการในการดำเนินการ

6. ปัจจุบันเรื่องปัญหา ผลกระทบ จากยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้ยังเป็นเรื่องที่ไกลตัวคนไทย และมีผู้สนใจในวงจำกัด ดังนั้นควรส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาในประเทศมีการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับการแสวงหาผลประโยชน์ทางทะเล การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาเป็นเครื่องมือในการจัดการทรัพยากรทางทะเล การพัฒนาและใช้ประโยชน์จากระบบฐานข้อมูล รวมถึงการส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของคนไทย ให้มีการพัฒนาทักษะในการสื่อสาร การส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ในศาสตร์ใหม่ๆ ที่จะช่วยพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ควรให้ความสำคัญกับการสนับสนุนการเรียนรู้ในสาขา ที่เป็นความร่วมมือระหว่างไทยกับจีน อันได้แก่ สาขาเกษตร สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ สาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สาขาการลงทุน สาขาการคมนาคมขนส่ง สาขาพลังงาน สาขาวัฒนธรรม สาขาสาธารณสุข สาขาการท่องเที่ยว และสาขาสิ่งแวดล้อม

7. เนื่องจากประเทศไทยกับจีนมีความสัมพันธ์ที่ติดกันอย่างลึกซึ้ง ต่อเนื่อง ยาวนานมาโดยตลอด นับตั้งแต่มีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับจีน และยังคงรักษาความเป็นมิตรภาพที่ดี และดำรงความไว้นับถือใจระหว่างกันมาโดยตลอด ดังนั้นการดำเนินการในโครงการขนาดใหญ่ หรือที่มีความสำคัญต่างๆ ภายใต้นโยบายในลักษณะหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างไทยกับจีน ควรให้ความสำคัญการบูรณาการในการปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อให้การทำงานบรรลุผลตามที่มุ่งหมายและเกิดประโยชน์สูงสุด

การศึกษาในบทที่ 4 เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ของไทย เกี่ยวกับการดำเนินการของผลกระทบจากยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้ต่ออาเซียน ผลการศึกษาตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้ ยุทธศาสตร์ประเทศไทยเกี่ยวกับการดำเนินการของผลกระทบจากยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้ต่ออาเซียน ไทยควรวางตัวเป็นกลางต่อสถานการณ์ดังกล่าว โดยการกำหนดท่าทีในบทบาทการเมืองระหว่างประเทศนั้น ไทยต้องพิจารณาอย่างรอบคอบทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องจาก ปัจจุบัน

อาเซียนและจีนมีความพยายามที่จะผลักดันให้มีการปฏิบัติตามปฏิญญาว่าด้วยแนวปฏิบัติของภาคีในทะเลจีนใต้ (Declaration on the conduct of Parties in the South China Sea- Doc) ซึ่งไทยจึงควรให้ความสำคัญกับสมมุติฐานภาพ หรืออำนาจทางทะเล โดยส่งเสริมให้มีการศึกษาเชิงอนาคตที่เกี่ยวกับความมั่นคงทางทะเลเนื่องจากสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งในทะเลจีนใต้และผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวคนไทย

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์ของไทยที่เป็นผลกระทบจากยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้ต่ออาเซียน” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์และสังเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นหลัก ผู้วิจัยได้นำเอาแนวคิดทฤษฎีที่ได้กำหนดไว้มาใช้ประกอบการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้อย่างเหมาะสม

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ 2 ข้อ ประกอบด้วย 1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ของสาธารณรัฐประชาชนจีน (จีน) ในทะเลจีนใต้ต่ออาเซียน 2. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ของไทยเกี่ยวกับการดำเนินการของผลกระทบจากยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้ต่ออาเซียน จากการศึกษาได้ข้อค้นพบที่ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยดังกล่าวข้างต้น โดยในบทที่ 5 ซึ่งจะได้เสนอสรุปผลการวิจัยทั้ง 2 ข้อดังกล่าว และมีข้อเสนอแนะเพื่อให้ผลการวิจัยครั้งนี้มีความครอบคลุมดังต่อไปนี้

สรุป

วัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ของสาธารณรัฐประชาชนจีน (จีน) ในทะเลจีนใต้ต่ออาเซียน ตอบวัตถุประสงค์ได้ว่า ทะเลจีนใต้เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ พื้นที่บริเวณนี้เป็นทั้งเส้นทางการเดินเรือพาณิชย์ที่สำคัญ เส้นทางขนส่งพลังงาน และยังมีอุดมไปด้วยทรัพยากรทางทะเลอีกเป็นจำนวนมาก จีนถือเป็นมหาอำนาจที่เรียกร้องสิทธิการเป็นเจ้าของสูงสุดโดยคิดเป็นพื้นที่เกือบร้อยละ 90 ของทะเลจีนใต้ จึงทำให้มีข้อพิพาทกับหลายประเทศ โดยเฉพาะกับประเทศสมาชิกอาเซียน 4 ประเทศ คือ ฟิลิปปินส์ เวียดนาม มาเลเซีย และบรูไน ตลอดช่วงหลายปีที่ผ่านมาพบว่ามีกรณีพิพาทปะทะกันของกองกำลังขนาดเล็ก ไปจนถึงการปะทะกันของกองเรือของประเทศคู่พิพาท

จีนให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์ของทะเลจีนใต้เป็นอย่างมาก จีนมีความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าในการสร้างความมั่นคงและขยายขีดความสามารถทางเศรษฐกิจของประเทศทั้งทางบกและทางทะเลไม่แพ้แต่เพียงการขยายตัวในระดับภูมิภาคแต่ยังพยายามที่จะขยายตัวออกสู่ระดับโลก เมื่อใดที่จีนดำเนินนโยบายต่างประเทศที่แข็งกร้าว ก็จะส่งผลกระทบต่อให้สถานการณ์ในทะเลจีนใต้มีความตึงเครียด ดังจะเห็นได้จากภายหลังผลการวินิจฉัยของศาลประจำอนุญาโตตุลาการกรณีการอ้างกรรมสิทธิ์ของฟิลิปปินส์และจีนกรณีพิพาทแย่งชิงกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ เมื่อปี พ.ศ. 2559 รัฐบาลจีนยืนยันว่าไม่ยอมรับคำตัดสินของศาล และแสดงออกอย่างชัดเจน ทำให้ฟิลิปปินส์ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการในการดำเนินการต่อปัญหาข้อพิพาท โดยการเข้าไปเจรจาโดยตรงและดึงมหาอำนาจคือสหรัฐอเมริกาเข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อถ่วงดุลอำนาจกับจีน

จีนพยายามให้การแก้ปัญหาเกี่ยวกับประเทศที่อ้างกรรมสิทธิ์เป็นไปในลักษณะการเจรจาวิภาคีเท่านั้น เพราะจะทำให้จีนได้ประโยชน์สูงสุด นอกจากนี้ จีนยังสร้างการมีส่วนร่วมและการช่วยเหลือประเทศสมาชิกอาเซียนผ่านช่องทางการค้า การลงทุน จนสามารถทำให้อาเซียนไม่เข้ามาก้าวก่ายในการแก้ปัญหากรณีทะเลจีนใต้ โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2559 อาเซียนไม่ออกแถลงการณ์ร่วมเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของ PCA เนื่องจากประเทศสมาชิกมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน

จีนยังคงสามารถที่จะควบคุมทิศทางในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ทะเลจีนใต้ของประเทศจีนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากจีนสามารถปรับยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้ ซึ่งแต่เดิมเป็นไปในลักษณะแข่งกร้าวโดยปรับเปลี่ยนความขัดแย้งระหว่างประเทศ ให้เปลี่ยนเป็นการสร้างความร่วมมือและเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกับประเทศที่เป็นคู่พิพาทได้เป็นอย่างดีจนทำให้ไม่เกิดปัญหาความรุนแรง จีนเข้ามามีบทบาทในการให้การช่วยเหลือประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างมากมาย ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การค้าการลงทุน รวมถึงการแก้ปัญหาวิกฤติของแต่ละประเทศด้วย

วัตถุประสงค์ 2. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ของไทยเกี่ยวกับการดำเนินการของผลกระทบจากยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้ต่ออาเซียน ตอบวัตถุประสงค์ได้ว่า

สำหรับการกำหนดยุทธศาสตร์ของไทยต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นการแก้ปัญหาข้อพิพาทพื้นที่บริเวณทะเลจีนใต้ ไทยควรวางตัวเป็นกลางซึ่งจะทำให้ไทยได้รับประโยชน์สูงสุด ในการกำหนดท่าทีในบทบาทการเมืองระหว่างประเทศนั้น ไทยต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ ปัจจุบันมีการผลักดันให้มีการปฏิบัติตามปฏิญญาว่าด้วยแนวปฏิบัติของภาคีในทะเลจีนใต้ และแนวปฏิบัติในทะเลจีนใต้ ดังนั้นไทยควรมีส่วนร่วมและมีการศึกษาอย่างจริงจัง ไทยควรให้ความสำคัญกับอำนาจทางทะเล ไทยควรส่งเสริมให้มีการศึกษาเชิงอนาคตเกี่ยวกับความมั่นคงทางทะเล การวิเคราะห์ความซับซ้อน และการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ควรส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาในประเทศมีการศึกษาวิจัย เนื่องจากไทยกับจีนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอย่างลึกซึ้งในลักษณะหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ ดังนั้นในการทำงานควรให้ความสำคัญการบูรณาการในการปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อให้การทำงานบรรลุผลตามที่มุ่งหมายและเกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะที่ควรดำเนินการ จำแนกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

รัฐควรให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับกับยุทธศาสตร์ของจีนเหนือทะเลจีนใต้ที่อาจส่งผลกระทบต่อไทยทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว

2. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

2.1 รัฐควรสร้างความตระหนักและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้คิดอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมให้มีความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศและเรียนรู้วัฒนธรรมของประเทศต่างๆ ที่จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้อง

2.2 รัฐควรมีการกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบในการศึกษา ค้นคว้าอำนาจทางทะเล พัฒนาบุคลากรของประเทศให้มีวิธิตักษิเคราะห์ที่เป็นระบบ สามารถประเมินผลดี ผลเสียของเหตุการณ์ในอนาคตได้อย่างเที่ยงตรงและแม่นยำ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษายุทธศาสตร์ของประเทศต่างๆ ในอาเซียนที่เกี่ยวกับการดำเนินการของผลกระทบจากยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้ต่ออาเซียน เพื่อทราบถึงการดำเนินยุทธศาสตร์และท่าทีของประเทศต่างๆ ในอาเซียน อันจะทำให้ประเทศไทยกำหนดท่าทีในความสัมพันธ์และการเมืองระหว่างประเทศได้อย่างเหมาะสม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

เอกสารที่มีชั้นความลับ

กรมข่าวทหารบก. “สถานการณ์ในทะเลจีนใต้ ปี 2557-2560”. รายงานประจำปี. 2560.
กรมข่าวทหารบก. “อิทธิพลของจีนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้”. รายงานสรุป. 2560.
กองข่าวยุทธศาสตร์ สำนักข่าวกรอง, “Annual Report 2016”. รายงานประจำปี. 2016.

เอกสารที่ไม่มีชั้นความลับ

หนังสือ

กมล มหาภิรมย์. นโยบายด้านความมั่นคงของจีนในทะเลจีนใต้. กรุงเทพฯ : บริษัท สแควร์ ปริ้นซ์ 93 จำกัด, 2557.
จุลชีพ ชินวรรณ. โลกในศตวรรษที่ 21 กรอบการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.
เกษภา มีบุญลือ. ความมั่นคงแห่งชาติ การสร้างชาติไทยให้ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2553.
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. สภาพัฒนาการแห่งชาติ วาระปฏิรูปพิเศษ 4: การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558.

วารสารและหนังสือพิมพ์

สุรชาติ บำรุงสุข. “นโยบายด้านความมั่นคงของจีนในทะเลจีนใต้”. จุลสารความมั่นคง. ตุลาคม-พฤศจิกายน. 2557. หน้า 115-116.

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

บงสุข สิงห์ณรงค์. “การเสริมสร้างความมั่นคงในทะเลจีนใต้”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2552-2553.
สมเกียรติ ศรีประเสริฐ. “ยุทธศาสตร์จีนต่ออาเซียน: ศึกษากรณีความขัดแย้งในทะเลจีนใต้”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2554-2555.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

- กรมอาเซียน. “ข้อพิพาททะเลจีนใต้ระหว่างจีนและประเทศสมาชิกอาเซียน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.asean thai.net/ewt_news.php?nid=3222&filename=index,2558.
- จิระเดช มิลินทแพทย์. “ผลประโยชน์แห่งชาติ : เรื่องที่เราไม่เคยรู้และคำนึงถึง”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : www.gotoknow.org/posts/218646,2551.
- ไชยสิทธิ์ ตันตยกุล. “นโยบายของจีนต่อความร่วมมือด้านความมั่นคงในเอเชีย-แปซิฟิก”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.vijaichina.com/article/537,2560>.
- ศุภวัฒน์ เชาว์ดี. “ปัญหาข้อพิพาทหมู่เกาะในทะเลจีนใต้”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.oper.navy.mi.th/doc/Article/dulyarat/china-sounth-01.pdf,2556>.
- ประภัสสร เทพชาติ. “จีนกับปัญหาทะเลจีนใต้” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.drprapat.com,2015>.
- ปิยะชาติ ชื่นจิต. “ปัญหาข้อพิพาททะเลจีนใต้”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.senate.go.th/w3c/senate/pictures/content/file_1472457231.pdf,2560.
- มิคาเอล ไวส์มานน์. “Soft Power ของจีนกับการเกี่ยวพันอย่างสร้างสรรค์ของอาเซียน: ความสัมพันธ์จีน-อาเซียนและทะเลจีนใต้” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://kyotoreview.org/issue-15/soft-power,2014>.
- พรพล น้อยธรรมราช. สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ. “บทวิเคราะห์: ข้อพิพาทน่านน้ำทะเลจีนใต้ ตอนที่ 3: ทิศทางและแนวโน้ม”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.dti.or.th/page_bx.php?cid=24&cno=4343,2560.
- พนารัช ปรีดากรณ์. “ความมั่นคงแห่งชาติ” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.asean thai.net/ewt_news.php?nid=3166&filename=index,2015.
- พงษ์ศักดิ์ สมบุญ. “บทบาทของประเทศไทยต่อการขยายอิทธิพลของจีนและการรักษาอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.rtni.org/th/library/wp-content/uploads/2015/11/04_00.pdf,2557.
- วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, “ยุทธศาสตร์ชาติ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.thaindc.org/images/column_1318985720/Less0n%201%20strategy%20Over%20All.pdf,2557.

ภาษาต่างประเทศ

- Chris Rahman and Martin Tsamenyl, “A Strategic Perspective on Security and Naval Issue in the South China Sea”. Ocean Development & International Law. 41(3), 2010, p 315.
- Donald E. Nuechterlein. America Overcommitted: United States National Interests in the 1980’s. USA : University Press of Kentucky, 1985.
- Hans Morgenthau. “Hans Morgenthau and the Balance of Power in Asia”. (Online). Available: <http://thediplomat.com/2015/05/hans-morgenthau-and-the-balance-of-power-in-asia/>, 2017.
- Harry R. Yarger. “STRATEGIC THEORY FOR THE 21st CENTURY: THE LITTLE BOOK ON BIG STRATEGY”. (Online). Available : <http://www.comw.org/qdr/fulltext/0602yarger.pdf>, 2017.
- L. Andy Afinotan, “Decision Making in International Relations: A theoretical Analysis”. (Online). Available : http://www.cscanada.net/index.php/css/article/view/4970/pdf_105, 2017.
- Suisheng Zhao, “Chinese Foreign Policy as a Rising Power to find its Rightful Place”. (Online). Available : [http://www. http://sam.gov.tr/wp-content/uploads/2013/06/Suisheng_Zhao.pdf](http://www.sam.gov.tr/wp-content/uploads/2013/06/Suisheng_Zhao.pdf), 2017.

ภาคผนวก

ผนวก ก

การปฏิสัมพันธ์ที่สำคัญระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนกับจีน และประเทศมหาอำนาจ ในช่วงเวลาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2557-2560

ปี พ.ศ.2557

มกราคม พ.ศ. 2557 มีการเปิดธนาคาร ลาว-จีนขึ้นที่นครเวียงจันทน์ ซึ่งเป็นการร่วมทุนระหว่างธนาคารฟูเตียนในยูนนานกับธนาคารการค้าต่างประเทศของลาว นับเป็นธนาคารแรกทางการเงินอนุมัติให้ ธนาคารพาณิชย์ท้องถิ่นของจีนไปร่วมทุนธุรกิจการเงินในต่างประเทศเพื่อทำธุรกรรมด้านการเงิน

มกราคม พ.ศ. 2557 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้เปิดเผยตัวเลขนักท่องเที่ยวชาวจีนมาไทยในปี พ.ศ. 2556 ว่ามียอดสูงถึง 4.7 ล้านคน สูงกว่า ปี พ.ศ.2555 ซึ่งมีเพียง 2.7 ล้านคนถึง 68%และมากที่สุดในกลุ่มชาวต่างประเทศ และว่าอาจจะเพิ่มขึ้นได้อีก 10% หากสถานการณ์บ้านเมืองดีขึ้น

กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 ได้มีการร่างข้อเสนอประกาศเขตพิสุจน์ฝ่ายเพื่อการป้องกันภัยทางอากาศ (ADIZ) ครอบคลุมน่านฟ้าในบริเวณทะเลจีนใต้ โดยระบุว่าความเคลื่อนไหวของจีนเป็นการยั่วยุ และตัดสินใจแต่เพียงฝ่ายเดียว รวมทั้งจะเพิ่มความตึงเครียดในภูมิภาค และความแคลงใจให้ประชาคมโลก โดยสหรัฐอเมริกา มีท่าทีชัดเจนว่า ต้องการให้ทุกฝ่ายยุติพฤติกรรมยั่วยุซึ่งสหรัฐอเมริกาเรียกร้องจีนให้อ้างสิทธิในทะเลจีนใต้โดยยึดหลักกฎหมายระหว่างประเทศ การอ้างสิทธิเหนือน่านน้ำและหมู่เกาะในทะเลจีนใต้ตามแนวเส้นประ 9 จุด ของจีนในทะเลจีนใต้ไม่อยู่บนพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ พร้อมเรียกร้องให้จีนแสดงหลักฐานที่ใช้ในการอ้างสิทธิดังกล่าว เนื่องจากแนวเส้นประ 9 จุดครอบคลุมพื้นที่เกือบร้อยละ 80 ในทะเลจีนใต้ ซึ่งก่อให้เกิดความขัดแย้งกับประเทศในอาเซียน ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของภูมิภาค พร้อมกล่าวสนับสนุนฟิลิปปินส์กรณีนำข้อพิพาททะเลจีนใต้เข้าสู่อนุญาโตตุลาการภายใต้อนุสัญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ว่าเป็นการหาแนวทางแก้ไขปัญหาโดยสันติ นอกจากนี้ ยังได้เน้นย้ำว่า เสรีภาพการเดินเรือในทะเลจีนใต้เป็นผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา จีน แกลงตอบโต้ เจ้าหน้าที่ระดับสูงของสหรัฐอเมริกาที่ระบุว่า การอ้างสิทธิตามแนวเส้นประ 9 จุดของจีนในทะเลจีนใต้ ไม่อยู่บนพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ และแสดงความกังวลว่า จีนกำลังพยายามครอบครองทะเลจีนใต้นั้น เป็นการกล่าวหาที่เกินจริง และอาจส่งผลให้เกิดความตึงเครียดในทะเลจีนใต้มากขึ้น ท่าทีของจีนและสหรัฐอเมริกาคัดค้านฟิลิปปินส์ยื่นฟ้องจีนในปัญหาพิพาททะเลจีนใต้ โดยยื่นเอกสารประกอบคำฟ้องต่อศาลระหว่างประเทศว่าด้วยกฎหมายทะเล International Tribunal for the Law of the Sea-ITLOS) โดยจีนให้ฟิลิปปินส์หันกลับมาใช้แนวทางการเจรจา ทวิภาคีในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งดังกล่าว รวมทั้งปฏิเสธที่จะเข้าร่วมในกระบวนการ นอกจากนี้ จีนยังยืนยันอำนาจอธิปไตยของจีนที่มีอาจโต้แย้งได้เหนือหมู่เกาะและน่านน้ำในทะเลจีนใต้

กุมภาพันธ์ พ.ศ.2557 มีข่าวว่ารถไฟฟ้ากรุงเทพ (BTS) ได้ร่วมกับบริษัทการเงิน CITIC ของจีนจะเข้าร่วมโครงการก่อสร้างรถไฟฟ้าสาย 16 ของกรุงปักกิ่งซึ่งมีมูลค่า 8 หมื่นล้านบาท มีระยะทาง 50 กม. รวม 29 สถานี ระยะเวลา 30 ปี โดยจะเปิดใช้ในปี 2561 ซึ่งจะเป็นการประมูลในรูปแบบร่วมทุนของเอกชนเอง

มีนาคม พ.ศ. 2557 อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ได้เดินทางไปกรุงปักกิ่งและได้ทำข้อตกลงขายข้าวกับบริษัทสัญชาติจีน (COFCO) แบบ G2G จำนวน 1 ล้านตัน

เมื่อต้นปี พ.ศ.2557 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สด็จไปทรงเปิดงานฉลองตรุษจีนเยาวราช ครั้งที่ 10 โดยมีเอกอัครราชทูตจีนประจำไทย และผู้นำชาวจีนในไทยและประชาชนเฝ้ารับเสด็จเป็นจำนวนมาก ต่อมาในเดือนเมษายน 2557 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สด็จไปประเทศจีนเพื่อทรงเปิดอาคารที่ทำการสถานกงสุลใหญ่ นครกวางโจวแห่งใหม่และได้ร่วมพบปะกับผู้นำจีน

เมษายน พ.ศ.2557 สายการบินโอเรียนทอลแอร์ไลน์ได้เปิดเส้นทางบินตรงกรุงเทพฯ – หนานชาง เพื่อรองรับชาวจีนจากมณฑลเจียงซีที่มาไทยเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังได้เปิดเส้นทางบินจากกรุงเทพฯ-เหอฝยในมณฑลอานฮุยอีกด้วย

เมษายน พ.ศ.2557 อินโดนีเซียกล่าวเรียกร้องให้จีนแสดงเจตนาโดยชัดเจนในการอ้างกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ โดยเฉพาะอาณาเขตที่แน่ชัด ของแผนที่แนวเส้นประ 9 เส้น ที่ปรากฏอยู่ในหนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-passport) ของจีน พร้อมทั้งเรียกร้องให้หน่วยงานของสหประชาชาติ (UN) ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าว ช่วยชี้ชัดในแง่ของกฎหมาย เพื่อลดความเสี่ยงที่อาจเกิดการเผชิญหน้าระหว่างคู่พิพาทในทะเลจีนใต้ที่อ้างกรรมสิทธิ์ทับซ้อนกัน ทั้งนี้ อินโดนีเซียไม่ได้เป็นประเทศที่อ้างกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ แต่เริ่มมีกระแสความกังวลถึงการอ้างกรรมสิทธิ์ ของจีนตามแผนที่ดังกล่าว ที่อาจรุกล้ำเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (EEZ) ของอินโดนีเซีย โดยเฉพาะบริเวณเกาะ Natuna ซึ่งเป็นจุดยุทธศาสตร์และแหล่งก๊าซธรรมชาติที่สำคัญของอินโดนีเซีย ตามที่ทบวงพลังงานระหว่างประเทศ (IEA) คาดการณ์ว่า แหล่ง Natuna ตะวันออก มีปริมาณสำรองก๊าซธรรมชาติจำนวนมากถึง 1.3 ล้านล้าน ลบ.ม. ซึ่งเวียดนามและฟิลิปปินส์เร่งกระชับความสัมพันธ์เพื่อต่อต้านอิทธิพลจีน

เมษายน พ.ศ.2557 หลังจากมาเลเซียเข้ารับหน้าที่ประธานอาเซียนต่อจากเมียนมา ในปี พ.ศ.2558 มาเลเซียจะให้ความสำคัญต่อประเด็นเสถียรภาพในทะเลจีนใต้เป็นลำดับแรก พร้อมกับการมุ่งเน้นยับยั้งบทบาทเชิงสร้างสรรค์ของประเทศมหาอำนาจในภูมิภาค โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา และจีน ในการช่วยเสริมสร้างเสถียรภาพ สันติภาพ และความมั่นคงของภูมิภาค

พฤษภาคม พ.ศ.2557 รองเลขาธิการคณะกรรมการสภาประชาชนนครกวางโจว เดินทางมาเยือนไทย และได้มอบรูปแกะสลักต้นไม้และดอกฝ้ายแดง ซึ่งเป็นสัญลักษณ์นครกวางโจวต่อ ผู้ว่าการกรุงเทพมหานครเพื่อฉลองครบรอบ 5 ปีของการสถาปนาความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้องระหว่างกัน

มิถุนายน พ.ศ.2557 สถานการณ์ขัดแย้งในทะเลจีนใต้มีแนวโน้มจะตึงเครียดขึ้นอีก หลังจากทางการจีนเผยแพร่แผนที่ประเทศฉบับใหม่อย่างเป็นทางการ ซึ่งเป็นแผนที่ที่รวมพื้นที่ที่จีนอ้างกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้เป็นแนวเส้นประ 10 เส้น จากเดิม 9 เส้น ครอบคลุมพื้นที่ในทะเลจีนใต้จากไหล่ทวีปของจีนทอดยาวลงไปถึงชายฝั่งมาเลเซีย เวียดนาม และฟิลิปปินส์ จีนประณามฟิลิปปินส์ว่าใช้การเมืองกดดันจีนกรณีทะเลจีนใต้

มิถุนายน พ.ศ.2557 รมช.กต.จีน กล่าวในการประชุมสันติภาพโลก ที่กรุงปักกิ่ง จีน ว่า จีนจะไม่ยอมรับคำตัดสินของอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ กรณีปัญหาขัดแย้งกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้กับเวียดนามและฟิลิปปินส์ ซึ่งจีนมีสิทธิที่จะไม่ยอมรับการตัดสินจากบุคคลที่ 3 ได้

มิถุนายน พ.ศ.2557 ลาวส่งหนังสือถึง สอท.เวียดนาม/เวียงจันทน์ ระบุว่า รัฐบาลลาวติดตามสถานการณ์ในทะเลจีนใต้อย่างใกล้ชิด และมีความห่วงกังวลต่อความเคลื่อนไหวของผู้เกี่ยวข้องในกรณีดังกล่าว รัฐบาลลาว ขอให้ทุกฝ่ายร่วมกันแก้ไขปัญหอย่างสันติ โดยยึดหลักในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (UN Convention on the Law of the Sea) ซึ่งลงนามเมื่อปี พ.ศ.2525

มิถุนายน พ.ศ.2557 รัฐบาลกัมพูชาในฐานะประเทศที่เป็นกลาง ต้องการให้เวียดนามและจีนแก้ไขปัญหาข้อพิพาทในทะเลจีนใต้อย่างสันติ ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ

มิถุนายน พ.ศ.2557 นายจางอ๋อหมิง อุปทูตสถาน เอกอัครราชทูตจีนและเจ้าหน้าที่ได้มาเยี่ยมชมสวนผลไม้ที่ จ.จันทบุรี โดยมีฝ่าย อบต.จันทบุรีนำชมและบรรยายรวมทั้ง ปัญหาอุปสรรคในการส่งผลไม้ไปจีน

มิถุนายน พ.ศ.2557 ฟิลิปปินส์กับสหรัฐอเมริกา จะทำการซ้อมรบร่วมใกล้กับน่านน้ำที่มีข้อพิพาทในทะเลจีนใต้

กรกฎาคม พ.ศ.2557 รมว.กต.สหรัฐอเมริกา เข้าร่วมประชุม การเจรจายุทธศาสตร์และเศรษฐกิจ ครั้งที่ 6 ซึ่งเป็นการประชุมประจำปีระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีน โดยกล่าวว่า แผนที่เส้นประ 9 เส้น ที่จีนใช้อ้างกรรมสิทธิ์เหนือทะเลจีนใต้เกือบทั้งหมด มีความคลุมเครือและเป็นสิ่งที่สร้างปัญหานอกจากนี้ การที่จีนและประเทศเพื่อนบ้านเพิ่มการลาดตระเวนในน่านน้ำที่มีข้อพิพาท และเกิดการปะทะกันประปราย เป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับสหรัฐอเมริกา อย่างยิ่ง เนื่องจากสหรัฐอเมริกา เป็นมหาอำนาจในมหาสมุทรแปซิฟิก เป็นคู่ค้าสำคัญ เป็นลูกค้าหลักของเส้นทางเดินเรือทางทะเล และเป็นผู้

รับประกันเสถียรภาพในเอเชียแปซิฟิกมายาวนาน โดยสหรัฐอเมริกา ให้ประเทศที่เกี่ยวข้องกับปัญหาขัดแย้งในทะเลจีนใต้ยุติการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างหรือขยายการอ้างกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ เพื่อบรรเทาความขัดแย้งและลดความเสี่ยงที่อาจนำไปสู่การกระทบกระทั่งระหว่างคู่พิพาท พร้อมเน้นย้ำถึงความสำคัญของการรักษาเสรีภาพในการเดินเรือในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

กรกฎาคม พ.ศ.2557 การปิโตรเลียมแห่งชาติของจีน (CNPC) ประกาศซื้อถอน/เคลื่อนย้ายแท่นขุดเจาะน้ำมันของตน ในบริเวณหมู่เกาะพาราเซลออกไป หลังเสร็จสิ้นภารกิจในการค้นหาแหล่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ โดยเมื่อ 18 กรกฎาคม พ.ศ.2557 เวียดนามหวังให้ไทยปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้ประสานงานอาเซียน-จีนอย่างเต็มที่ โดยทั้งสองฝ่ายแสดงความกังวลอย่างยิ่งต่อประเด็นข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ และเน้นย้ำถึงบทบาทอาเซียนและแถลงการณ์เกี่ยวกับประเด็นปัญหาทะเลจีนใต้ รวมทั้งจะร่วมผลักดันการจัดทำแนวปฏิบัติในทะเลจีนใต้ (CoC)

สิงหาคม พ.ศ.2557 อุปทูตจีนประจำไทยได้เข้าเฝ้าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ที่วังสวนจิตรลดาเพื่อถวายรายงานแผ่นดินไหวที่มณฑลยูนนานและรับเงินที่ทรงพระราชทานช่วยเหลือผู้ประสบภัยครั้งนี้ ทั้งนี้องค์กรชาวจีนในไทยได้รวบรวมส่งเงินช่วยเหลือผ่านช่องทางทางทูต

สิงหาคม พ.ศ.2557 ความตึงเครียดระหว่างจีนกับเวียดนามมีท่าทีผ่อนคลายลง หลังเวียดนามออกแถลงการณ์แสดงท่าทีประนีประนอมด้วยการระงับการยื่นฟ้องต่อศาลอนุญาโตตุลาการ

ระหว่างประเทศไว้ก่อน ช่วยลดความตึงเครียดของสถานการณ์และแสดงให้เห็นว่า เวียดนามมีความรอบคอบมากขึ้น

สิงหาคม พ.ศ.2557 อินโดนีเซียพร้อมเป็นตัวกลางเจรจาปัญหาการอ้างกรรมสิทธิ์ในหมู่เกาะในทะเลจีนใต้ โดยใช้แนวทางทางการทูตเป็นแนวทางแก้ไขปัญหา รวมทั้งจะช่วยเร่งการจัดทำแนวปฏิบัติ (Code of Conduct) ระหว่างจีนกับสมาชิกอาเซียนทั้งหมด ซึ่งอินโดนีเซียไม่ได้เป็นผู้อ้างกรรมสิทธิ์ต่อหมู่เกาะในทะเลจีนใต้เหมือนกับสมาชิกอื่นในอาเซียน และเคยเป็นผู้จัดการหารือประเด็นดังกล่าวก่อนหน้านี้ รัฐบาลอินโดนีเซียจะให้ความสำคัญกับการรักษาอธิปไตยทางทะเล โดยระบุว่า 1) อนาคตของอินโดนีเซียอยู่ที่ทะเล และเตือนให้ชาวอินโดนีเซียตระหนักว่า อินโดนีเซียเป็น maritime nation 2) ย้ำจุดยืนที่จะจัดการกับเรือประมงต่างชาติผิดกฎหมายอย่างเข้มงวด 3) การควบคุมน่านน้ำเป็นสิ่งสำคัญสำหรับอนาคตของอินโดนีเซีย และ 4) ส่งเสริมให้เพิ่มเรือตรวจการณ์ทางทะเล และให้กระทรวงกิจการทางทะเลและประมงช่วยเหลือและสนับสนุนชาวประมงอินโดนีเซีย

สิงหาคม พ.ศ.2557 สหรัฐอเมริกาเร่งให้จีนและคู่ขัดแย้งในอาเซียนเร่งทำแนวปฏิบัติในทะเลจีนใต้ (Code of Conduct-CoC) ให้บรรลุผลโดยเร็ว ลดท่าที่แข็งกร้าวและเร่งกระบวนการทำ CoC ที่ล่าช้ามานาน ให้มีความคืบหน้า เพื่อกำหนดทิศทางแก้ไขปัญหาคือตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศและรักษาเสถียรภาพของภูมิภาค นอกจากนี้ระบุว่า ท่าที่แข็งกร้าวของจีนและการที่จีนยืนยันจะใช้การเจรจาวิภาคีเท่านั้น ซึ่งนับเป็นอุปสรรคต่อการแก้ไขปัญหาและเพิ่มความตึงเครียด และแม้ว่าจีนจะสามารถลดความตึงเครียดระหว่างจีนกับประเทศอาเซียนได้จากการถอนแท่นขุดเจาะน้ำมันออกจากพื้นที่พิพาท แต่กรณีดังกล่าว ยังบั่นทอนความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับเวียดนามอย่างต่อเนื่อง บ่งชี้ว่า ประเทศอาเซียนยังระแวงยุทธศาสตร์และท่าทีของจีนต่อปัญหาทะเลจีนใต้ ทำให้ความพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวเป็นไปได้ยากลำบาก

สิงหาคม พ.ศ.2557 จีนได้เปิดเผยผลการสำรวจรอบ 5 เดือนแรกของปีนี้พบว่า กรุงเทพฯ เป็นหนึ่งในห้าอันดับแรกเป้าหมายการท่องเที่ยวของคนจีน ส่วนภูเก็ตเป็นอันดับที่ 11 และเชียงใหม่ เป็นอันดับที่ 16 สำนักสถิติแห่งชาติจีนกล่าวว่า ปัจจุบันมีคนจีนเพียง 5% ของ 1.3 พันล้านคนที่มีความสนใจเดินทางซึ่งแสดงว่ามีคนจีนที่ยังไม่ได้เดินทางออกนอกประเทศอีกมากนัก นอกจากนี้คนจีนมีรายได้เฉลี่ยปีละ 18,311 หยวน และปี พ.ศ.2556 มีคนจีนออกนอกประเทศ 97 ล้านคน ดังนั้นจึงมี โอกาสที่จะเพิ่มเป็น 100 ล้านคนในปี

สิงหาคม พ.ศ.2557 บริษัทอสังหาริมทรัพย์ ของไทยเริ่มไปเปิดบูทขายคอนโดและบ้านพักในงานแสดงที่ จีน เซน นครคุนหมิง และเมืองเซินเจิ้น ตามข่าวกล่าวว่า มีชาวจีน ตกลงมัดจำเงินแล้ว 26 รายและที่แสดงความตั้งใจอีก 120 ราย ทั้งนี้ บริษัทของไทยจะพาผู้ซื้อมาชมคอนโด โดยออกค่าเดินทาง ค่าที่พักด้วย อนึ่ง มีผลสำรวจว่าชาวจีนนิยมมาซื้อที่พักในไทยเป็นอันดับที่ 6 ของโลก

สิงหาคม พ.ศ.2557 ที่ปรึกษาของบริษัทพลังงานไฟฟ้าทรงจีน ได้นำคณะผู้บริหารบริษัทสร้างทางรถไฟ CRCC และ CREER เข้าพบปลัดกระทรวงคมนาคม โดยได้เสนอแผนการสร้างทางรถไฟรางคู่และรถไฟความเร็วสูงว่าควรเป็นรูปแบบออกแบบรวมก่อสร้าง (TurnKey) ซึ่งไทยออกแบบประมาณ 3 แสนล้านบาทที่เหลือฝ่ายจีนจะจัดหาเงินกู้จากธนาคารจีนเองหรืออาจจะเป็นแบบแลกเปลี่ยน (Barter Trade) ก็ได้ ต่อมา คณะกรรมการการรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟม.) ได้อนุมัติให้จัดซื้อหัวรถจักรดีเซลจากจีน 20 หัว มูลค่า 3,300 ล้านบาท ตามที่บริษัทสร้างหัวรถจักรของจีน

ประมูลได้เมื่อ 3 ปีก่อน โดยเป็นหัวรถจักรรุ่น CRS-U20 น้ำหนัก 20 ตัน ความยาว 21 เมตร ทำความเร็วชั่วโมงละ 100 กม. ทั้งนี้ นับเป็นครั้งแรกที่มีการซื้อจากจีนในรอบ 30 ปี

กันยายน พ.ศ.2557 สภาอากาศไทยได้ทำข้อตกลงกับบริษัทชีวภาพเชิงตำโนมณฑล เหลียวหนิง เพื่อร่วมกันผลิตเซรุ่มป้องกันพิษสุนัขบ้าในไทย ทั้งนี้ บริษัทฯ ได้มีตลาดจำหน่ายเซรุ่มกว่า 20 ประเทศ โดยจำหน่ายในไทยปีนี้คาดว่าจะกว่า 1 ล้านหน่วย และยังมีโครงการร่วมกับไทยผลิตเซรุ่มป้องกันโรคอื่นๆ อีก

กันยายน พ.ศ.2557 พล.อ.ธนะศักดิ์ ปฏิมาประกร รอง นรม. เดินทางไปนครหนานหนิง มณฑลกว่างซี เพื่อร่วมงานแสดงสินค้าจีน-อาเซียน ครั้งที่ 11 นอกจากนี้ ฝ่ายจีนยังได้มอบหนังสือเชิญให้ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นรม. ไปร่วมประชุมผู้นำ APEC ที่กรุงปักกิ่งในเดือนพฤศจิกายน

กันยายน พ.ศ.2557 นายโกศล พลกุล นายกสมาคมวัฒนธรรมไทย-จีนได้นำคณะไปกรุงปักกิ่ง เข้าพบคณะกรรมการกิจการชาวจีนโพ้นทะเลและทำข้อตกลงกับมหาวิทยาลัยเซี่ยเหมิน เกี่ยวกับความร่วมมือ 10 ปี ช่วงที่ 2 (พ.ศ.2557-พ.ศ.2567) ซึ่งรวมทั้งการให้ทุนเรียนภาษาจีน 120 ทุนและได้แจ้งให้ฝ่ายจีนทราบว่า นายเสนาะ เทียนทอง อดีต รองนรม.จะยกที่ดิน 40 ไร่ในจังหวัดสระแก้วเพื่อสร้างสาขาของมหาวิทยาลัย

ตุลาคม พ.ศ.2557 การรถไฟแห่งประเทศไทย และกลุ่มบริษัท BBL ได้ทำข้อตกลงจัดซื้อตู้รถไฟ ซึ่งสร้างโดย โรงงานผลิตที่เมืองฉางชุน จำนวน 115 ตู้ตามที่ชนะประมูล และตู้เครื่องส่งไฟฟ้า 9 ตู้ มูลค่ารวม 4,668 ล้านบาท

ตุลาคม พ.ศ.2557 มาเลเซียเสนอให้กองทัพเรือสหรัฐอเมริกา ใช้ฐานทัพเรือในรัฐซาบาร์ ประจำการ บ.ลาดตระเวน P-8A Poseidon และยืนยันว่า ฐานทัพเรือดังกล่าวไม่มีความพร้อมที่จะรองรับ บ.รุ่นนี้ และการจะนำ บ. ประจำการในฐานทัพเรือของมาเลเซีย จะต้องยื่นเรื่องเพื่อขออนุญาตผ่าน กต. มาเลเซีย ซึ่งจะมีการพิจารณาเป็นกรณีๆ ไป เช่น การอนุญาตให้ใช้ฐานทัพในช่วงปฏิบัติการค้นหาเที่ยวบิน MH370 ในช่องแคบ มะละกา และทะเลจีนใต้

ตุลาคม พ.ศ.2557 อินเดียระบุว่าวิตกต่อสถานการณ์ตึงเครียดในปัญหาพิพาท ในทะเลจีนใต้ เนื่องจากปัญหาดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของภูมิภาค ซึ่งเป็นครั้งแรกที่ผู้นำสหรัฐอเมริกา และอินเดียให้ความสำคัญประเด็นดังกล่าวร่วมกัน จีนเตือนไม่ให้อินเดียและสหรัฐอเมริกา ยุ่งเกี่ยวในปัญหาทะเลจีนใต้พร้อมยืนยันจุดยืนของจีนต่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งจีนเห็นว่า ควรแก้ไขโดยประเทศที่เกี่ยวข้องโดยตรงผ่านการเจรจาและการปรึกษาหารือ และประเทศที่สามไม่ควรเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยอินเดียไม่เคยระบุถึงประเด็นขัดแย้งที่เป็นเรื่องอ่อนไหวของจีน อีกทั้งยืนยันว่าจะไม่เข้ามาพัวพันกับปัญหาดังกล่าว เพียงแต่ย้ำถึงความสำคัญของการรับรองเสรีภาพในการเดินเรือ

พฤศจิกายน พ.ศ.2557 สมาคมส่งออกลำไยของไทยได้ทำข้อตกลงกับผู้นำเข้าของจีน ซึ่งจะนำเข้าลำไยสด 8,000 ลัง และลำไยแห้ง 2,000 ตัน โดยจะมีการส่งออกในฤดูหนาว ทั้งนี้กรมส่งเสริมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ได้ช่วยประสาน ในการทำข้อตกลงครั้งนี้

พฤศจิกายน พ.ศ.2557 ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้มีการจัดทำ MOU กับจีนในการก่อสร้างเส้นทาง รถไฟรางคู่ 3 ช่วง เส้นทางระหว่างหนองคาย-นครราชสีมาแก่งคอย-มาบตาพุด ความยาว 867 กม. โดยจะเริ่มงานปี พ.ศ.2559 เป็นรางขนาด 1,435 เมตร ความเร็ว 160-180 กม.

มูลค่าประมาณ 4 แสนล้านบาท และฝ่ายจีนจะซื้อผลิตผลเกษตรจากไทยเนื่องในโอกาสครบรอบ 40 ปีความสัมพันธ์ ไทย-จีนในปีหน้าด้วย

ธันวาคม พ.ศ.2557 ฟิลิปปินส์และเวียดนามสนับสนุนกันและกันในปัญหาพิพาททะเลจีนใต้ โดยระบุว่า การที่เวียดนามยื่นหนังสือแสดงความเห็นทางกฎหมาย หลังจากฟิลิปปินส์ยื่นเรื่องให้อนุญาตไต่ตุลาการระหว่างประเทศแก้ไขข้อพิพาทในทะเลจีนใต้กับจีน แสดงให้เห็นถึงจุดยืนของเวียดนามที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาค แม้ว่าจีนจะไม่ยอมรับอำนาจการพิจารณาของอนุญาตไต่ตุลาการระหว่างประเทศก็ตาม ทั้งนี้มีชาวเวียดนามประมาณ 100 คน รวมตัวประท้วงจีนที่กรุงฮานอยเพื่อเรียกร้องให้จีนยุติการยึดครองที่ประชุม รวม.กต.อาเซียนเรียกร้องให้ทุกฝ่ายยับยั้งซึ่งใจกรณีความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ โดยเวียดนามเรียกร้องให้จีนสืบสวนกรณีจีนทำความเสียหายต่อเรือประมงเวียดนาม โดยเวียดนามร้องขอให้จีนสืบสวนอย่างจริงจัง กรณีเรือจีนขับไล่และทำความเสียหายต่อเรือประมงเวียดนาม รวมทั้งยึดทรัพย์สินของเรือประมงเวียดนามอีกด้วย การกระทำของจีนถือเป็นการละเมิดอธิปไตยของเวียดนาม รวมทั้งละเมิดทรัพย์สินและสิทธิอันชอบธรรมของชาวประมงเวียดนาม โดยเวียดนามเรียกร้องให้จีนจ่ายค่าชดเชยความเสียหายแก่ชาวประมงเวียดนาม และให้คำมั่นว่าจะไม่เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวอีก และเวียดนามประกาศเงินกรณีติดตั้งเครื่องขุดเจาะน้ำมันในทะเลเวียดนาม ที่อยู่ในบริเวณเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone-EEZ) ของเวียดนาม ขณะที่บริษัทน้ำมันและก๊าซเวียดนามหรือ PetroVietnam ร้องเรียนบริษัทน้ำมันแห่งชาติจีน (CNOOC) ให้ถอนเครื่องขุดเจาะน้ำมันของจีนออกจากพื้นที่ความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ระหว่างเวียดนาม-จีนสื่อเคำตึงเคียด หลังทางการเวียดนามกล่าวเตือนจีนอีกครั้งว่า จะใช้มาตรการทุกอย่างที่จำเป็น เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตนในทะเลจีนใต้ หากจีนไม่ถอนเครื่องขุดเจาะน้ำมันออกจากพื้นที่พิพาท ขณะที่จีนยังคงเพิกเฉยต่อข้อเรียกร้องของเวียดนาม พร้อมยืนยันว่า แท่นขุดเจาะน้ำมันดังกล่าว อยู่ในพื้นที่จีน ด้านสหรัฐอเมริกา ระบุว่า การกระทำของจีนเป็นการยั่วยุและไม่ส่งเสริมสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาค และต่อมาเมื่อ มิถุนายน พ.ศ.2557 จีนติดตั้งแท่นขุดเจาะน้ำมันในทะเลจีนใต้อีก 4 แท่น ในทะเลจีนใต้ ซึ่งเป็นดินแดนที่ไต้หวันอ้างกรรมสิทธิ์ จีนมีแท่นขุดเจาะน้ำมันในทะเลจีนใต้แล้วถึง 5 แท่น ในเดือนเดียวกัน เรือเวียดนามถูกเรือจีนพุ่งเข้าชนในทะเลจีนใต้ เรือลาดตระเวนเวียดนามถูกกองเรือจีนรวม 7 ลำ เข้าปิดล้อมและฉีดน้ำใส่ จากนั้นเรือจีนลำหนึ่งได้พุ่งเข้าชนบริเวณกราบซ้ายของเรือ KN-951 อย่างแรง ทำให้เรือเวียดนามได้รับความเสียหายอย่างหนัก แต่ไม่มีผู้ใดได้รับบาดเจ็บ จุดที่เกิดเหตุอยู่ห่างจากทาง ตต./ต.ของแท่นขุดเจาะน้ำมัน ที่จีนนำเข้าไปติดตั้งในทะเลจีนใต้ประมาณ 21 กม.

ธันวาคม พ.ศ.2557 พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ อดีตนรม.และองคมนตรีเยือนจีน ได้พบปะหารือกับนายหลี่หยวนเฉา รองประธานาธิบดีจีนที่กรุงปักกิ่ง โดยมีการแลกเปลี่ยนทัศนะเกี่ยวกับความสัมพันธ์ไทย-จีน ต่อมากระทรวงวัฒนธรรมและองค์การวัฒนธรรมของจีนในไทยได้ร่วมกันจัดงานฉลองครบรอบ 40 ปี ความสัมพันธ์ไทย-จีน ขึ้นที่ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย โดย นรม.พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชาได้มีสาส์นแสดงความยินดีด้วย

ธันวาคม พ.ศ.2557 จีนแถลงการณ์ประกาศฟิลิปปินส์ว่าใช้การเมืองกดดันจีนด้วยการยื่นฟ้องจีนต่อคณะอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติเมื่อมีนาคม57 กรณีการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือหมู่เกาะในทะเลจีนใต้ของจีน และจะไม่ยอมรับการอนุญาโตตุลาการดังกล่าว อีกทั้งย้ำ

ว่า การกระทำดังกล่าวของฟิลิปปินส์ไม่ใช่การแก้ไขปัญหอย่างสันติวิธี และสร้างภาพบิดเบือนว่า จีนไม่เคารพต่อกฎหมายระหว่างประเทศ โดยจีนยังยืนยันที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวในระดับทวิภาคี

ธันวาคม พ.ศ.2557 จีนแถลงแสดงความหวังว่าทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะร่วมมือกับจีนตามปฏิญญาว่าด้วยแนวปฏิบัติของภาคีในทะเลจีนใต้ (Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea-DOC) เพื่อรักษาสันติภาพและเสถียรภาพ อีกทั้งย้ำว่า จีนจะไม่ยอมรับ และไม่เข้าร่วมในกระบวนการอนุญาโตตุลาการ และว่าศาลอนุญาโตตุลาการไม่มีอำนาจในกรณีดังกล่าว พร้อมกันนี้ ได้เรียกร้องให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจัดการกับปัญหาผ่านการเจรจาและปรึกษาหารือตามข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์และกฎหมายระหว่างประเทศ นอกจากนี้ยังระบุว่า จุดยืนของจีนชัดเจนในการปกป้องอาณาเขตและผลประโยชน์ทางทะเล และกล่าวว่าจีนจำเป็นต้องตอบโต้เท่าที่จำเป็น หากมีการกระทำที่เป็นการยั่วยุฝ่ายเดียว ซึ่ง ฟิลิปปินส์ได้ตอบโต้โดยกล่าวว่ากฎหมายที่มณฑลไหหลำทางตอนใต้ของจีน ประกาศเมื่อ ปี พ.ศ. 2556 ไม่มีผลต่ออำนาจอธิปไตยของฟิลิปปินส์ และฟิลิปปินส์จะไม่ปฏิบัติตามระเบียบของจีนในน่านน้ำของตนเอง เพราะไม่มีความจำเป็นที่จะต้องขออนุญาตประเทศอื่น ซึ่งไม่ได้เป็นเจ้าของพื้นที่ประมงของฟิลิปปินส์ รัฐบาลสามารถปกป้องชาวประมงและพร้อมส่งเรือคุ้มครองหากจำเป็น นอกจากนี้ รมว.กท. ฟิลิปปินส์ กล่าวว่า จีนแสดงตนเป็นมหาอำนาจแต่กลับเลือกเล่นงานประเทศเล็กๆ อย่างฟิลิปปินส์ ที่มีศักยภาพทางทหารต่ำกว่า โดยเมื่อ กุมภาพันธ์ 2557 เรือจีนได้ยิงปืนใหญ่ใส่ชาวประมงของฟิลิปปินส์ที่บริเวณแนวหินปะการังสการ์โบโรห์ ในทะเลจีนใต้เพื่อขับไล่เรือประมงของฟิลิปปินส์แสดงตนเป็นเจ้าของ ความขัดแย้งในทะเลจีนใต้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นหลังจากจีนเข้มงวดต่อเรือประมงต่างชาติ ซึ่งฟิลิปปินส์ และเวียดนามต่างอ้างกรรมสิทธิ์ โดยทางการจีนได้เพิ่มการลาดตระเวนบริเวณน่านน้ำดังกล่าว เพื่อสกัดกั้นและขับไล่เรือประมงต่างชาติที่เข้ามาในพื้นที่โดยไม่ได้รับอนุญาต

ปี พ.ศ.2558

มกราคม พ.ศ.2558 ทหารจากรัฐไทยส่งซื้อจากจีนจำนวน 20 หัว ส่งมาถึงท่าเรือแหลมฉบังงวดแรก 2 หัว ต่อมา นายไป๋ซุนหลี่ ผู้อำนวยการสถาบันวิทยาศาสตร์แห่งชาติจีนได้เข้าเยี่ยมคารวะ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่ทำเนียบรัฐบาลเพื่อหารือเกี่ยวกับความร่วมมือด้านพลังงาน เทคโนโลยีดาวเทียมและรถไฟ โดยพล.อ.ประยุทธ์ฯ แสดงความสนใจที่จะซื้อพลังงานไฟฟ้าจากจีน 3,000 เมกะวัตต์

มกราคม พ.ศ.2558 ธนาคารไอซีบีซี (ไทย) จำกัดของจีน ได้รับเลือกให้เป็นธนาคารชำระดุลเงินหยวนในไทยได้ตามการอนุญาตของธนาคารกลางแห่งชาติจีน

มกราคม พ.ศ.2558 รัฐบาลท้องถิ่นเมืองซานซาของจีนได้จัดตั้งกรมทหารขึ้นที่เกาะ Woody ในหมู่เกาะพาราเซล ที่ยังคงมีกรณีพิพาทเขตแดนทางทะเลอยู่ โดยจีนระบุว่า กรมทหารดังกล่าวมีการฝึกในการเสริมสร้างศักยภาพในการบริหารจัดการกับการอ้างกรรมสิทธิ์ในพื้นที่ที่ยังมีกรณีพิพาท ทั้งนี้ จีนยังคงขยายอิทธิพลเหนือพื้นที่หมู่เกาะที่มีกรณีพิพาทในทะเลจีนใต้อย่างต่อเนื่อง ทั้งการสร้างสนามบิน ท่าเรือ โรงงานปูนซีเมนต์ รวมถึงมีการใช้เรือยกพลขึ้นบกในการขนส่งวัสดุก่อสร้างที่จำเป็น

มกราคม พ.ศ.2558 มีการเปิดเส้นทางบิน ตรงระหว่างเมืองเหอเฟย มณฑลอันฮุยกับ กทม. โดยสายการบินเอกชนไทย ทั้งนี้ เป็นที่คาดว่าในช่วงตรุษจีนจะมีเครื่องบินเหมาลำมาไทยร่วม 250 ลำ

มกราคม พ.ศ.2558 สมาคมยางพาราแห่งประเทศไทยได้ให้ข่าวว่าจะจัดประชุมเพื่อ ขอให้รัฐบาลชี้แจงปัญหาราคายางพาราตกต่ำ รวมถึงการทำข้อตกลงขายยางให้จีนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

มกราคม พ.ศ.2558 คณะบดีคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับรางวัล ความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์ดีเด่นจากสภาวิทยาศาสตร์แห่งชาติจีน โดยมีผลงานเทคโนโลยีกำจัด แมลงของถั่วซึ่งมีส่วนช่วยให้การผลิตถั่วของจีนมีความปลอดภัยจากโรคมามากขึ้น

มกราคม พ.ศ.2558 จีนได้เห็นชอบให้ไทยไปติดตั้งหอดูดาว ขนาดกล้อง 0.7 เมตร ขึ้นที่ จุดสูงระดับ 3,200 เมตรจากทะเลในลี่เจียงโดยคาดว่าจะเสร็จในปลายปีนี้ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการศึกษาท้องฟ้าด้านเหนือของโลก เนื่องจากสถาบันศึกษาดาราศาสตร์ของไทยได้มีข้อตกลงความร่วมมือกับหอดูดาวลี่เจียงแห่งยูนนานมากกว่า 20 ปี โดยมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านดาราศาสตร์

กุมภาพันธ์ พ.ศ.2558 ประเทศจีนและประเทศไทยมีการทำข้อตกลงความร่วมมือ การแพทย์ระหว่างศูนย์ป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติกับองค์กรการแพทย์สากลของไต้หวัน

กุมภาพันธ์ พ.ศ.2558 ฟิลิปปินส์กล่าวหาจีนว่า ชนเรือประมงฟิลิปปินส์นอกแนวหินโสโครกในทะเลจีนใต้ และเรียกร้องให้เคารพอธิปไตยของฟิลิปปินส์ในน่านน้ำพิพาทในทะเลจีนใต้ ฟิลิปปินส์จะเดินหน้าเรียกร้องให้จีนเคารพอธิปไตยและเขตอำนาจตามกฎหมายของฟิลิปปินส์เหนือ แนวหินโสโครกดังกล่าว จีนจะต้องยุติกิจกรรมที่ไม่เพียงเป็นอันตรายต่อชีวิต ความปลอดภัยและความ เป็นอยู่ของชาวประมงฟิลิปปินส์ แต่ยังทำลายสิ่งแวดล้อมทางทะเลอันเปราะบางของพื้นที่นั้นด้วย

กุมภาพันธ์ พ.ศ.2558 เวียดนามเตรียมแผนแม่บทสำหรับเปิดบริการการบินพลเรือนไปยัง หมู่เกาะสแปรตลี (เวียดนามเรียกว่า ตวงซา) ภายในปี 2558 แผนดังกล่าวครอบคลุมการลงทุน โครงสร้างพื้นฐาน และกฎหมายในการดำเนินการเที่ยวบินตรงไปยังหมู่เกาะดังกล่าว

มีนาคม พ.ศ.2558 เวียดนามพบหารือกับออสเตรเลีย ซึ่งทั้งสองฝ่ายเรียกร้องให้ลดกั้น ต่อความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ และเรียกร้องว่าอย่าใช้กำลังแต่เพียงฝ่ายเดียวของจีนในขยายอิทธิพลใน ทะเลจีนใต้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ นรม.เวียดนามกล่าวว่า จะต้องมีการจัดทำหลักปฏิบัติในทะเลจีนใต้ อีกทั้งระบุ ว่า ออสเตรเลียและเวียดนามให้สัญญาว่าจะประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดและกระชับความเป็น มิตรภาพให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

มีนาคม พ.ศ.2558 อินโดนีเซียระบุว่า การอ้างกรรมสิทธิ์ของจีนเหนือทะเลจีนใต้ไม่มี กฎหมายระหว่างประเทศรองรับ อินโดนีเซียพร้อมเป็นผู้ไกล่เกลี่ยปัญหาทะเลจีนใต้ และอินโดนีเซียไม่เคยเปลี่ยนจุดยืนที่เคยแจ้งอย่างเป็นทางการต่อคณะกรรมการสหประชาชาติว่าด้วยการกำหนด ขอบเขตของไหล่ทวีป เมื่อปี พ.ศ.2552 ว่าแผนที่เส้นประ 9 เส้น ที่จีนใช้เป็นหลักฐานอ้างกรรมสิทธิ์ใน ทะเลจีนใต้ ไม่มีกฎหมายระหว่างประเทศรองรับ

มีนาคม พ.ศ.2558 มีการประชุมระหว่าง เจ้าหน้าที่ระดับสูงจาก กต.ประเทศสมาชิก อาเซียนกับอินเดีย มีการหารือกันในประเด็นโครงสร้างด้านความมั่นคงทางทะเลและทางอินเทอร์เน็ตใน

ภูมิภาคแล้ว จะมีการหารือประเด็นปัญหาขัดแย้งดินแดนในทะเลจีนใต้ การจัดทำแนวปฏิบัติ (code of conduct-CoC) ในทะเลจีนใต้ ระหว่างจีนกับอาเซียน ด้วย ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ระดับสูงของ กต.อินเดีย กล่าวว่า อินเดียยึดมั่นมาตลอดว่า ทุกฝ่ายควรคำนึงถึงเสรีภาพของการเดินเรือในทะเล ลีทและปัญหาขัดแย้งดินแดนในทะเลจีนใต้ควรจะแก้ไขด้วยการเจรจา ในขณะที่ ผบ.กองเรือแปซิฟิก สหรัฐอเมริกา ระบุว่า จีนกำลังถ่มแนวปะการังในทะเลจีนใต้เพื่อสร้างสิ่งปลูกสร้างขนาดใหญ่ และจงใจยั่วผู้ขัดแย้งในกรณีพิพาทในทะเลจีนใต้ พร้อมทั้งเสริมความแข็งแกร่งด้วยคอนกรีต เพื่อเตรียม ก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างขนาด 4 ตร.กม. ในบริเวณดังกล่าว เหมือนการสร้างกำแพงเมืองจีนที่ทำมาจาก หินทราย ซึ่งความเคลื่อนไหวนี้ ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาหลายเดือนแล้ว ซึ่งกระทำการยั่วผู้กรณี ในข้อพิพาททางทะเล โดยเฉพาะรัฐที่เล็กกว่า พร้อมย้ำว่าจีนเจตนาให้เกิดความตึงเครียดนี้ขึ้น

มีนาคม พ.ศ.2558 นายพินิจ จารุสมบัติ นายกสมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย-จีน ได้ไป ร่วมพิธีเปิดเทศกาลแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยกับนครอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ ต่อมา นายอนุศักดิ์ คุณากร เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติเยือนจีนและเข้าพบปะหารือกับ เลขาธิการคณะกรรมการ การเมืองและกฎหมายพรรคคอมมิวนิสต์จีนที่กรุงปักกิ่ง โดยทั้งสองฝ่ายได้หารือในความร่วมมือด้าน ความมั่นคงระหว่างกัน และในเดือนเดียวกัน จังหวัดเชียงใหม่ได้ทำข้อตกลงสถาปนาความสัมพันธ์ เมืองพี่เมืองน้องกับนครเฉิงตู มณฑลชื้อฉวน (เสฉวน)

มีนาคม พ.ศ.2558 จีนอ้างว่าการก่อสร้างบนเกาะและโขดหินต่างๆ ในทะเลจีนใต้ของจีน ถูกต้องตามกฎหมาย เนื่องจากเป็นอาณาเขตของจีน จีนจึงมีสิทธิในการดำเนินการ อีกทั้งระบุว่า จีน จะไม่ยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์ใดๆ กับทั้งเพื่อนประเทศอื่นๆ เกี่ยวกับการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างบน เกาะ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งผิดกฎหมาย พร้อมกันนี้ ได้ยืนยันสนับสนุนเสรีภาพ การเดินเรือและแก้ไขปัญหา อย่างสันติผ่านการเจรจาและการปรึกษาหารือโดยตรงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และมีบทบาทอย่าง สร้างสรรค์ในการรักษาสันติภาพและเสถียรภาพ

เมษายน พ.ศ.2558 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จเยือนกรุงปักกิ่ง โดยทรง ประทานาธิเบติ และประธานสภาที่ปรึกษาทางการเมืองแห่งชาติจีน นอกจากนี้พระองค์ได้ทรงมีพระ ราชกรณียกิจอื่นๆด้วย ช่วงกรกฎาคม 2558 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงร่วมงานเปิดตัว หนังสือเรื่อง “โรงน้ำชา” ซึ่งเป็นบทละคร 3 องก์ จากบทประพันธ์ของเหล่าเส่อ ที่สยามพารากอน โดยมีเอกอัครราชทูตจีนประจำประเทศไทยภริยาและแขกร่วมงานจำนวนมาก

เมษายน พ.ศ.2558 เชียงใหม่ทำข้อตกลงสถาปนาความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้องกับนคร เฉิงตู มณฑลเสฉวน และได้นำคณะไปจัดงานแสดงสินค้าพื้นเมืองของเชียงใหม่ด้วย ปัจจุบันมีมูลค่า การ ค่าและท่องเที่ยวระหว่างกัน 50,000 ล้านบาท และคาดว่า ต่อไปจะเพิ่มขึ้นอีก 10,000 ล้านบาท

เมษายน พ.ศ.2558 นายธนินท์ เจียรวนนท์ ประธานบริษัท ซี.พี.ได้นำคณะตัวแทนจาก CITIC Construction Co., Ltd. และบริษัทเดินเรือ HNA Group จากฮ่องกงและจีน เข้าพบ พล.อ.อ. ประจิน จั่นตอง รมว.คมนาคมเพื่อแสดงความประสงค์จะเข้าลงทุนรถไฟสายกทม. พัทยา-ระยอง ความยาว 194 กม. มูลค่า 1,528 ล้านบาท โดยร่วมทุนกับรัฐบาลใน รูปแบบ PPP

เมษายน พ.ศ.2558 มีการก่อตั้งศูนย์วิจัยวัฒนธรรมไทยขึ้นที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นซึ่ง ในโอกาสครบรอบ 40 ปี การสถาปนาความสัมพันธ์ไทย-จีน พร้อมกับจัดแสดงภาพถ่ายเนื่องใน วโรกาสครบรอบ 60 พรรษาสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ด้วย

เมษายน พ.ศ.2558 นายวันนา เมืองลิน รมว.กต.เมียนมาเยือนจีนและพบปะหารือกับ รมว.กต.นายหวางอี่ และได้ขอโทษต่อจีนในเหตุการณ์เรือปืนเมียนมาได้ทิ้งระเบิดลงไร่อ้อยในชายแดน ด้านยูนนาน ซึ่งทางเมียนมาพร้อมจะชดเชยความเสียหายทั้งหมด

เมษายน พ.ศ.2558 ฟิลิปปินส์แถลงว่า ผู้นำประเทศต่าง ๆ ควรจะมีความกังวลต่อการที่ จีนอ้างอำนาจอธิปไตยเหนือพื้นที่ส่วนใหญ่ของทะเลจีนใต้ เนื่องจากอาจทำให้เกิดความขัดแย้งทาง ทหาร แม้ว่าโดยส่วนตัวจะไม่เชื่อว่า จีนมีเจตนาจะใช้มาตรการทางทหารต่อประเทศต่างๆ ก็ตาม และ หากจีนครอบครองพื้นที่เหล่านี้ได้ตามความต้องการแล้ว ประเทศต่างๆ อาจไม่สามารถใช้น่านน้ำใน ทะเลจีนใต้เป็นเส้นทางขนส่งสินค้าได้อย่างเสรีอีกต่อไป รวมถึงฟิลิปปินส์เรียกร้องต่อที่ประชุม รมว.กต. อาเซียน ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ มาเลเซียว่า ให้อาเซียนช่วยกันหยุดยั้งจีนที่พยายามอ้างสิทธิในทะเลจีน ใต้ โดยหลีกเลี่ยงที่จะกล่าวชื่อจีนโดยตรงแต่ระบุว่า ประเทศเพื่อนบ้านทางตอนเหนือกำลังพยายาม เข้าควบคุมพื้นที่พิพาทในทะเลจีนใต้ และสมาชิกอาเซียนควรช่วยกันหยุดยั้งความพยายามดังกล่าว ทั้งนี้ฟิลิปปินส์และเวียดนามมีแผนจะลงนามความตกลงหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างกัน ความตก ลงนี้จะส่งผลให้ทั้งสองประเทศมีความร่วมมือด้านการฝึกซ้อมทางเรือ และการศึกษาวิจัยด้าน วิทยาศาสตร์ในทะเลจีนใต้ร่วมกัน โดยทั้งสองประเทศยืนยันความมุ่งมั่นในการแก้ไขข้อพิพาทในทะเล จีนใต้โดยสันติวิธี หากมีการลงนามในความตกลงดังกล่าว จะทำให้ฟิลิปปินส์และเวียดนามเป็นสอง ประเทศแรกในกลุ่มประเทศคู่พิพาททะเลจีนใต้กับจีน ที่มีความตกลงร่วมกันในลักษณะดังกล่าว

เมษายน พ.ศ.2558 จีน เวียดนาม ได้แลกเปลี่ยนทัศนะเกี่ยวกับข้อพิพาททางทะเลเพื่อ อำนวยไวซึ่งสันติภาพและความมั่นคงในเขตภูมิภาค และตกลงกันได้ว่า จะใช้กลไกการเจรจาปัญหา ชายแดนระหว่างจีนกับเวียดนาม ยึดมั่นมิตรภาพในการหารือ และเจรจาเป็นหลักการเบื้องต้นและ สิ้นสุดการแก้ปัญหาซึ่งทั้งสองประเทศต้องยอมรับ ทั้งนี้ จีนกับเวียดนามมั่นใจในแนวทางการแก้ปัญหาไม่ ส่งผลกระทบต่อจุดยืนของทั้งสองประเทศ และยังได้หาทางหารือเรื่องการพัฒนาประเทศร่วมกันด้วย รวมถึง เวียดนาม แถลงยืนยันถึงกรรมสิทธิ์ของเวียดนามเหนือหมู่เกาะสแปรตลีและหมู่เกาะพาราเซล โดยระบุว่า เวียดนามขอประท้วงการกระทำใดๆ ของต่างชาติบริเวณหมู่เกาะทั้งสองโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งเป็นการละเมิดอธิปไตยของเวียดนามอย่างรุนแรง และขอให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ปฏิบัติตามแนว ปฏิบัติของภาคีในทะเลจีนใต้ (DoC) เพื่อรักษาเสถียรภาพของภูมิภาค

เมษายน พ.ศ.2558 มีการฝึกซ้อมประจำปี 2558 ระหว่างทหารสหรัฐอเมริกา (6,500 นาย) กับฟิลิปปินส์ (5,000 นาย) และมีกำลังทหารออสเตรเลียเข้าร่วมการฝึกด้วย การฝึกครั้งนี้ได้มี เป้าหมายโดยตรงที่ประเทศใด ซึ่งทำให้เข้าใจได้ว่า ฟิลิปปินส์กับสหรัฐอเมริกา ประสงค์จะใช้การฝึก ครั้งนี้ส่งสัญญาณเตือนจีนให้ยุติการรุกล้ำอ้างสิทธิเหนือดินแดนในทะเลจีนใต้ โดยเฉพาะการถมทะเล สร้างเกาะตามแนวปะการังและสันดอนหลายแห่งในทะเลจีนใต้ ต่อมา สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ได้มีการพบหารือ 3 ฝ่าย ที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา ย้ำท่าทีของทั้ง 3 ประเทศ คือ 1) ไม่ควรมี ประเทศใดดำเนินการตามลำพังแต่เพียงฝ่ายเดียว 2) การอ้างสิทธิเหนือดินแดนในทะเลจีนใต้และทะเลจีน ตอ. ควรเป็นไปอย่างสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ และ 3) ประเทศทั้งสามยินดีต่อการพัฒนา เศรษฐกิจของจีน แต่ในฐานะประเทศมหาอำนาจ จีนควรยึดมั่นต่อหลักกฎหมายระหว่างประเทศ และร่วม รับผิดชอบต่อประเด็นที่เป็นความกังวลของประเทศในภูมิภาค ทั้งนี้ รมว.กต.สหรัฐอเมริกาได้ย้ำเตือน ว่า การถมทะเลเพื่อสร้างสิ่งปลูกสร้างในดินแดนที่เป็นข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ อาจทำให้เกิดผลกระทบ

ตามมาในเรื่องของเสถียรภาพในภูมิภาคและความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้มีข่าวว่า กท. สหรัฐอเมริกา กำลังพิจารณาตัดสินใจว่า จะส่ง บ.ทหารและเรือรบไปเพื่อรักษาเสรีภาพรอบๆ ดินแดนพิพาทในทะเลจีนใต้ ที่จีนถมทะเลขยายพื้นที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในขณะที่ กต.จีนได้ตอบโต้ โดยกล่าวว่า จีนรู้สึกกังวลอย่างยิ่ง และต้องการคำชี้แจงเรื่องดังกล่าวจากสหรัฐอเมริกา

เมษายน พ.ศ.2558 นายเหิงยงฟู่รองเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามเยือนจีนโดย นายสี จิ้นผิงในฐานะเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้ให้การต้อนรับและหารือร่วมกันที่จะร่วมมือแก้ไขข้อขัดแย้งในทะเลจีนใต้และด้านอื่นๆ ต่อมาในเดือนพฤศจิกายน 2558 นายสีจิ้นผิง ปธน.นำคณะเยือนเวียดนามอย่างเป็นทางการและพบกับ นายเจิ่นเต๋นซาง ปธน.แห่งเวียดนามต่อการหารือกับ นายเหิงยงเต๋นสูง นรม.โดยนายสีได้มีข้อเสนอในการพัฒนาความสัมพันธ์รวม 7 ประการรวมทั้งการจัดการกับปัญหาทะเลจีนใต้ ทั้งนี้ จีนยินดีจะให้ประเทศต่างๆ ใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวกของจีนในทะเลจีนใต้ รวมทั้งสหรัฐอเมริกา ใช้ประโยชน์สิ่งอำนวยความสะดวกที่จีนปลูกสร้างขึ้นในทะเลจีนใต้สำหรับกิจการพลเรือน เช่น การค้นหาและกู้ชีพ การพยากรณ์อากาศ และการบังคับใช้ข้อบังคับระหว่างประเทศเพื่อรักษาความปลอดภัยทางทะเล หากสถานการณ์เหมาะสม พร้อมยืนยันว่า สิ่งปลูกสร้างของจีนไม่กระทบต่อเสรีภาพการเดินเรือและการใช้่านฟ้า ขณะที่ กท. สหรัฐอเมริกา ออกถ้อยแถลงปฏิเสธท่าทีของ กท. จีน โดยระบุว่า จีนควรสร้างเสรีภาพและเสถียรภาพ ในทะเลจีนใต้ด้วยการยุติการปลูกสร้างในบริเวณดังกล่าว และใช้กรอบการเจรจาพหุภาคี เช่น การปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และช่วยเหลือด้านภัยพิบัติในกรอบอาเซียน จีนและเวียดนามต่างถมทะเลเพื่ออ้างกรรมสิทธิ์พื้นที่พิพาทในทะเลจีนใต้ โดยจีนดำเนินการดังกล่าวไปแล้วประมาณ 500 เอเคอร์ (ประมาณ 1,200 ไร่) นับแต่ต้นปี พ.ศ.2557 โดยเชื่อว่า จีนกำลังพยายามอ้างกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่ในทะเลจีนใต้ ด้วยการเข้าไปก่อสร้างโครงการด้านการทหาร ขณะที่เวียดนามดำเนินการถมทะเลเพิ่มอีกประมาณ 21 เอเคอร์ (ประมาณ 53 ไร่) ในพื้นที่ที่เวียดนามอ้างกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ โดยอาจเป็นโครงการก่อสร้างด้านการทหารเช่นกัน ทั้งนี้จีนอ้างกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่เกือบทั้งหมดในทะเลจีนใต้ ทำให้เกิดปัญหา การอ้างกรรมสิทธิ์ทับซ้อนกับประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ ซึ่งกล่าวหาว่า จีนเข้าครอบครองพื้นที่อย่างผิดกฎหมายโดยอาจมีจุดประสงค์ด้านการทหาร แต่จีนอ้างว่า โครงการดังกล่าวถูกต้องตามกฎหมาย และเป็นสิ่งที่จำเป็นในการปกป้องอธิปไตยของจีน อีกทั้งฟิลิปปินส์อ้างกรรมสิทธิ์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยในปี 2559 จะให้บริการเรือข้ามฟากจากเกาะปาลาวันที่อยู่ใกล้ๆ กัน ห่างออกไปประมาณ 160 กม. อนึ่ง เกาะปาลาสา มีประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 100 คน และกองทหารเล็กๆ ประจำการอยู่ ในขณะนี้ยังไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว

พฤษภาคม พ.ศ.2558 สหรัฐอเมริกาทำการลาดตระเวนทั้งทางทะเลและทางอากาศในเขตน่านน้ำสากล บริเวณที่จีนอ้างการครอบครองในทะเลจีนใต้ ซึ่งสหรัฐอเมริกา เห็นว่า การกระทำดังกล่าวมีความเหมาะสม ท่าทีดังกล่าวมีขึ้นหลังจากจีนมีปฏิบัติการแข่งกร้าวต่อการลาดตระเวนทางอากาศของสหรัฐอเมริกาเหนือหมู่เกาะในทะเลจีนใต้ ซึ่งจีนกำลังถมทะเลเพื่อก่อสร้างเกาะรอบๆ แนวปะการังที่เป็นข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญกังวลว่า การตอบโต้ระหว่างสหรัฐอเมริกา กับจีนจะนำไปสู่การเผชิญหน้าทางทหารระหว่างกัน

พฤษภาคม พ.ศ.2558 มีการเรียกร้องให้ประเทศในภูมิภาคยุติการถมทะเลและก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างใดๆ ในทะเลจีนใต้ ทั้งนี้ การที่จีนเร่งขยายอาณาเขตการอ้างกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ในช่วงปีที่ผ่านมา สร้างความกังวลให้แก่ประเทศในภูมิภาครวมทั้งสหรัฐอเมริกาอย่างมากว่า จีนอาจเตรียมความพร้อมเพื่อประกาศเขตพิสุจน์ฝ่ายป้องกันภัยทางอากาศ (ADIZ) แห่งใหม่ ที่ครอบคลุมน่านฟ้าในทะเลจีนใต้ ซึ่งจีนปฏิเสธข้อเรียกร้องของสหรัฐ ที่ให้ยุติการสร้างสิ่งปลูกสร้างในทะเลจีนใต้ สหรัฐอเมริกาเตือนจีนกรณีร่างข้อเสนอประกาศเขต ADIZ แห่งใหม่ในบริเวณทะเลจีนใต้ รวมถึงการเรียกร้องให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องแก้ไขปัญหาพิพาทในทะเลจีนใต้อย่างสันติด้วยการเจรจาบนพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ รวมทั้งหลีกเลี่ยงการดำเนินการใดๆ ที่จะเป็นการยั่วยุ หรือส่งผลกระทบต่อความขัดแย้งในทะเลจีนใต้รุนแรงขึ้น ทั้งนี้ สถานการณ์ในทะเลจีนใต้ตึงเครียดขึ้นอีกครั้งหลังจากสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นเข้ามามีบทบาทร่วมกับประเทศพันธมิตรในภูมิภาคมากขึ้น เพื่อตอบโต้จีนที่รุกล้ำสร้างเกาะเทียมในทะเลจีนใต้

พฤษภาคม พ.ศ.2558 กระทรวงพาณิชย์ของไทยเปิดเผยว่า ฮ่องกงได้สั่งซื้อข้าวไทยในไตรมาสแรก จำนวน 49,900 ตัน เท่ากับ 62.2% ของจำนวนที่ฮ่องกงนำเข้าทั้งหมด 80,400 ตัน ทั้งนี้ ปีก่อนนำเข้าจากไทยในไตรมาสแรกเพียง 33,500 ตันเท่านั้น

พฤษภาคม พ.ศ.2558 บริษัทอินฟินิตัส (ประเทศจีน) ซึ่งเป็นบริษัทขายตรงของจีนได้ให้รางวัลพนักงานจำนวน 12,700 คนมาเที่ยวไทย โดยทยอยมาเป็นชุดๆ ละ 2-3 พันคน คาดว่าจะนำรายได้ ให้ไทยประมาณ 600 ล้านบาท

พฤษภาคม พ.ศ.2558 สายการบิน Spring Airlines ของจีนได้เปิดเผยเส้นทางการบินใหม่ 3 เส้นทางคือ นาน-เฉิงตู กรุงเทพฯ-หนานชาน และ กรุงเทพฯ-สี่เฉียวจง เป็นครั้งแรก

พฤษภาคม พ.ศ.2558 นายหยางจิง เจ้าหน้าที่ระดับสูงในสำนักนายกรัฐมนตรีของจีนได้เข้าเยี่ยมชมการระ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา โดยได้หารือเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างกัน อาทิ การสร้างเส้นทางรถไฟ โครงการ “หนึ่งเขต หนึ่งเส้นทาง” ของจีน เป็นต้น

พฤษภาคม พ.ศ.2558 นักมวยไทย 14 คนได้ขึ้นแสดงการชกมวยไทยร่วมกับนักมวยจีน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ในงานแสดงการต่อสู้มวยไทยและมวยจีนในโอกาสครบรอบ 40 ปี การสถาปนาความสัมพันธ์ไทย-จีนที่เมืองตูเจียงเยียน มณฑลช้อฉวน

มิถุนายน พ.ศ.2558 นางอองซานซูจี ผู้นำพรรคฝ่ายค้านของเมียนมาไปเยือนจีนตามคำเชิญของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ได้เข้าเยี่ยมชมการระประธานาธิบดีและผู้นำคนอื่นๆ

มิถุนายน พ.ศ.2558 สมาคมจีน-ไทย สมาคมจีนแต่จีว และสถานเอกอัครราชทูตจีนประจำไทยร่วมกันจัดงานฉลองเนื่องในโอกาสครบรอบ 40 ปี การสถาปนาความสัมพันธ์ไทย-จีน โดยจัดขึ้นที่เมืองทองธานี

มิถุนายน พ.ศ.2558 กต.จีน แถลงว่า โครงการถมทะเลของจีนตามแนวปะการังบางแห่งในทะเลจีนใต้เสร็จสิ้นแล้วเมื่อเร็วๆ นี้ แต่ไม่ได้ระบุว่า เป็นบริเวณใด โดยระบุเพียงว่า การก่อสร้างส่วนใหญ่เพื่อช่วยอำนวยความสะดวก ทั้งในเรื่องการค้นหา คุ้มภัย ป้องกันและลดภัยพิบัติ การวิจัยทางทะเล สังเกตการณ์สภาพอากาศ คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยในการเดินเรือ บริการประมง ฯลฯ สื่อมวลชนต่างประเทศคาดว่า โครงการดังกล่าว จะเพิ่มปัญหาความขัดแย้งระหว่างจีนกับประเทศที่อ้างกรรมสิทธิ์เหนือหมู่เกาะในทะเลจีนใต้ เช่น ฟิลิปปินส์ เวียดนาม มาเลเซีย ไต้หวัน และ

บรูไน รวมถึงกล่าวว่าข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ ไม่มีประเด็นใดเกี่ยวข้องกับญี่ปุ่น และจีนไม่เกรงกลัวที่ญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกาวิจารณ์จีน เนื่องจากมิใช่ประเทศ ผู้กล่าวอ้างกรรมสิทธิ์ ปัจจุบัน ความสัมพันธ์ระหว่างจีน-ญี่ปุ่น ดีขึ้นกว่า ปี พ.ศ.2557

กรกฎาคม พ.ศ.2558 มีพิธีเปิด บ.ผลิตยางรถยนต์ จงเซอ ที่นิคมอุตสาหกรรม จ.ระยอง ซึ่งเป็นการลงทุนจาก บ.ยางรถยนต์ที่ใหญ่ที่สุด ของจีนด้วยมูลค่าการลงทุน 1,000 ล้านบาท บนพื้นที่ 840 เอเคอร์ และจะเพิ่มทุนเป็น 3,000 ล้านบาท เพื่อขยายตลาด ไปยังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศตะวันตกด้วย ทั้งนี้กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศของไทยได้จัดงานเจรจา ซื้อขายไม้ยางพาราไทยที่เชียงใหม่ ซึ่งจีนได้ซื้อไม้พาราไทยเมื่อ ปี พ.ศ.2557 เป็นมูลค่าถึง 1,200 ล้านบาทหรือสหรัฐอเมริกา

กรกฎาคม พ.ศ.2558 - พล.อ.อ.ประจัน จันตอง รมว.คมนาคมได้ให้สัมภาษณ์ว่า การร่วมทุนกับจีนสร้างทางรถไฟสายหนองคาย-นครราชสีมา-สระบุรี-มาบตาพุด และ สระบุรี-กรุงเทพฯ นั้น คาดว่าจะหารือการก่อสร้างรูปแบบ EPC ได้ในเดือนสิงหาคมนี้ โดยจีนออกทุน 30% และไทย 70% ความเร็ว 250 กม.ต่อชม. แต่ถาเปน 180 กม.ต่อชม. ก็จะมีมูลค่าต่ำกว่านี้ โดยจีนจะก่อสร้างส่วนที่ต้องผ่านเขตภูเขาซึ่งต้องใช้เทคโนโลยีระดับสูง

กรกฎาคม พ.ศ.2558 มีข่าวจากกระทรวงอุตสาหกรรมว่ามีบริษัทผลิตยางรถยนต์ของจีน 8 บริษัท แสดงความสนใจจะมาตั้งโรงงานในไทย และขณะนี้มี 3 บริษัทที่ได้รับอนุมัติแล้ว รวมเงินลงทุน 269 ล้านบาท โดย จะผลิตยางรถยนต์ปละ 2.2 ลานเสน

กรกฎาคม พ.ศ.2558 นายณรงค์ชัย อัครเศรณี รมว.กต.พลังงาน ให้สัมภาษณ์ว่า ไทย-จีน-เมียนมาร์ จะรวมลงทุนสร้างสถานีไฟฟ้าพลังน้ำบนแม่น้ำสาละวินที่ Mong Tong โดยไทย-จีนลงทุนฝ่ายละ 40% และเมียนมาร์ 20% ไขเวลาก่อสร้าง 5 ปี สงกระแสไฟฟ้าได้ 7,000 เมกะวัตต์ และส่งให้ไทยสวนหนึ่ง

กรกฎาคม พ.ศ.2558 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เปิดเผยว่า จีนส่งออกผลไม้ผ่านด่านเชียงของในปี พ.ศ.2556 เป็นน้ำหนัก 1.66 แสนตัน มูลค่ากว่า 700 ล้านบาท และไทยส่งออกผลไม้ไปจีน 1.11 แสนตัน มูลค่ากว่า 400 ล้านบาท โดยใช้เส้นทาง R3A จีนได้พยายามเข้าเป็นประเทศคู่เจรจาแรกๆที่เสนอให้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีกับอาเซียน (ASEAN-China FTA: ACFTA) เพื่อทำให้เกิดการอำนวยความสะดวกด้านการค้า การลงทุน และการบริการระหว่างกันให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจีนได้ก้าวขึ้นมาเป็นประเทศคู่ค้าอันดับ 1 ของอาเซียน ในขณะที่อาเซียนเป็นคู่ค้าอันดับ 3 ของจีน รองจากสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกา จีนประสงค์ที่จะส่งเสริมให้นครหนานหนิงเป็นประตูการค้ากับอาเซียน จีนเป็นประเทศคู่เจรจาแรกของอาเซียนที่ภาคยานุวัติสนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือในเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้(TAC)โดยจีน ให้ความสำคัญต่อการพัฒนา ความสัมพันธ์กับอาเซียนโดยยึดหลัก 3 ประการ ได้แก่ (1) การพัฒนาความสัมพันธ์ฉันมิตรและให้ความสำคัญ กับอาเซียนในลำดับต้นของการดำเนินนโยบายการต่างประเทศของจีน (2) การพัฒนาความเป็นหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์ระหว่างอาเซียนกับจีนให้รอบด้านและลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น (3) การแก้ไขข้อพิพาทในทะเลจีนใต้กับประเทศสมาชิกอาเซียน บางประเทศผ่านการเจรจาหารือที่เป็นมิตรต่อกันผ่านการพูดคุยที่เสมอภาค และมีความร่วมมือที่เอื้อประโยชน์ซึ่งกัน และกันต่อปัญหาข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ อาเซียน-จีนมีกลไก ASEAN-China Joint Working Group on the Implementation of the Declaration on the

Conduct of Parties in the South China Sea (JWG on DOC) และ ASEAN-China Senior Officials' Meeting on the Implementation of the Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea (SOM on DOC) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและเสริมสร้าง ความไว้วางใจเพื่อยับยั้งมิให้ความขัดแย้งขยายตัวและสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการแก้ไขปัญหา โดยสันติวิธี ทั้งนี้ ทั้งสองฝ่ายสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามปฏิญญาว่าด้วยการปฏิบัติของภาคีฝ่ายต่าง ๆ ในทะเลจีนใต้ (DOC) อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ และเร่งรัดการเจรจาจัดทำประมวลการปฏิบัติในทะเลจีนใต้ (Code of Conduct: COC) ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

สิงหาคม พ.ศ.2558 กระทรวงพาณิชย์ของจีนได้ประกาศจะจัดส่งความช่วยเหลือด้าน สิ่งของไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเมียนมามูลค่า 10 ล้านหยวน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรือที่จะใช้ขนส่ง สิ่งของและประชาชนในเขตอุทกภัย

พฤศจิกายน พ.ศ.2558 คณะรัฐมนตรี ได้เห็นชอบกรอบความร่วมมือลงทุนสร้างรถไฟ ไทย-จีน เส้นทางหนองคาย-โคราช-แก่งคอย-ท่าเรือมาตาพุด ซึ่งคาดว่าจะสร้างได้ในเดือนพฤษภาคม 2559 ต่อมามีการประชุมเรื่องนี้ในเดือนธันวาคม 2558 โดยมี นายออมสิน ชีวะพุกษ์ รมช.คมนาคม และนายหวงหมิน รองประธาน บ.รถไฟจีนเป็นหัวหน้าแต่ละฝ่าย หลังจากนั้น ได้มีการจัดส่งพนักงาน รถไฟไทยจำนวน 31 คนไปฝึกอบรมด้านการบริหารรถไฟและเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่นครอู่ฮั่นเป็นเวลา 3 วัน เพื่อรองรับการสร้างทางรถไฟไทย-จีนที่จะสร้างขึ้นในปี 59

พฤศจิกายน พ.ศ.2558 มีพิธีลงนามข้อตกลงการสร้างทางรถไฟจากชายแดนจีนถึงเวียงจันทน์ความยาว 418 กม. ความเร็ว 160 กม.ชม. มูลค่า 40,000 ล้านหยวน โดยจีนถือหุ้น 70% ต่อ 30% คาดว่าจะเสร็จใช้งานได้ในปี 2563 ทั้งนี้ มีรองรม.สมสะอาด และนายสวีเซ่าสื่อ ประธาน คณะกก.ปฏิรูปแห่งชาติจีนร่วมลงนาม

ธันวาคม พ.ศ.2558 ขบวนการอาวรณ์รถยนต์มิตรภาพไทย-จีน 2015 เดินทางมาจากซี นเจียงผ่านกานซู่ ซานซี เสฉวน และยูนนานมาถึงกทม.และมีพิธีต้อนรับที่ศูนย์วัฒนธรรมจีน โดยมี นายวิษณุ เครืองาน รองรม.และออท.จีนประจำไทยต้อนรับร่วมกับแขกกว่า 200 คน

ปี พ.ศ. 2559

มกราคม พ.ศ.2559 กต.จีน แกลงกรณี กต.เวียดนามแกลงคัดค้านการที่จีนทำการ ทดสอบการบินที่สนามบินแห่งใหม่บนเกาะหนานซาในทะเลจีนใต้ว่า สนามบินหยงชูเจียวบนเกาะ หนานซาเพิ่งก่อสร้างเสร็จ จำเป็นต้องทำการทดสอบการบินรวมทั้งระบบต่างๆ ว่า เป็นไปตาม มาตรฐานการบินสากลหรือไม่ อีกทั้งเป็นการดำเนินการภายใต้อธิปไตยของจีน จีนจะไม่ยอมรับข้อ กล่าวหาซึ่งปราศจากความจริงของเวียดนาม โดยจีนหวังว่า เวียดนามและจีนจะสามารถดำเนินการ อย่างสอดคล้องกันเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ทวิภาคีที่กำลังพัฒนาไปด้วยดีและมีเสถียรภาพอย่าง ยั่งยืน ทั้งนี้สถาบัน Center for Strategic and International Studies (CSIS) ของสหรัฐอเมริกาที่ ศึกษาวิจัยด้านความมั่นคงได้เผยแพร่รายงานคาดการณ์ว่า ในปี พ.ศ.2573 ทะเลจีนใต้ จะกลายเป็นของ จีนโดยสมบูรณ์ โดยเปรียบเสมือนทะเลสาบของจีน เช่นเดียวกับที่สหรัฐอเมริกา ครอบครองทะเล แคริบเบียน

และอ่าวเม็กซิโก นอกจากนี้ จีนจะประจำการเรือบรรทุกเครื่องบินในทะเลจีนใต้เพิ่มขึ้นกว่าปัจจุบันหลายเท่าตัว เพื่อแสดงแสนยานุภาพทางทะเลของจีนในภูมิภาค

มกราคม พ.ศ.2559 กต.เวียดนาม แถลงว่า การที่จีนทดสอบการนำ บ.ลงจอดบริเวณลานบินที่จีนสร้างขึ้นบนแนวปะการังในหมู่เกาะสแปรตลี ในส่วนที่เวียดนามอ้างกรรมสิทธิ์ เป็นการละเมิดอำนาจอธิปไตยของเวียดนาม และส่งผลกระทบต่อข้อตกลงเสริมสร้างความไว้วางใจระหว่างกัน ทั้งนี้ กต.เวียดนามได้ยื่นหนังสือประท้วงต่อ สอท.จีน/ฮานอย และขอไม่ให้จีนดำเนินการลักษณะนี้อีก โดยเวียดนามในองค์กรวิจัยอวกาศอินเดีย (Indian Space Research Organisation-ISRO) ตั้งสถานีดาวเทียมชั่วคราวที่นครไฮจิมีนห์ เวียดนามเพื่อดักจับข้อมูล ตรวจสอบ และส่งข้อมูลระยะไกล ขณะที่นักวิชาการจีนวิจารณ์ว่า ดาวเทียมดังกล่าว จะกระตุ้นให้เกิดความขัดแย้งในทะเลจีนใต้มากขึ้น แม้ว่าอินเดีย จะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในปัญหาข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ แต่อินเดียต้องการเข้ามามีบทบาทและช่วยเหลือ ประเทศในเอเชีย ตอ./ต. ในปัญหาทะเลจีนใต้ เพื่อคานอำนาจกับจีน กต.เวียดนาม เตือนว่า การที่จีนเคลื่อนย้ายอุปกรณ์การขุดเจาะน้ำมันเข้าไปในพื้นที่ขัดแย้งในทะเลจีนใต้ จะทำให้เกิดความขัดแย้งเช่นเดียวกับปี พ.ศ.2557 และต้องการให้จีนยุติการขุดเจาะน้ำมันและเคลื่อนย้ายอุปกรณ์การขุดเจาะน้ำมันออกจากพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งเป็นพื้นที่ทับซ้อนระหว่างจีน กต.เวียดนาม แสดงความกังวลต่อกรณีจีนเคลื่อนย้ายแท่นขุดเจาะน้ำมัน Haiyang Shiyu (HYSY 981) ไปยังน่านน้ำซึ่งเป็นกรณีพิพาทในทะเลจีนใต้ โดยระบุว่า อาจเป็นประเด็นให้เกิดความขัดแย้งเหมือนเช่นเมื่อปี พ.ศ.2557 ที่เกิดกระแสต่อต้านจีนรุนแรง จนเป็นเหตุให้มีการบุกเผาโรงงานและธุรกิจของชาวจีนในเวียดนาม ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตและกระทบต่อความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศ ทั้งนี้ ได้เรียกร้องให้จีนยุติการดำเนินการดังกล่าว และเคลื่อนย้ายแท่นขุดเจาะน้ำมันออกจากพื้นที่พิพาทโดยเร็ว อยากรักดี กต.จีนได้แถลงตอบโต้ โดยยืนยันว่า การดำเนินการดังกล่าว อยู่ภายในพื้นที่อธิปไตยของจีน ไม่ใช่บริเวณน่านน้ำที่เป็นกรณีพิพาทตามที่เวียดนามกล่าวอ้าง

มกราคม พ.ศ.2559 ฟิลิปปินส์ กล่าวเรียกร้องให้สมาชิกอาเซียนกดดันจีนให้เร่งเจรจาจัดทำแนวปฏิบัติ (Code of Conduct-COC) ในทะเลจีนใต้ รวมทั้งยุติการก่อสร้างต่างๆ ในบริเวณดังกล่าว เพื่อลดสถานการณ์ตึงเครียดในภูมิภาค หลังจากที่จีนดำเนินการทดสอบการขึ้น-ลงของ บ.พาณิชย์ ที่สนามบิน บนเกาะเทียม Fiery Cross Reef บริเวณหมู่เกาะสแปรตลีในทะเลจีนใต้ ฟิลิปปินส์วางแผนจะติดตั้งระบบดาวเทียมเพื่อติดตามความเคลื่อนไหวของเที่ยวบินพาณิชย์ที่บินเหนือบริเวณทะเลจีนใต้ ที่เป็นเขตข้อพิพาทเรื่องดินแดน หลังจากที่จีนนำเครื่องบินพาณิชย์ไปลงที่แนวหินปะการัง

มกราคม พ.ศ.2559 รอง นรม./รมว.กต.กัมพูชา กล่าวกับ รมว.กต.สหรัฐอเมริกา ว่า จุดยืนของกัมพูชาต่อข้อพิพาทเรื่องทะเลจีนใต้ ยังคงไม่เปลี่ยนแปลง โดยเชื่อว่า ประเทศที่อ้างสิทธิทับซ้อนในทะเลจีนใต้ ควรหาทางเจรจากันในระดับทวิภาคีและไม่ต้องให้อาเซียนเข้าไปเกี่ยวข้อง อีกทั้งระบุว่า กัมพูชาไม่ใช่ศาลที่จะตัดสินว่าเกาะใดเป็นของประเทศใด

มกราคม พ.ศ.2559 กต.สหรัฐอเมริกา กล่าวว่า รอง นรม./รมว.กต.เวียดนาม ได้แสดงความห่วงกังวลร่วมกันต่อสถานการณ์ในทะเลจีนใต้ที่ตึงเครียดขึ้น หลังจีนทดสอบการขึ้น-ลงของ บ.พาณิชย์ ที่สนามบินแห่งใหม่ ในทะเลจีนใต้ เนื่องจากแสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ที่แท้จริงของจีน ที่ต้องการจะส่งกำลังทหารและอาวุธยุทโธปกรณ์เข้าประจำการบนเกาะเทียมในทะเลจีนใต้ รอง นรม./

รวม.กต.กัมพูชา ตำหนิประเทศมหาอำนาจที่เข้ามาแทรกแซง และทำให้สถานการณ์ในทะเลจีนใต้ตึงเครียดขึ้น เฉพาะอย่างยิ่งปฏิบัติการรักษาเสรีภาพในการเดินเรือ (Freedom of Navigation Operation : FONOP) ของสหรัฐอเมริกา บริเวณน่านน้ำในทะเลจีนใต้ รวม.กท.สหรัฐอเมริกา กล่าวว่ สหรัฐอเมริกา ไม่ต้องการขัดแย้งกับจีนกรณีทะเลจีนใต้ รวมถึงกดดันประเทศในภูมิภาคให้เลือกข้างระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีน แต่ระบุว่า ความเคลื่อนไหวต่างๆ ของจีนในทะเลจีนใต้ ส่งผลให้จีนมีความโดดเด่นมากขึ้น และผลักดันให้ประเทศในภูมิภาคหันมากระชับความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะด้านความมั่นคง ความเคลื่อนไหวของจีน เฉพาะอย่างยิ่งการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างบนเกาะเทียมในทะเลจีนใต้ จะยิ่งส่งผลให้สถานการณ์ในทะเลจีนใต้ตึงเครียดขึ้น สถานการณ์ในทะเลจีนใต้มีแนวโน้มที่จะคุกรุ่นขึ้นอีกครั้ง จากกรณีที่สหรัฐอเมริกาเริ่มปฏิบัติการรักษาเสรีภาพในการเดินเรือ (Freedom of Navigation Operation - FONOP) ในทะเลจีนใต้อีกครั้ง (หลังปฏิบัติการครั้งแรกเมื่อตุลาคม พ.ศ.2558) โดยเรือพิฆาต USS Curtis Wilbur (DDG 54) ได้ลาดตระเวนในบริเวณน่านน้ำในระยะ 12 ไมล์ทะเล ใกล้เกาะ Triton ในหมู่เกาะพาราเซล ทะเลจีนใต้ (ซึ่งจีน เวียดนาม และไต้หวัน อ้างกรรมสิทธิ) โดยโฆษก กท.สหรัฐอเมริกา ระบุว่า ปฏิบัติการดังกล่าว ของสหรัฐอเมริกา เป็นไปภายใต้หลักกฎหมายระหว่างประเทศ และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (United Nations Convention on the Law Of the Sea - UNCLOS) ปี พ.ศ. 2525 เพื่อเน้นย้ำถึงสิทธิและเสรีภาพของทุกประเทศในการเดินเรือและการบินเหนือน่านน้ำและน่านฟ้าในทะเลจีนใต้ สหรัฐอเมริกา จะยังคงเดินหน้าปฏิบัติการรักษาเสรีภาพในการเดินเรือ (Freedom of Navigation Operation - FONOP) ในทะเลจีนใต้ต่อไป โดยจะเพิ่มทั้งจำนวนครั้งและขยายพื้นที่ ในการลาดตระเวนให้ครอบคลุมมากขึ้น แต่ยังไม่ระบุถึงรายละเอียดในการดำเนินการ รมช.กท.บรูไน หรือกับ รองประธานาธิบดีอินเดีย เพื่อจัดทำแนวปฏิบัติในทะเลจีนใต้ (Code of Conduct - COC) ทั้งนี้ อินเดียสนับสนุนให้อาเซียนใช้แนวทางการเจรจาแก้ไขข้อพิพาทในทะเลจีนใต้กับจีน กต.ญี่ปุ่น เข้ามาเกี่ยวพันกับปัญหาขัดแย้งในทะเลจีนใต้มากขึ้น เนื่องจากการรุกคืบของจีนในทะเลจีนใต้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของญี่ปุ่น โดยเฉพาะเสรีภาพในการเดินเรือ ก่อนหน้านี้ ญี่ปุ่นได้กระชับความร่วมมือทางการทหารกับฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นคู่พิพาทจีน กรณีทะเลจีนใต้ โดยฟิลิปปินส์จะขอเข้าบ.ของญี่ปุ่น เพื่อใช้ลาดตระเวนในบริเวณดังกล่าว

มีนาคม พ.ศ.2559 อินโดนีเซียแถลงเรียกร้องกองเรือจีนอย่าล่งล้ำเขตน่านน้ำ หลังจากเมื่อไม่กี่วันก่อนได้ประท้วงไปยังจีนจากการที่เรือหน่วยยามฝั่งจีนละเมิดอธิปไตยทั้งนี้อินโดนีเซียไม่ได้อยู่ร่วมกลุ่มที่ขัดแย้งกับจีนในการแย่งสิทธิครอบครองน่านน้ำในทะเลจีนใต้ และยืนยันว่าเป็นคนกลางในการเจรจาไกล่เกลี่ยที่ยุติธรรมในความขัดแย้งระหว่างจีนกับฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และบรูไน อย่างไรก็ตามจากเหตุการณ์กรณีเรือลาดตระเวนอินโดนีเซีย กับเรือหน่วยยามฝั่งจีนและเรือประมงเม็กซิโกหน้ากันที่เขตน่านน้ำ ทำให้อินโดนีเซียประกาศว่าเป็นน่านน้ำของอินโดนีเซียและไม่พอใจอย่างยิ่ง ส่งผลต่อความสงสัยในการทำหน้าที่ส่งเสริมสันติภาพในภูมิภาคของอินโดนีเซีย อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงของรัฐบาลอินโดนีเซียกล่าวว่า อินโดนีเซียยังคงความสัมพันธ์อันดีกับจีน แต่ต้องไม่ละเมิดต่ออธิปไตยของอินโดนีเซีย

มีนาคม พ.ศ.2559 รวม.ความมั่นคงแห่งชาติมาเลเซีย แถลงว่ เรือขึ้นทะเบียนในจีน ประมาณ 100 ลำ ล่งล้ำเข่าน่านน้ำมาเลเซีย บริเวณทะเลจีนใต้ ขณะที่ สำนักงานคุ้มกันทางทะเล

และกองทัพเรือมาเลเซีย ได้ส่งกำลังเข้าไปยังพื้นที่เพื่อตรวจสอบสถานการณ์ เจ้าหน้าที่มาเลเซียกล่าวว่า จะดำเนินการทางกฎหมาย หากพบว่ากองเรือของจีนล่องลำเข้ามาในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของมาเลเซีย ทั้งนี้ จีนอ้างอาณาเขตในน่านน้ำส่วนใหญ่ของทะเลจีนใต้ซึ่งประเทศเพื่อนบ้าน เช่น บรูไน มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ไต้หวัน และเวียดนามต่างอ้างสิทธิครอบครองเช่นกัน

เมษายน พ.ศ.2559 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จเยือนจีนใต้พระราชทาน วิศวกรให้รอง ปธน. นายหวางเฉาหยวนและนางจางเต๋อเจียงประธานรัฐสภาเข้าเฝ้า นอกจากนี้ ได้เสด็จไปเยี่ยมชม ม.ชิงหัวและต่อมาได้ทรงร่วมพิธีลงนามข้อตกลงระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหน่วยงานอื่นของไทยกับศูนย์วิจัยทั่วโลกเหนือ-ใต้ของจีนเพื่อร่วมมือศึกษาวิจัยด้วย

เมษายน พ.ศ.2559 นายหวางอี้ รมว.กต.จีนเยือนเมียนมาเข้าเยี่ยมคารวะนางองซานซูจีตามคำเชิญ ทั้งสองฝ่ายแสดงความเชื่อมั่นต่อความสัมพันธ์ฉันญาติและเพื่อนบ้านใกล้ชิด ตลอดจนความร่วมมือด้านต่างๆ

เมษายน พ.ศ.2559 รมว.กต.สิงคโปร์ เรียกร้องให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาทะเลจีนใต้ยุติความเคลื่อนไหวในการเสริมสร้างศักยภาพทางการทหารในทะเลจีนใต้ มีความยับยั้งชั่งใจที่จะไม่ใช้กำลังแก้ไขปัญหา หรือดำเนินการใดๆ ที่เป็นภัยคุกคามต่อสันติภาพ เสถียรภาพของภูมิภาค และส่งผลให้ปัญหาขัดแย้งบานปลาย ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อทุกฝ่าย พร้อมเน้นย้ำถึงความสำคัญในการดำเนินการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาขัดแย้งอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาบรรยากาศความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างอาเซียน-จีน โดยสิงคโปร์ในฐานะประเทศผู้ประสานงานความสัมพันธ์อาเซียน-จีน จะดำเนินการเพื่อให้มีการปฏิบัติตามปฏิญญาวาดำด้วยการปฏิบัติของภาคีในทะเลจีนใต้ (Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea - DOC) อย่างครบถ้วนและจริงจัง และเร่งผลักดันการเจรจาเพื่อจัดทำแนวปฏิบัติ (Code of Conduct - COC) ในทะเลจีนใต้ให้บรรลุผลโดยเร็ว รวมทั้งติดตามความคืบหน้าข้อเสนอในการจัดทำแนวปฏิบัติว่าด้วยขั้นตอนการติดต่อสื่อสารกรณีเรือรบในทะเลพบกันโดยไม่ได้นัดหมาย (The Code for Unplanned Encounters at Sea - CUES) เพื่อหลีกเลี่ยงการสื่อสารที่ผิดพลาดที่อาจนำไปสู่การเผชิญหน้าของเรือรบในทะเลจีนใต้ระหว่างอาเซียนกับจีน ทั้งนี้ สถานการณ์ในทะเลจีนใต้ที่ตึงเครียดจากความเคลื่อนไหวของจีน นอกจากจะส่งผลกระทบต่อบรรยากาศการสร้างควาไว้นื้อเชื่อใจระหว่างอาเซียนกับจีนแล้ว ยังทำให้ประเทศในภูมิภาคเร่งพัฒนาศักยภาพทางการทหาร เพื่อป้องกันตนเองเพิ่มขึ้น และมีโอกาสที่จะเกิดการพัฒนาไปสู่การแข่งขันสะสมอาวุธ (Arms Race) ในภูมิภาคได้

พฤษภาคม พ.ศ.2559 มีการทำข้อตกลงความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้องระหว่าง กทม. กับเซี่ยงไฮ้ที่ศาลาว่าการ กทม.ระหว่าง ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร กับ นายโจวโป รองผว.เซี่ยงไฮ้ โดยจะมีการแลกเปลี่ยนความร่วมมือในด้านต่างๆต่อไป

พฤษภาคม พ.ศ.2559 สมเด็จพระเจ้าหลานเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา เสด็จเยือนจีนเพื่อเข้าร่วมประชุมด้านกฎหมายเกี่ยวกับสตรีที่กรุงปักกิ่ง และโปรดเกล้าฯ ให้นายหลี่หยวนเฉา รองปธน.จีน เข้าเฝ้า

พฤษภาคม พ.ศ.2559 นายอภิชาติ ชินวรรโณ ปลัดกระทรวงการต่างประเทศได้เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทยเข้าร่วมการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียน-สหรัฐอเมริกา ครั้งที่ 29 (29th ASEAN - U.S. Dialogue) ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ โดยมีนาย Daniel Russel ผู้ช่วยรัฐมนตรี

ดูแลกิจการด้านเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนสหรัฐอเมริกา โดยประชุมกันในประเด็นสำคัญดังนี้ ปัญหาข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ เกาหลีเหนือ U.S.- ASEAN Connect Port State Measure Agreement (PSMA) และประเด็นอื่นๆ ในขณะที่นายกรัฐมนตรีได้เข้าร่วมการประชุมสุดยอดอาเซียน-รัสเซีย สมัยพิเศษ (ASEAN-Russia Commemorative Summit) ณ เมืองโซชี สหพันธรัฐรัสเซีย ซึ่งจัดขึ้นเพื่อเฉลิมฉลองวาระครบรอบ 20 ปี ความสัมพันธ์อาเซียน-รัสเซีย และเพื่อเป็นโอกาสให้อาเซียนและรัสเซียได้หารือและกำหนดทิศทางความร่วมมือระหว่างกัน ในภาพรวมรัสเซียมุ่งหวังที่จะมีบทบาทในการส่งเสริมความมั่นคงในภูมิภาคด้วยการสนับสนุนความเป็นแกนกลางของอาเซียน (ASEAN Centrality) และการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างกัน โดยไทยได้แสดงความพร้อมที่จะสนับสนุนความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับรัสเซียในทุกมิติบนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกันของประชาชนของทั้งสองฝ่าย รวมทั้งสนับสนุนความเชื่อมโยงทางยุทธศาสตร์ทั้งในและระหว่างภูมิภาค

มิถุนายน พ.ศ.2559 มีการทำบันทึกความจำความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้องระหว่างจ.ภูเก็ตกับมณฑลเสฉวน ทั้งนี้ จ.ภูเก็ตมีความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้องกับมณฑลไห่หนาน เมืองอิงไถในมณฑลซานตง มณฑลหนานหนิง และยังเป็นเมืองส่งเสริมปัญญาภิบาลกับเมืองเซี่ยเหอเหมินของมณฑลฝูเจี้ยนอีกด้วย

มิถุนายน พ.ศ.2559 นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ รมว.คม. แถลงข่าวภายหลังการประชุมความร่วมมือรถไฟ ไทย-จีน ครั้งที่ 11 ที่กทม.ว่า จะสร้างเส้นทางรถไฟฐานแรกความยาว 3.5 กม. ที่กลางดง จ.นครราชสีมาในเดือนกันยายน พ.ศ.2559 ทั้งนี้ เส้นทางจะยาว 250 กม. และจะออกแบบเสร็จภายในเดือนกุมภาพันธ์

มิถุนายน พ.ศ.2559 มีการเริ่มก่อสร้างอุโมงค์มิตรภาพจากชายแดนจีนไปยังลาว ความยาว 9.68 กม. ส่วนที่อยู่ในจีน 7.17 กม. และในลาว 2.57 กม. ใช้เวลาก่อสร้าง 56 เดือน ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางรถไฟความเร็วสูงจากคุนหมิงในยูนนานมายังบ่อหานในลาว ความยาว 509 กม. ความเร็วรถไฟ 160 กม./ชม.

กรกฎาคม พ.ศ.2559 นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ รมว.คมนาคมให้สัมภาษณ์ว่าจากการประชุมร่วมรถไฟความเร็วสูงไทยจีนครั้งที่ 12 แม้ว่าจะยังไม่มีตัวเลขแน่นอน แต่งบประมาณก่อสร้างจะไม่เกิน 1.78 แสนล้านบาทจากที่ฝ่ายจีนตั้งไว้ 2 แสนล้านบาท

ตุลาคม พ.ศ.2559 สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติกับโครงการสนับสนุนเงินทุนรายย่อยของกองทุนสิ่งแวดล้อมโลกร่วมกันจัดสัมมนาระหว่างประเทศว่าด้วยการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่เมืองหนานหนิง เขตปกครองตนเองชนเผ่าจ้วงกว่างซี ดร.จาง เฟิงซุนจากศูนย์วิจัยความหลากหลายทางชีวภาพสภาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมจีนกล่าวว่า จีนกับประเทศอาเซียนต่างเผชิญกับปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สองฝ่ายควรกระชับความร่วมมือในด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพเพราะจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง

ปี พ.ศ. 2560

พฤษภาคม พ.ศ.2560 ที่กรุงปักกิ่ง มีการจัดสัมมนา "ประชาคมอาเซียนกับความสัมพันธ์จีน-อาเซียน" ทั้งนี้ นายอัคร์ โมกหะตัน รองเลขาธิการอาเซียนระบุในงานว่า มีความเชื่อมั่นและปรารถนาให้อาเซียนกับจีนร่วมมือก้าวหน้าด้วยกัน และสร้างความเจริญด้วยกัน แผนพัฒนาอาเซียนปี 2025 ตรงกับ "ความฝันของจีน" ส่วนการเชื่อมถึงกันระหว่างอาเซียนก็ตรงกับโครงการ "1 แถบ 1 เส้นทาง" เช่นกัน ล้วนเป็นทางที่มุ่งสู่ความเจริญด้วยกัน ต่อมา นางฮั่ว ชุนหยิง โฆษกกระทรวงการต่างประเทศจีนแถลงที่กรุงปักกิ่งว่า ความสัมพันธ์จีน-อาเซียนในเวลานี้รักษาแนวโน้มการพัฒนาที่ดีและแข็งแกร่ง มีโอกาสพัฒนาใหม่ๆ หวังว่าด้วยการเจรจาเจ้าหน้าที่ระดับสูง จีน-อาเซียนที่จะถึงนี้ จะสร้างประชาคมจีน-อาเซียนที่มีความผูกพันมากขึ้น

พฤษภาคม พ.ศ.2560 กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาประกาศแถลงการณ์ว่า นาง Susan Thornton รักษาการผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้รับผิดชอบกิจการเอเชียตะวันออกและแปซิฟิกจะเดินทางเยือนฟิลิปปินส์และเข้าร่วมการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก การประชุมเจ้าหน้าที่ระดับสูงอาเซียนในระหว่างวันที่ 23-24 พฤษภาคม ก่อนจะเดินทางไปเยือนจีนที่กรุงปักกิ่งระหว่างวันที่ 25-26 พฤษภาคม เพื่อหารือกับจีนเกี่ยวกับปัญหาแบบทวิภาคีและปัญหาระหว่างประเทศที่สองฝ่ายต่างก็สนใจ

พฤษภาคม พ.ศ.2560 ได้มีการจัดการแข่งขันจักรยานเสือภูเขาจีน-อาเซียนที่เมืองหนานหนิง ประจำปี พ.ศ.2017 จัดขึ้นที่แหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบต้าหลงหู เมืองหนานหนิง เขตปกครองชนเผ่าจ้วงกวางสี นักกีฬาจากเวียดนาม ฟิลิปปินส์ บรูไน อินโดนีเซีย จีนแผ่นดินใหญ่ และเขตใต้หวัน รวมแล้ว 343 คนได้เข้าร่วมการแข่งขัน และการแข่งขันเรือมังกรจีน-อาเซียน ครั้งที่ 13 จัดขึ้นที่สวนหนานหนิง เมืองหนานหนิงของเขตปกครองตนเองชนเผ่าจ้วงกวางสี โดยมีทีมเรือมังกรจากไทย อินโดนีเซีย และประเทศอื่นๆ และกว่า 60 ทีมจากภาคเอกชนเข้าร่วม ตั้งแต่ปีหน้า การแข่งขันนี้จะจัดขึ้นที่แม่น้ำยงเจียง ซึ่งจะเป็นเวทีการแข่งขันที่ใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ

พฤษภาคม พ.ศ.2560 จีนกับไทยกระชับความร่วมมือในด้านภาพยนตร์และละคร มีการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์งานแสดงวัฒนธรรมละครไทยประจำปี 2017 ขึ้นที่เมืองหนานหนิง ตลอดเวลาที่ผ่านมาหลายปี จีนกับไทยมีความร่วมมือกันวันใกล้ชิดยิ่งขึ้นในด้านภาพยนตร์และละคร และพัฒนาไปสู่ด้านความร่วมมือทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศ คาดว่าจะนำไปสู่การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางด้านเศรษฐกิจการค้า และการท่องเที่ยว ที่สร้างประโยชน์มหาศาลด้วย

พฤษภาคม พ.ศ.2560 รัฐบาลจีนยินดีสนับสนุนการต่อต้านยาเสพติดของประธานาธิบดีโรดรีโก ดูเตร์เต และรัฐบาลฟิลิปปินส์ ยินดีส่งเสริมความร่วมมือกับฟิลิปปินส์ปราบยาเสพติดร่วมกัน

พฤษภาคม พ.ศ.2560 สาธารณรัฐประชาชนจีนและราชอาณาจักรกัมพูชาออกแถลงการณ์ร่วมที่กรุงปักกิ่ง แถลงการณ์ร่วมระบุว่า สองประเทศเห็นพ้องกันว่า จะกระชับการแลกเปลี่ยนและความร่วมมือด้านการทูต การป้องกันประเทศ การใช้กฎหมาย และความมั่นคงต่อไป ต่อมานายสี จิ้นผิง ประธานาธิบดีจีนได้พบกับสมเด็จจุนเซน นายกรัฐมนตรีกัมพูชาที่กรุงปักกิ่ง ทั้งนี้ นายสี จิ้นผิงได้เน้นให้สองประเทศใช้การติดต่อระหว่างผู้นำเพื่อขึ้นำการพัฒนาความสัมพันธ์ในรูปแบบทวิภาคี มีการกระชับความสัมพันธ์ การแลกเปลี่ยนแนวคิดในการบริหารประเทศ โดยต้อง

กระชับความร่วมมือไปสู่ระดับลึก ปฏิบัติตามหลักการหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง ติดตามโครงการพลังงาน และการลงทุนรายสำคัญ ต้องยกขนาดและระดับความร่วมมือในด้านเศรษฐกิจและการค้าให้สูงขึ้น กระชับความร่วมมือในด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ปราบปรามการก่อการร้ายอาชญากรรมทาง อินเทอร์เน็ต และการไล่ล่าผู้กระทำผิดที่หลบหนีไปต่างประเทศ ขยายการแลกเปลี่ยนด้านการ ท่องเที่ยว วัฒนธรรม การศึกษาและเยาวชน

พฤษภาคม พ.ศ.2560 นายสี จิ้นผิง ประธานาธิบดีจีนพบกับนายโจโก วิโดโด ประธานาธิบดีอินโดนีเซียที่เดินทางมาร่วมการประชุมความร่วมมือระหว่างประเทศ "หนึ่งแถบหนึ่ง เส้นทาง" ที่กรุงปักกิ่ง ซึ่งในปีหลังๆ นี้ จีน-อินโดนีเซียพยายามประสานแนวคิดดังกล่าวของสอง ประเทศ เพื่อลงลึกความร่วมมือในทุกด้าน ซึ่งได้ประสบความสำเร็จมาก ทำให้การพัฒนา ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศมีความหลากหลายยิ่งขึ้น และมีขอบเขตที่กว้างขวางมากขึ้น

พฤษภาคม พ.ศ.2560 นายสี จิ้นผิงเลขาธิการคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์ และประธานาธิบดีจีนพบกับพลโท บุนยั้ง วอละจิต เลขาธิการคณะกรรมการกลางพรรคประชาชน ปฏิวัติลาวและประธานประเทศลาวที่มาร่วมประชุมความร่วมมือระหว่างประเทศ "1 แถบ 1 เส้นทาง" ที่กรุงปักกิ่ง สองฝ่ายต่างเห็นว่าต้องถือโอกาสการสร้าง "1 แถบ 1 เส้นทาง" ขยายความร่วมมือ เพื่อ พัฒนาร่วมกันและสร้างอนาคตความสัมพันธ์ระหว่างจีน-ลาวที่ดีงาม

พฤษภาคม พ.ศ.2560 นายหลี่ เค่อเฉียง นายกรัฐมนตรีจีนพบปะกับดาโต๊ะ ชรี นาจิบ ตุน ราซัค นายกรัฐมนตรีมาเลเซียที่เข้าร่วมการประชุมความร่วมมือระหว่างประเทศ 1 แถบ 1 เส้นทางที่กรุงปักกิ่ง นายหลี่ เค่อเฉียง กล่าวว่า จีนให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์กับมาเลเซีย และ ชื่นชมมาเลเซียที่สนับสนุนแนวคิด "หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง" จีนยินดีจะร่วมมือกับมาเลเซียในการ ปฏิบัติตามข้อตกลงความร่วมมือที่บรรลุไว้ ส่วนทางด้าน ดาโต๊ะ ชรี นาจิบ ตุน ราซัคกล่าวว่า มาเลเซียยินดีจะใช้ความพยายามต่อไปเพื่อส่งเสริมการพัฒนาความสัมพันธ์อาเซียน-จีนอย่างแข็งขัน

พฤษภาคมที่ผ่านมา นายหลี่ เค่อเฉียง นายกรัฐมนตรีจีนได้พบปะกับนายเจิ้น ไต้ กวาง ประธานาธิบดีเวียดนามที่อยู่ระหว่างการเยือนจีนและร่วมการประชุมความร่วมมือระหว่างประเทศ "1 แถบ 1 เส้นทาง" โดย นายหลี่ เค่อเฉียงกล่าวว่า จีนยินดีร่วมมือกับเวียดนามส่งเสริมความร่วมมือ ภายในกรอบจีน-อาเซียน แม่น้ำล้านช้าง-แม่น้ำโขง สร้างความผาสุกแก่ประชาชนและประเทศทั้งสอง ส่วนทางด้าน นายเจิ้น ไต้ กวาง กล่าวว่า ด้วยความพยายามร่วมกันของทั้งสองประเทศ ความสัมพันธ์ ระหว่างเวียดนามกับจีนในปัจจุบันได้รับการแนวโน้มพัฒนาที่ดี ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ได้รับ ผลคืบหน้าอย่างต่อเนื่อง

พฤษภาคม พ.ศ.2560 ที่กรุงจาการ์ตา กลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมฉางเฉิงจิน (CGWIC) ซึ่ง สังกัดกลุ่มบริษัทเทคโนโลยีการบินอวกาศจีน กับบริษัทดาวเทียมอินโดนีเซีย ได้ร่วมลงนามสัญญา โครงการดาวเทียมสื่อสาร PALAPA-N1 อินโดนีเซีย ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ว่า ดาวเทียมสื่อสารจีนได้เข้าสู่ ตลาดการบินอวกาศอินโดนีเซียเป็นครั้งแรก

มิถุนายน พ.ศ.2560 อาเซียน-จีน ร่วมจัดงานประชุมเกี่ยวกับการจัดทำแผนปฏิบัติการ ร่วมด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างอาเซียน-จีนในปี พ.ศ.2559-2563 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางใน การปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกันของทั้งสองฝ่าย ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ระดับสูง

ของทั้งสองฝ่ายเป็นอย่างดี รวมถึงได้ลงนามความร่วมมือกันในการด้านการศึกษาวิจัยเพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์ความรู้ และวิธีการใหม่ๆ ในการจัดการสิ่งแวดล้อมร่วมกัน

มิถุนายน พ.ศ.2560 หนังสือพิมพ์ เมียนมา ไทมส์ สื่อภาษาอังกฤษของพม่าอ้างคำพูดของนายเมียว ตัน เลขาธิการคณะกรรมการแผ่นดินไหวของพม่ารายงานว่า ตั้งแต่ปี 2018 ผู้เชี่ยวชาญด้านธรณีวิทยาของจีนและพม่าจะติดตั้งอุปกรณ์ตรวจวัดแผ่นดินไหวไว้ใต้ดินในพื้นที่ที่เกิดแผ่นดินไหวบ่อยของพม่า 65 แห่ง เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านแผ่นดินไหว

มิถุนายน พ.ศ.2560 นาย Cayetano รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศฟิลิปปินส์เยือนจีน ตามคำเชิญของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศจีน โดยมีการพูดคุยถึงความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศในประเด็นต่างๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกัน นำความผาสุกมาสู่ประชาชนของทั้งสองประเทศให้มากยิ่งขึ้น

มิถุนายน พ.ศ.2560 มีการจัดประชุมว่าด้วยการศึกษาวิจัย "สภาพทั่วไปและอนาคตความร่วมมือระหว่างจีนกับกัมพูชาภายใต้กรอบหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง" ที่กรุงเทพมหานคร เมืองหลวงกัมพูชา นักวิชาการที่มีชื่อเสียงและเจ้าหน้าที่ระดับสูงของภาครัฐที่รับผิดชอบโครงการความร่วมมือหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางของจีนและกัมพูชา ตลอดจนนักวิชาการของประเทศอื่นๆ ในเอเชียและยุโรปเกือบร้อยคนร่วมประชุมด้วย

มิถุนายน พ.ศ.2560 นายเมิ่ง เจี้ยนจู้ กรรมการการเมือง เลขาธิการคณะกรรมการการเมืองและกฎหมาย คณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์จีนพบกับนายลูฮัต บินซาร์ ปันจาอิตัน ทูตพิเศษของประธานาธิบดี รัฐมนตรีประสานงานกิจการทางทะเลของอินโดนีเซีย ได้มีการพูดคุยเกี่ยวกับประเด็นความร่วมมือที่จีนและอินโดนีเซียได้บรรลุข้อตกลงหลายประการเกี่ยวกับการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างจีน-อินโดนีเซีย และความร่วมมือภายใต้แนวคิด "หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง" จีนยินดีให้ความร่วมมือกับอินโดนีเซีย เพื่อปฏิบัติตามข้อตกลงของผู้นำทั้งสองประเทศ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศให้ก้าวหน้าต่อไป ส่วนทางด้านอินโดนีเซียให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างอินโดนีเซีย-จีนมาก ยินดีที่จะดำเนินโครงการความร่วมมือต่างๆ ภายใต้แนวคิด "หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง" เสริมการประสานงานด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาที่จีน เพื่อบรรลุเป้าหมายชัยชนะร่วมกัน

มิถุนายน พ.ศ.2560 มหาวิทยาลัยยาสมุนไพรรและแพทย์แผนจีนมณฑลเหอหนาน ประเทศจีนได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัย Linton ของมาเลเซีย ก่อตั้งสถาบันยาสมุนไพรรและแพทย์แผนจีนที่มาเลเซีย โดยใช้ชื่อว่า สถาบันจิ้งจิง จีน-มาเลเซียได้ร่วมมือกันตั้งสถาบันการจราจรทางรถไฟระหว่างประเทศ ที่ร่วมจัดตั้งโดยวิทยาลัยอาชีวศึกษาเทคโนโลยีรถไฟ มณฑลหูหนานของจีนและมหาวิทยาลัยกัวลาลัมเปอร์ของมาเลเซีย

มิถุนายน พ.ศ.2560 นายจาง เกาลี กรรมการประจำกรมการเมืองกลางพรรคคอมมิวนิสต์ รองนายกรัฐมนตรีจีนพบกับนายลูฮัต บินซาร์ ปันจาอิตัน ทูตพิเศษของประธานาธิบดี รัฐมนตรีประสานงานกิจการทางทะเลของอินโดนีเซียที่กรุงปักกิ่ง นายจาง เกาลีกล่าวว่า จีนกับอินโดนีเซียเป็นมิตรประเทศที่ดี ปีหลังๆ นี้ สองฝ่ายได้ประสานและเชื่อมโยงยุทธศาสตร์การพัฒนา ได้เพิ่มพูนความเชื่อมั่นทางการเมือง และได้รับผลสำเร็จอย่างเห็นได้ชัด ในการประชุมความร่วมมือระหว่างประเทศ "หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง" ผู้นำสูงสุดสองประเทศได้บรรลุความร่วมมือใหม่ โดย

เห็นว่าต้องถือการสร้างสรรคตามแนวคิด "หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง" เป็นหลัก ขยายความร่วมมือที่จะได้รับผลจริง สร้างรถไฟความเร็วสูงจากท่า-บันดุงให้ดี จัดการเจรจาเพื่อหาโครงการร่วมมือใหม่ ยกระดับของความร่วมมือระหว่างสองประเทศ นายลูฮัตกล่าวว่า อินโดนีเซียยินดีที่จะเข้าร่วมโครงการ "หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง" ยินดีที่จะประสานงานกับจีน ขยายธุรกิจการค้าขาย การลงทุน การสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ตลอดจนบรรลุการได้รับประโยชน์ร่วมกันและสร้างความผาสุกแก่ประชาชนทั้งสองประเทศ

กรกฎาคม พ.ศ.2560 นายสี จิ้นผิง ประธานาธิบดีจีนพบกับนายลี เซียนลุง นายกรัฐมนตรี สิงคโปร์ที่เมืองฮัมบวร์ก เยอรมัน นายสี จิ้นผิงระบุว่า จีนกับสิงคโปร์เป็นมิตรกันมาช้านาน ความร่วมมือระหว่างสองประเทศประสบผลที่น่าพอใจ และสร้างหนทางความร่วมมือที่ก้าวตามยุคสมัย และเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จีนให้ความสำคัญกับมิตรภาพที่มีต่อสิงคโปร์อย่างสูง ยินดีที่จะร่วมมือกับสิงคโปร์ในการผลักดันให้ยุทธศาสตร์ความสัมพันธ์ฉันหุ้นส่วนความร่วมมือทุกด้านซึ่งก้าวตามยุคสมัยนั้นพัฒนาไปเรื่อยๆ

ผนวก ข

แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

1. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ทะเลจีนใต้ของประเทศไทย ในช่วงระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมาอย่างไร รวมถึงท่านมองภาพที่คาดว่าจะเกิดต่อไปในอนาคตอย่างไร
2. จากการที่ประเทศไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์ทางทะเลจีนใต้ของประเทศไทยไว้ กับการติดตามความเคลื่อนไหวผลการปฏิบัติในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการปฏิสัมพันธ์ในทุกรูปแบบที่ประเทศไทยได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การค้าการลงทุน
3. ท่านคิดว่าประเทศไทยมีการบูรณาการพลังอำนาจเพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดในทะเลจีนใต้อย่างไร
4. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกรณีพิพาทในทะเลจีนใต้ระหว่างประเทศฟิลิปปินส์ มาเลเซีย เวียดนาม บรูไนอย่างไร
5. แม้ว่าประเทศไทยจะไม่ใช่ประเทศที่มีความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ แต่เนื่องจากทะเลจีนใต้เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์และมีทรัพยากรมหาศาล ประกอบกับมีการนำปัญหานี้เข้ามาในที่ประชุมอาเซียนอยู่เสมอ จากกรณีดังกล่าว ท่านคิดว่าประเทศไทยควรกำหนดท่าทีหรือยุทธศาสตร์อย่างไรเกี่ยวกับเรื่องนี้ หน่วยงานใดควรเข้ามามีบทบาทหลักและบทบาทรองในการดำเนินการให้มีความต่อเนื่องและเกิดประโยชน์ต่อประเทศไทยมากที่สุด

ผนวก ค

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ชื่อ นามสกุล	ตำแหน่ง หน่วยงาน องค์กร
๑. พล.ท.อภิรัตน์ คำเพราะ	หัวหน้าสำนักงานประสานภารกิจทางทหารกับสำนักงาน สภาความมั่นคงแห่งชาติ ศูนย์ประสานภารกิจทางทหาร สำนักนโยบายและแผนกลาโหม
๒. พล.ท.ณัฐพล นาคพาณิชย์	รองเสนาธิการทหารบก
๓. พล.ร.ต. กาญจน์ ตีอุบล	รองเจ้ากรมข่าวทหารเรือ
๔. นาง สุพัตรา ศรีเมตรีพิทักษ์ นายทศพร มูลศาสตรสาทร	อธิบดีกรมความร่วมมือระหว่างประเทศหรือ ผู้ช่วยปลัดกระทรวงการต่างประเทศ
๕. นางสาว ดุจดาว เจริญผล	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม
๖. นายศักดิ์ดา วิเชียรศิลป์ หรือ นายโสภณ ทองดี	รองอธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๗. นายเอนก มีมงคล	ผู้อำนวยการสำนัก สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคใต้ (สพต.) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ
๘. นายปฏิภาณ สุคนธมาน	ประธานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการกลุ่มธุรกิจปิโตรเคมีขั้นปลาย และรักษาการผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่ กลุ่มธุรกิจ เคมีภัณฑ์ชนิดพิเศษ บริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน)
๙. นายวันชัย วราวิทย์	รองอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ
๑๐. นายนิธิ ภัทรโชค	รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย/ผู้ช่วย ผู้จัดการใหญ่ตลาดในประเทศ บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด มหาชน

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	พลโท ชัชชัย ภัทรนาวิก
วัน เดือน ปีเกิด	14 ต.ค. 2504 304/704 ตำบล บ้านใหม่ อำเภอ ปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120
ประวัติการศึกษา	<p>พ.ศ. 2528 ปริญญาตรี วทบ.(ทบ.) โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า</p> <p>พ.ศ. 2540 ปริญญาโท diplome militaire (Defense Studies) วิทยาลัยเสนาธิการทหาร สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน</p> <p>พ.ศ. 2548 ปริญญาโท DSDF France (Defense Studies) วิทยาลัยป้องกันประเทศ ประเทศฝรั่งเศส</p>
ประวัติการทำงาน	<p>พ.ศ. 2528 ผู้บังคับหมวดปืนเล็ก กองพันทหารราบที่ 2 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์</p> <p>พ.ศ. 2529 ผู้บังคับหมวดลาดตระเวน กองร้อยลาดตระเวนระยะไกลที่ 1 กองพลที่ 1 รักษาพระองค์</p> <p>พ.ศ. 2535-2537 ผู้บังคับกองร้อยลาดตระเวนระยะไกลที่ 2 กองพลทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์</p> <p>พ.ศ. 2538-2540 หัวหน้าแผนกการฝึกและศึกษา โรงเรียนเสนาธิการทหารบก</p> <p>พ.ศ. 2544-2547 หัวหน้ากองแผนการฝึกและศึกษา โรงเรียนเสนาธิการทหารบก</p> <p>พ.ศ. 2552-2555 รักษาราชการแทน ผู้ช่วยทูตทหาร ไทย/มอสโก และผู้ช่วยทูต ทหารบกไทย/มอสโก</p> <p>พ.ศ. 2557-2558 รองหัวหน้าสำนักงานประสานภารกิจทางทหารกับกระทรวงการ ต่างประเทศ สำนักนโยบายและแผนกลาโหม</p> <p>พ.ศ. 2558-2559 รองผู้บัญชาการศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายสากล</p>
ที่ทำงานปัจจุบัน	ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายสากล กองบัญชาการ กองทัพไทย 106 ถนนนางประชาพัฒนา แขวงสีกัน เขตดอนเมือง กรุงเทพฯ 10210
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้บัญชาการศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายสากล

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์

เรื่อง ยุทธศาสตร์ของไทยที่เป็นผลกระทบจากยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้
ต่ออาเซียน

ผู้วิจัย พลโท ชัชชัย ภัทรนาวิก หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 59

ตำแหน่ง ผู้บัญชาการศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายสากล

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทะเลจีนใต้เป็นพื้นที่ทางยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญของโลกเนื่องจากเป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญและมีทรัพยากรเป็นจำนวนมากมหาศาล สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ เวียดนาม สหพันธรัฐมาเลเซีย เนการาบรูไนดารุสซาราม และสาธารณรัฐไต้หวัน ต่างอ้างกรรมสิทธิ์การเป็นเจ้าของ และมีการพิพาทเกิดขึ้นโดยเฉพาะในบริเวณพื้นที่ที่มีการทับซ้อนกัน ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นถือเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาค แม้ประเทศไทยจะไม่ได้มีข้อพิพาทโดยตรงในน่านน้ำทะเลจีนใต้ จากสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับผลกระทบของทะเลจีนใต้ เพื่อเตรียมพร้อมในฐานะเป็นประเทศกลุ่มสมาชิกอาเซียน และในฐานะที่ประเทศไทยก็มีศักยภาพในการออกไปหาผลประโยชน์ทางทะเลในน่านน้ำสากลเช่นกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ของ สาธารณรัฐประชาชนจีน (จีน) เทียบทะเลจีนใต้ต่ออาเซียน
- เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ของไทย เกี่ยวกับการดำเนินการของผลกระทบจากยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้ต่ออาเซียน

ขอบเขตของการวิจัยวิธีดำเนินการวิจัย

เน้นการวิจัยเฉพาะนโยบายและการดำเนินยุทธศาสตร์ของจีนต่อการอ้างสิทธิ์ในพื้นที่บริเวณทะเลจีนใต้ และกลุ่มประเทศที่เกี่ยวข้อง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ เพื่อนำมาวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

จีนให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์ของทะเลจีนใต้เป็นอย่างมาก จีนต้องการสร้างความมั่นคงและขยายขีดความสามารถทางเศรษฐกิจของประเทศทั้งทางบกและทางทะเลทั้งในระดับภูมิภาคและขยายตัวออกสู่ระดับโลก เมื่อจีนดำเนินนโยบายต่างประเทศที่แข็งกร้าวจะส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ในทะเลจีนใต้มีความตึงเครียดซึ่งจีนทราบดี ดังนั้นจีนจึงพยายามใช้การเจรจาทวิภาคีเพื่อให้ตนเองได้รับประโยชน์สูงสุด ตลอดจนจีนใช้การให้ความช่วยเหลือประเทศสมาชิกอาเซียนผ่านช่องทางการค้าและการลงทุน ในลักษณะหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกับประเทศที่เป็นคู่พิพาทจนทำให้ไม่เกิดปัญหาความรุนแรงแลพสามารถทำให้อาเซียนไม่เข้ามาก้าวภายในการแก้ปัญหากรณีทะเลจีนใต้

สำหรับการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติของไทยต่อกรณีข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ ไทยควรวางตัวเป็นกลางในบทบาทการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งจะทำให้ไทยได้รับประโยชน์สูงสุด ไทยควรส่งเสริมให้มีการศึกษาเชิงอนาคตเกี่ยวกับความมั่นคงทางทะเล โดยบูรณาการหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาปฏิบัติงานรวมกันเพื่อให้การทำงานบรรลุผลและเกิดประโยชน์สูงสุด เนื่องจากไทยและจีนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอย่างลึกซึ้งในลักษณะหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ ดังนั้นควรให้ความสำคัญต่อการแสวงหาประโยชน์ที่จะเกิดประโยชน์ต่อประเทศและควรให้ความสำคัญต่อการประสานงานโครงการและการบูรณาการในการปฏิบัติงานรวมกัน เพื่อให้การทำงานบรรลุผลตามที่มุ่งหมายและเกิดประโยชน์สูงสุด

สรุป

ทะเลจีนใต้เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ พื้นที่บริเวณนี้เป็นทั้งเส้นทางการเดินเรือพาณิชย์ที่สำคัญ เส้นทางการขนส่งพลังงาน และยังมีอุดมไปด้วยทรัพยากรทางทะเลอีกเป็นจำนวนมาก จีนถือเป็นประเทศมหาอำนาจที่เรียกร้องสิทธิการเป็นเจ้าของสูงสุดโดยคิดเป็นพื้นที่เกือบร้อยละ 90 ของทะเลจีนใต้ จึงทำให้มีข้อพิพาทกับหลายประเทศโดยเฉพาะกับประเทศสมาชิกอาเซียน 4 ประเทศ คือ ฟิลิปปินส์ เวียดนาม มาเลเซีย และบรูไน ตลอดช่วงหลายปีที่ผ่านมาพบว่ามีกรณีพิพาทปะทะกันของกองกำลังขนาดเล็ก ไปจนถึงการปะทะกันของกองเรือของประเทศคู่พิพาท

จีนให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์ของทะเลจีนใต้เป็นอย่างมาก จีนมีความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าในการสร้างความมั่นคงและขยายขีดความสามารถทางเศรษฐกิจของประเทศทั้งทางบกและทางทะเลไม่ใช่แต่เพียงการขยายตัวในระดับภูมิภาคแต่ยังพยายามที่จะขยายตัวออกสู่ระดับโลก เมื่อใดที่จีนดำเนินนโยบายต่างประเทศที่แข็งกร้าว ก็จะส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ในทะเลจีนใต้มีความตึงเครียด ดังจะเห็นได้จากภายหลังผลการวินิจฉัยของศาลประจำอนุญาโตตุลาการกรณีการอ้างกรรมสิทธิ์ของฟิลิปปินส์และจีนกรณีพิพาทแย่งชิงกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ เมื่อปี พ.ศ. 2559 รัฐบาลจีนยืนยันว่าไม่ยอมรับคำตัดสินของศาล และแสดงออกอย่างชัดเจน ทำให้ฟิลิปปินส์ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการในการดำเนินการต่อปัญหาข้อพิพาท โดยการเข้าไปเจรจาโดยตรงและดึงประเทศมหาอำนาจคือสหรัฐอเมริกาเข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อถ่วงดุลอำนาจกับจีน

จีนพยายามให้การแก้ปัญหาเกี่ยวกับประเทศที่อ้างกรรมสิทธิ์เป็นไปในลักษณะการเจรจาวิภาคีเท่านั้น เพราะจะทำให้จีนได้ประโยชน์สูงสุด นอกจากนั้น จีนยังสร้างการมีส่วนร่วมและการช่วยเหลือประเทศสมาชิกอาเซียนผ่านช่องทางการค้า การลงทุน จนสามารถทำให้อาเซียนไม่เข้ามาก้าวก่ายในการแก้ปัญหากรณีทะเลจีนใต้ โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2559 อาเซียนไม่ออกแถลงการณ์ร่วมเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของ PCA เนื่องจากประเทศสมาชิกมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน

จีนยังคงสามารถที่จะควบคุมทิศทางในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ทะเลจีนใต้ของประเทศจีนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากจีนสามารถปรับยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้ ซึ่งแต่เดิมเป็นไปในลักษณะแข่งกร้าวโดยปรับเปลี่ยนความขัดแย้งระหว่างประเทศ ให้เปลี่ยนเป็นการสร้างความร่วมมือและเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกับประเทศที่เป็นคู่พิพาทได้เป็นอย่างดีจนทำให้ไม่เกิดปัญหาความรุนแรง จีนเข้ามามีบทบาทในการให้การช่วยเหลือประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างมากมาย ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การค้าการลงทุน รวมถึงการแก้ปัญหาวิกฤติของแต่ละประเทศด้วย

สำหรับการกำหนดยุทธศาสตร์ของไทยต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นการแก้ปัญหาข้อพิพาทพื้นที่บริเวณทะเลจีนใต้ ไทยควรวางตัวเป็นกลางซึ่งจะทำให้ไทยได้รับประโยชน์สูงสุด ในการกำหนดท่าทีในบทบาทการเมืองระหว่างประเทศนั้น ไทยต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ ปัจจุบันมีการผลักดันให้มีการปฏิบัติตามปฏิญญาว่าด้วยแนวปฏิบัติของภาคีในทะเลจีนใต้ และแนวปฏิบัติในทะเลจีนใต้ ดังนั้นไทยควรมีส่วนร่วมและมีการศึกษาอย่างจริงจัง ไทยควรให้ความสำคัญกับอำนาจทางทะเล ไทยควรส่งเสริมให้มีการศึกษาเชิงอนาคตเกี่ยวกับความมั่นคงทางทะเล การวิเคราะห์ความซับซ้อน และการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ควรส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาในประเทศมีการศึกษาวิจัย เนื่องจากไทยกับจีนมีความสัมพันธ์ที่ตึงเครียดอย่างลึกซึ้งในลักษณะหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ ดังนั้นในการทำงานควรให้ความสำคัญการบูรณาการในการปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อให้การทำงานบรรลุผลตามที่มุ่งหมายและเกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะที่ควรดำเนินการ จำแนกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

รัฐควรให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับกับยุทธศาสตร์ของจีนเหนือทะเลจีนใต้ที่อาจส่งผลกระทบต่อไทยทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว

2. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

2.1 รัฐควรสร้างความตระหนักและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้คิดอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมให้มีความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศและเรียนรู้วัฒนธรรมของประเทศต่างๆ ที่จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้อง

2.2 รัฐควรมีการกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบในการศึกษา ค้นคว้าอำนาจทางทะเล พัฒนาบุคลากรของประเทศให้มีวิธีคิดวิเคราะห์ที่เป็นระบบ สามารถประเมินผลดี ผลเสียของเหตุการณ์ในอนาคตได้อย่างเที่ยงตรงและแม่นยำ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษายุทธศาสตร์ของประเทศต่างๆ ในอาเซียนที่เกี่ยวกับการดำเนินการของผลกระทบจากยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้ต่ออาเซียน เพื่อทราบถึงการดำเนินยุทธศาสตร์และท่าทีของประเทศต่างๆ ในอาเซียน อันจะทำให้ประเทศไทยกำหนดท่าทีในความสัมพันธ์และการเมืองระหว่างประเทศได้อย่างเหมาะสม